SBÍRKA VZOROVÝCH ÚLOH Z PŘIJÍMACÍCH TESTŮ (JPZ) – VERZE S OBRÁZKY

Český jazyk 05 – Skladba a sloh

Větné členy, souvětí, interpunkce, slohové útvary

Celkem úloh: **184** · roky 2017–2026, všechny varianty

U úloh s obrázky (přiřazovací úloha 28 a příbuzné) je vložen výřez originální stránky testu Cermat. Zadání i správná odpověď jsou navíc přepsány. Zdroj začíná **identifikátorem testového sešitu Cermat** (např. C5PAD24C0T01) – ten je vytištěný vpravo nahoře na 1. straně originálního testu, takže původní test poznáš i na papíře. Rozpis kódů je v `MAPPING_TESTY.md`.

Základní skladební dvojice a větné členy (52) · Věta jednoduchá, souvětí, druhy vedlejších vět (48) · Interpunkce v souvětí a hranice vět (6) · Slohové útvary a žánry (7) · Textová návaznost a uspořádání textu (64) · Komunikační funkce výpovědi (7)

Základní skladební dvojice a větné členy

52 úloh

C5PAD17C0T01 · 2017 – 1. řádný termín (A) · úloha 11 · 3 b.

VÝCHOZÍ TEXT

V pravěku obývali krajinu Moravy lidé, jimž archeologové dnes říkají lovci mamutů. **Vedla je k tomu naleziště spousty mamutích ostatků v těsné blízkosti pravěkých osad.** Výzkumy naznačují, že nikde jinde nebyli lidé se srstnatými obry tak spjati.

Lovci mamutů zakládali svá sídliště vždy poblíž nějakého říčního toku. **Pravěká obydlí izolovaly proti chladu drny vyplňující stěny příbytků.** Kostra staveb byla ze dřeva a mamutích kostí. Uvnitř obydlí bylo ohniště. Topilo se nejen dřevem, ale i mamutími kostmi a tukem.

Na lov mamutů se lidé vydávali jen dvakrát do roka. Pravěcí lovci si záměrně vybírali mladé kusy, které měly měkčí maso. K zabití mamuta používali těžký oštěp. Velkým problémem však bylo, že mamuti časem pochopili souvislost mezi přítomností lidí na určitém místě a smrtí svých druhů. Proto když nalezli na lovišti zbytky mamutích těl, už na takové místo nikdy nevkročili. Mamutí ostatky se tedy musely vždy odstranit, aby lovci i nadále mohli lovit. **Snad právě proto vznikly u táborů ohromné zásoby kostí.**

Mamutí maso se tepelně upravovalo, aby bylo lépe stravitelné. Naporcované kusy masa se obvykle udily v kouři nad ohništěm. Maso se také mohlo péct nebo vařit v tzv. varných jámách.

Mamut byl zvířetem nejen loveným, ale i uctívaným. Kosti se využívaly jak k výrobě předmětů denní potřeby, tak k účelům obřadním. Archeologové našli v Brně hrob pravěkého muže, který byl nejspíš šaman. Spolu s cennou figurkou z mamutoviny se v jeho hrobě našlo i několik mamutích kostí. Díky objevu hrobu víme o životě lovců mamutů zase o něco víc.

(Živá historie 3/2016, upraveno)

Vypište ze všech vět tučně vyznačených ve výchozím textu základní skladební dvojice.
Zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, je považován za chybu.
Tučně vyznačené věty: **Vedla je k tomu naleziště spousty mamutích ostatků v těsné blízkosti pravěkých osad.** | **Pravěká obydlí izolovaly proti chladu drny vyplňující stěny příbytků.** | **Snad právě proto vznikly u táborů ohromné zásoby kostí.**

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ:

naleziště – vedla
drny – izolovaly
zásoby – vznikly

VYSVĚTLENÍ

V každé větě je podmět (kdo/co koná děj) a přísudek (co se děje): naleziště vedla; drny izolovaly; zásoby vznikly.

C5PBD17C0T02 · 2017 – 2. řádný termín (B) · úloha 11 · 1 b.

VÝCHOZÍ TEXT

(**1**) Když Átrej konečně přišel k sobě, drak Falco ještě stále spal. Z malinké jeskyňky opodál proudilo světlo. Átrej se sklonil a uvnitř uviděl laboratoř plnou baněk a zkumavek. V křesílku seděl zabraný v knihách malý mužíček. Z další místnosti se přištrachala malá ženuška. „Ženo," řekl mužíček popuzeně, „rušíš mě ve studiu."

„Čert aby vzal to tvé studium!" odpověděla choť. „Ti dva venku hlavně potřebují, aby se můj léčivý elixír dovařil."

„Ti dva venku," opáčil podrážděně mužíček, „potřebují daleko víc mou radu."

(**2**) Znenadání si oba skřítci všimli chlapce. Mužíček na něj mrkl: „Buď zdráv, Átreji. Jmenuji se Engywuk. Když se chceš dostat za Uyulálou, nikde nenajdeš lepšího rádce, než jsem já. Pojď, něco ti ukážu."

Hned se vydali na cestu. Na vrcholku skály Engywuk podal Átrejovi dalekohled. Átrej se do něj podíval a uviděl skalní bránu, kterou střežily dvě sfingy. **Tlapy** měly lví, na zádech orlí perutě a **hlavy** lidské. Výraz jejich tváří však člověka nepřipomínal. Nedalo se poznat, zda prožívají radost, žal nebo jsou lhostejné.

(**3**) Engywuk spustil: „Za skalní bránou, kterou vidíš, následují ještě dvě brány. Teprve za tou třetí bydlí Uyulála. První brána se jmenuje Brána velké hádanky. Pokud mají sfingy otevřené oči, nikdo bránou neprojde. Druhá je Brána kouzelného zrcadla. V něm lidé nevidí svůj zevnějšek, ale své pravé nitro. Jen málokdo je ale potěšen tím, co v zrcadle vidí. Mnozí naopak s křikem prchají před příšerou, která se na ně šklebí ze zrcadla. Třetí je Brána bez klíče. Čím víc chceš dovnitř, tím pevněji dveře drží. Jen když přestaneš cokoli chtít a na vše zapomeneš, dveře se otevřou."

„Nesmím už ztrácet čas," řekl Átrej a vykročil směrem ke skalní bráně.

(M. Ende, Nekonečný příběh, upraveno)

Ve kterém z následujících úseků výchozího textu se vyskytuje podmět holý?

A. Znenadání si oba skřítci všimli chlapce.
B. Z malinké jeskyňky opodál proudilo světlo.
C. Výraz jejich tváří však člověka nepřipomínal.
D. V křesílku seděl zabraný v knihách malý mužíček.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: B)

VYSVĚTLENÍ

Podmět holý je *světlo*; v ostatních úsecích jsou podměty rozvité (oba skřítci, výraz tváří, malý mužíček).

C5PBD17C0T02 · 2017 – 2. řádný termín (B) · úloha 26 · 2 b.

VÝCHOZÍ TEXT

Matějská pouť se každoročně pořádá v rozlehlém areálu pražského Výstaviště. Jde o první jarní pouť, i proto je tak navštěvovaná. Svátek Matějů připadá na 24. února. Tento den by měl být předzvěstí jara, podle jedné pranostiky totiž svatý Matěj ledy láme.

Svatý Matěj je patronem řezníků, cukrářů, kovářů nebo krejčích. **Svátek apoštola Matěje také přímo souvisí s mnoha tradicemi. V Čechách se s tímto dnem pojil například zvyk třást ovocnými stromy.** Lidé věřili, že potom budou mít stromy hojnou úrodu. Na počest apoštola se dodnes pořádají matějské pouti i v dalších městech.

(www.kudyznudy.cz, upraveno)

Vypište z obou vět tučně vyznačených ve výchozím textu základní skladební dvojice. Zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, je považován za chybu.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: **Věta 1: podmět = svátek, přísudek = souvisí; Věta 2: podmět = zvyk, přísudek = se pojil**

VYSVĚTLENÍ

Základní skladební dvojice tvoří podmět a přísudek; v obou tučně vytištěných větách jsou identifikovány dvojice podmět–přísudek dle výše uvedeného řešení.

C5PAD18C0T01 · 2018 – 1. řádný termín (A) · úloha 17 · 1 b.

VÝCHOZÍ TEXT

(**1**) Kopyto s Mňoukem přilákali kozu až k výtahu a pak ji strčili do kabiny. Sotva se výtah dal do pohybu, začalo zvíře zuřit. Když zastavil v přízemí, vyrazila koza dveře kabiny a vyběhla na ulici. Skočila na střechu škodovky a dupala po ní tak, že vypadala, jako by ji přejel tank. Pak zdemolovala ještě dvě motorky a zamířila ROVNOU k hradu. Kopyto a Mňouk ji pronásledovali. Cestou sbírali pampelišky, aby na ně kozu nalákali, křičeli na ni, ale vše marně. Koza úplně zešílela. Na nádvoří porazila kastelána a letěla jako namydlený ***** přímo proti hladomorně, u níž postával pan učitel Pěnička. Stále ještě se nevzdával naděje, že objeví **plánek** hradního podzemí, který kdysi nakreslil rytíř Mikuláš Crha. V tu chvíli si učitel neuvědomoval, že se na něho řítí šílené zvíře.

(**2**) „Pozor!" vykřikli vyděšení Kopyto a Mňouk.

Pěnička konečně zpozoroval hrozící **nebezpečí**. Vyjekl a v posledním okamžiku se vrhnul stranou. Koza prosvištěla kolem něho a strašlivou silou trkla do zdi. Hladomorna se zachvěla v základech a koza rovněž. Z místa, do něhož narazila, spadly na zem dva kameny a další dva se začaly viklat. Učitel je vyňal a vtom se objevil zvláštní výklenek. Mňouk z této tajné skrýše vytáhl krabici. Kopyto na ni koukal jako tele na nová .

(**3**) „Plán Mikuláše Crhy!" zajásal učitel Pěnička. Vzal krabici z Mňoukových rukou a pravil pohnutě: „Milí žáci, v té krabici je zajisté rytířův plán. **Tajemství** podzemních chodeb konečně vyjde na povrch!"

Když Pěnička otevřel krabici, spatřil stočený **pergamen**. Vyndal ho a třesoucím se hlasem četl: „Nebuď zvědavej, budeš brzo starej! Mikuláš Crha."

(M. Švandrlík, Neuvěřitelné příhody žáků Kopyta a Mňouka, upraveno)

Které z následujících slov je ve výchozím textu podmětem? (Posuzovaná slova jsou ve výchozím textu vyznačena tučně.)

A. plánek
B. tajemství
C. nebezpečí
D. pergamen

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: B)

VYSVĚTLENÍ

Ve větě „Tajemství podzemních chodeb konečně vyjde na povrch" je podmětem slovo tajemství; ostatní tučně vyznačená slova jsou předměty nebo mají nevyjádřený podmět.

C5PAD18C0T01 · 2018 – 1. řádný termín (A) · úloha 25 · 2 b.

VÝCHOZÍ TEXT

Ajaxův zápisník je projekt, který organizuje Policie ČR. **Během školního roku se žáci základních škol z Karlovarského kraje věnují různým úkolům zaměřeným na dopravní problematiku.** Za jejich splnění čeká děti odměna – zábavný Den s Ajaxem.

V roce 2017 oslavil Ajaxův zápisník již 7. výročí. Policisté se loni s dětmi setkali 15. června na sportovním hřišti v krajském městě Karlovy Vary. Na akci přijelo 452 dětí ze čtrnácti škol z celého kraje. Nejprve děti zhlédly cvičení policejních psů a napjatě sledovaly zadržení pachatelů, který se vloupali do vozidla. Poté děti obcházely stanoviště s různými úkoly. Poznávaly dopravní značky nebo předváděly své znalosti povinného vybavení jízdního kola. Každé dítě si také vyzkoušelo chůzi s „opileckými" brýlemi, které simulují změnu vidění ve stavu podnapilosti. **Na nejšikovnější děti čekaly nejrůznější sladkosti a knížky s dopravní tematikou.**

Ze Dne s Ajaxem byli žáci nadšeni, akce vzbudila pozitivní ohlas i mezi pedagogy.

(www.policie.cz, upraveno)

Vypište z obou vět tučně vyznačených ve výchozím textu základní skladební dvojice.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: **1. věta: podmět = žáci; přísudek = se věnují. 2. věta: podmět = sladkosti, knížky; přísudek = čekaly.**

VYSVĚTLENÍ

Základní skladební dvojice tvoří vždy podmět a přísudek; v druhé větě je podmět dvojitý (sladkosti a knížky).

C5PBD18C0T02 · 2018 – 2. řádný termín (B) · úloha 21 · 2 b.

VÝCHOZÍ TEXT

(**1**) Historie hořických trubiček začíná v roce 1812. Tehdy SE zbytky napoleonské armády vracely z Ruska, kde na bitevním poli utrpěly obrovské ztráty, ZPÁTKY do Francie. Jejich cesta vedla i přes Hořice, **malé** městečko nacházející se v Podkrkonoší. U tamějších obyvatel našli vojáci ZRANĚNÍ v bojích **dočasný** azyl. Jeden z nich, údajně kuchař pracující pro samotného Napoleona, prozradil **jisté** paní Líčkové recept na oblíbený císařův pamlsek. Návod na přípravu oplatek stočených do trubiček paní Líčková bedlivě chránila, dědily ho jen ženy z JEJÍHO rodu.
(**2**) Hořickou cukrovinku proslavil až cukrář Karel Kofránek, který se do rodiny Líčkových přiženil. Tajný recept byl totiž součástí věna. V roce 1895 Kofránek zavedl do procesu výroby elektřinu a tím fyzicky **náročnou** ruční výrobu zčásti zmechanizoval. Elektrický přístroj na výrobu oplatek si nechal patentovat roku 1898. Kofránek pro svůj sladký dezert brzy vydobyl respekt světových cukrářů. Trubičky se začaly vyvážet nejen do evropských zemí, ale třeba i do Šanghaje.
(**3**) Na začátku 20. století byl recept na hořické trubičky prozrazen a mezi lidmi se rychle rozšířil. Trubičky vyrábělo skoro každé cukrářství. V roce 1948 byly zrušeny soukromé provozovny, trubičky se pekly dál jen ve státních podnicích. Soukromníci mohli výrobu legendární pochoutky obnovit až v roce 1990. Za pár let už v Hořicích fungovalo celkem pětadvacet výrobců trubiček, v roce 2002 někteří z nich dokonce založili Sdružení výrobců hořických trubiček. O pět let později se hořické trubičky staly v pořadí teprve sedmým českým výrobkem, který získal titul chráněné zeměpisné označení. Od té doby podobné oplatky vyráběné v jiných městech název Hořické trubičky nepoužívají.

Vypište z obou vět podtržených ve výchozím textu základní skladební dvojice.
Chybějící dílčí odpověď nebo zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, jsou považovány za chybu.
(Podtržené věty ve výchozím textu: *Kofránek pro svůj sladký dezert brzy vydobyl respekt světových cukrářů.* a *Od té doby podobné oplatky vyráběné v jiných městech název Hořické trubičky nepoužívají.*)

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ:
Kofránek vydobyl; oplatky nepoužívají

C5PAD19C0T01 · 2019 – 1. řádný termín (A) · úloha 9 · 1 b.

VÝCHOZÍ TEXT

Vynález dánského truhláře znají díky souhře zvláštních náhod lidé po celém světě. S jeho barevnými stavebnicemi si totiž hrají miliony dětí.

Ole Kirk Christiansen se vyučil truhlařině u svého bratra, poté pracoval jako truhlář několik let v Německu. Po návratu do Dánska si Christiansen otevřel truhlářství, které se **zprvu** zabývalo především výrobou praktického nábytku z kvalitního dřeva. V roce 1924 ale celá jeho dílna shořela. Požár zavinily dvě jeho děti, které si v ní hrály s hoblinami. Než Ole Kirk obnovil provoz truhlářství, poptávka po běžných dřevěných produktech klesla. Aby zachránil obchod, nabídku svých stávajících výrobků rozšířil o dřevěné hračky. Firma **tehdy** dostala název LEGO, což je zkratka vzniklá spojením dvou dánských slov „leg godt" (tj. „hraj si dobře"). **Zanedlouho** už firma vyráběla desítky druhů hraček.

V roce 1947 Ole Kirk Christiansen zakoupil velmi drahý vstřikovací lis na plasty a pustil se do výroby plastových hraček. O dva roky později si mohli zákazníci poprvé koupit spojovatelné kostky LEGO. Ole Kirk a jeho syn Godtfred stavebnici dál vyvíjeli. Roku 1954 přišli na to, jak do staveb z kostek LEGO lépe zabudovat dílky ve tvaru oken a dveří, časem také rozšířili výrobu kostek – k původním čtvercovým a obdélníkovým dílkům plastové stavebnice přibyly další tvary (kulaté či rohové). Postupně vznikl jakýsi nekonečný hračkový systém, s jehož pomocí se vytvářelo velké množství modelů.

O patent na spojovací systém kostek zažádala firma LEGO v lednu 1958. Na jaře téhož roku bohužel Ole Kirk Christiansen zemřel a vedení firmy se ujal jeho syn Godtfred. Od svého vzniku se stavebnice LEGO **stále** těší nesmírné oblibě. Ročně se vyrobí neuvěřitelných dvacet miliard kostek.

(S. Herman, Building a History: The LEGO Group; www.stoplusjednicka.cz, upraveno)

Ve kterém z následujících úseků výchozího textu je podmět nevyjádřený?

A. postupně vznikl jakýsi nekonečný hračkový systém
B. s jehož pomocí se vytvářelo velké množství modelů
C. s jeho barevnými stavebnicemi si totiž hrají miliony dětí
D. nabídku svých stávajících výrobků rozšířil o dřevěné hračky

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: D)

VYSVĚTLENÍ

V možnosti D) je podmět nevyjádřený (rozuměj Ole Kirk Christiansen); v ostatních úsecích jsou podměty vyjádřeny (systém, množství, miliony).

C5PAD19C0T01 · 2019 – 1. řádný termín (A) · úloha 22a · 1 b.

Vypište z následující věty základní skladební dvojici.

22.1 Většina lidí se jakýmkoli hovorům o této zásadní otázce zcela vyhýbá.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: podmět: většina; přísudek: se vyhýbá

VYSVĚTLENÍ

Podmětem je slovo *většina* (nikoli *lidí*, to je přívlastek v 2. pádě); přísudek je *se vyhýbá*.

C5PAD19C0T01 · 2019 – 1. řádný termín (A) · úloha 22b · 1 b.

Vypište z následující věty základní skladební dvojici.

22.2 Uprostřed pracovního stolu ležely na jedné velké hromadě linkované sešity a neořezané tužky.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: **podmět: sešity (a) tužky; přísudek: ležely**

VYSVĚTLENÍ

Podmět je dvojitý: *sešity* a *tužky*; přísudek je *ležely*.

C5PBD19C0T02 · 2019 – 2. řádný termín (B) · úloha 23a · 1 b.

Vypište z následující věty základní skladební dvojici.

23.1 Obě silnice spojující vesnici s městem zaplavily včerejší přívaly prudkého deště.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: **podmět: přívaly; přísudek: zaplavily**

VYSVĚTLENÍ

Podmětem jsou *přívaly* (*silnice* jsou předmět); přísudek je *zaplavily*.

C5PBD19C0T02 · 2019 – 2. řádný termín (B) · úloha 23b · 1 b.

Vypište z následující věty základní skladební dvojici.

23.2 V letních měsících se v našem areálu uskuteční mezinárodní soutěž v plavání.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: **podmět: soutěž; přísudek: se uskuteční**

VYSVĚTLENÍ

Podmětem je *soutěž*; přísudek je *se uskuteční*.

C5PAD20C0T01 · 2020 – 1. řádný termín (A) · úloha 7a · 1 b.

Vypište z následující věty základní skladební dvojici.

7.1 Ten nejdůležitější dílek z mé nové stavebnice se mi předevčírem někam zatoulal.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: **podmět: dílek; přísudek: se zatoulal**

VYSVĚTLENÍ

Podmětem je *dílek*, přísudek je *se zatoulal*.

C5PAD20C0T01 · 2020 – 1. řádný termín (A) · úloha 7b · 1 b.

Vypište z následující věty základní skladební dvojici.

7.2 Nápad naučit se kouzlit mi vnukl ten tajemný cestující s balíčkem karet v ruce.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: **podmět: cestující; přísudek: vnukl**

VYSVĚTLENÍ

Podmětem je *cestující*, přísudek je *vnukl*.

C5PAD21C0T01 · 2021 – 1. řádný termín (A) · úloha 5a · 1 b.

Vypište ze věty základní skladební dvojici:

5.1 Tak časté porušování dopravních předpisů se v jiných zemích určitě nevyskytuje.

Nápověda: Základní skladební dvojici tvoří podmět a přísudek.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: **podmět: porušování; přísudek: se nevyskytuje**

VYSVĚTLENÍ

Podmět je *porušování*, přísudek je *se nevyskytuje*.

C5PAD21C0T01 · 2021 – 1. řádný termín (A) · úloha 5b · 1 b.

Vypište ze věty základní skladební dvojici:

5.2 Panu řediteli asi bude dost vadit ta dlouhá řada aut zaparkovaných u plotu hřiště.

Nápověda: Základní skladební dvojici tvoří podmět a přísudek.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: **podmět: řada; přísudek: bude vadit**

VYSVĚTLENÍ

Podmět je *řada*, přísudek je *bude vadit*.

C5PBD21C0T02 · 2021 – 2. řádný termín (B) · úloha 5a · 1 b.

Vypište základní skladební dvojici z následující věty (5.1):

Ze všech písemností se dochovaly jen kopie listin dokládajících založení našeho města.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ:

podmět: kopie; přísudek: se dochovaly

VYSVĚTLENÍ

Podmět je *kopie*, přísudek je *se dochovaly*.

C5PBD21C0T02 · 2021 – 2. řádný termín (B) · úloha 5b · 1 b.

Vypište základní skladební dvojici z následující věty (5.2):
Každý rytíř by svůj hrad bránil před útokem nepřátel až do posledního dechu.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ:
podmět: rytíř; přísudek: by bránil

VYSVĚTLENÍ
Podmět je *rytíř*, přísudek je *by bránil*.

C5PCD21C0T03 · 2021 – 1. náhradní termín (C) · úloha 5a · 1 b.

5.1 Vypište ze následující věty základní skladební dvojici. (Základní skladební dvojice musí být zapsána pravopisně správně.)
Můj bratr by návrh postavit novou klubovnu pro náš skautský oddíl jednoznačně podpořil.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: **podmět: bratr; přísudek: by podpořil**

C5PCD21C0T03 · 2021 – 1. náhradní termín (C) · úloha 5b · 1 b.

5.2 Vypište z následující věty základní skladební dvojici. (Základní skladební dvojice musí být zapsána pravopisně správně.)
V tomto ročním období se vám na horách hodí nepromokavé bundy i sluneční brýle.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: **podmět: bundy (i) brýle; přísudek: se hodí**

C5PDD21C0T04 · 2021 – 2. náhradní termín (D) · úloha 5a · 1 b.

Vypište základní skladební dvojici z následující věty (5.1):
Od původního stavu před celkovou rekonstrukcí se výsledná podoba našeho domu lišila velmi výrazně.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ:
podmět: podoba; přísudek: se lišila

C5PDD21C0T04 · 2021 – 2. náhradní termín (D) · úloha 5b · 1 b.

Vypište základní skladební dvojici z následující věty (5.2):
V novém školním roce nás budou čekat náročné tréninky na hřišti i pravidelné závody na stadionu.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ:
podmět: tréninky (i závody); přísudek: budou čekat

C5PAD22C0T01 · 2022 – 1. řádný termín (A) · úloha 4a · 1 b.

Vypište z následující věty základní skladební dvojici. (Základní skladební dvojice musí být zapsána pravopisně správně.)
4.1 Po namáhavé práci na zahradě budou oba malí pomocníci jistě dlouho spát.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: **podmět: pomocníci; přísudek: budou spát**

VYSVĚTLENÍ

Podmětem je *pomocníci* (*oba malí* jsou přívlastky), přísudek je složený tvar *budou spát*.

C5PAD22C0T01 · 2022 – 1. řádný termín (A) · úloha 4b · 1 b.

Vypište z následující věty základní skladební dvojici. (Základní skladební dvojice musí být zapsána pravopisně správně.)
4.2 Při příležitosti výročí založení našeho hasičského sboru se na fotbalovém hřišti konalo dětské odpoledne plné her.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: **podmět: odpoledne; přísudek: se konalo**

VYSVĚTLENÍ

Podmětem je *odpoledne* (*dětské*, *plné her* jsou přívlastky), přísudek je *se konalo*.

C5PBD22C0T02 · 2022 – 2. řádný termín (B) · úloha 4a · 1 b.

Vypište ze věty 4.1 základní skladební dvojici. (Základní skladební dvojice musí být zapsána pravopisně správně.)
4.1 Velmi významnou část výroby místní textilní firmy tvoří pestrobarevná bavlněná trička.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ:

podmět: trička; přísudek: tvoří

VYSVĚTLENÍ

--ENDITEM--

C5PBD22C0T02 · 2022 – 2. řádný termín (B) · úloha 4b · 1 b.

Vypište ze věty 4.2 základní skladební dvojici. (Základní skladební dvojice musí být zapsána pravopisně správně.)
4.2 Uprostřed slavnostně prostřeného stolu stály broušené vázy a dvě porcelánové mísy na polévky.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ:

podmět: vázy (a) mísy; přísudek: stály

VYSVĚTLENÍ

--ENDITEM--

C5PCD22C0T03 · 2022 – 1. náhradní termín (C) · úloha 4a · 1 b.

Vypište ze věty (4.1) základní skladební dvojici. (Základní skladební dvojice musí být zapsána pravopisně správně.)
4.1 Početné obecenstvo se dlouhým potleskem oběma hercům odvděčilo za mimořádné představení.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: **podmět: obecenstvo; přísudek: se odvděčilo**

C5PCD22C0T03 · 2022 – 1. náhradní termín (C) · úloha 4b · 1 b.

Vypište ze věty (4.2) základní skladební dvojici. (Základní skladební dvojice musí být zapsána pravopisně správně.)
4.2 Ten keř zasazený mezi lípy na konci parku bude díky zdejší úrodné půdě jistě rychle růst.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: **podmět: keř; přísudek: bude růst**

C5PDD22C0T04 · 2022 – 2. náhradní termín (D) · úloha 4a · 1 b.

Vypište ze věty (4.1) základní skladební dvojici.
(Základní skladební dvojice musí být zapsány pravopisně správně.)
4.1 Nesčetné roje létajících zářících meteorů včera pozorovali snad všichni astronomičtí nadšenci.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ:
podmět: nadšenci; přísudek: pozorovali

C5PDD22C0T04 · 2022 – 2. náhradní termín (D) · úloha 4b · 1 b.

Vypište ze věty (4.2) základní skladební dvojici.
(Základní skladební dvojice musí být zapsány pravopisně správně.)
4.2 Na posledním ročníku letní filmové školy se promítaly známé pohádky i náročné filmy pro starší diváky.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ:
podmět: pohádky (i filmy); přísudek: se promítaly

C5PAD23C0T01 · 2023 – 1. řádný termín (A) · úloha 7a · 1 b.

Vypište z následující věty základní skladební dvojici. (Základní skladební dvojice musí být zapsána pravopisně správně.)
7.1 Mezi zdánlivě obyčejnými předměty se při troše štěstí objeví i vzácné kousky.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: **podmět: kousky; přísudek: se objeví**

VYSVĚTLENÍ

Podmětem je *kousky*, přísudek je *se objeví*.

C5PAD23C0T01 · 2023 – 1. řádný termín (A) · úloha 7b · 1 b.

Vypište z následující věty základní skladební dvojici. (Základní skladební dvojice musí být zapsána pravopisně správně.)
7.2 Loňské silné deště a s nimi související záplavy zničily většinu zemědělské úrody.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: **podmět: deště (a) záplavy; přísudek: zničily**

VYSVĚTLENÍ

Podmět je dvojčlenný (souřadné spojení dvou podstatných jmen), přísudek *zničily* se s ním shoduje v množném čísle.

C5PBD23C0T02 · 2023 – 2. řádný termín (B) · úloha 7a · 1 b.

Vypište ze věty 7.1 základní skladební dvojici.
7.1 Nejen mí spolužáci, ale i naši učitelé se návratu distanční výuky poněkud obávali.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: **podmět – (nejen) spolužáci, (ale i) učitelé; přísudek – se obávali**

VYSVĚTLENÍ

Podmět je složený ze dvou jmenných části spojených dvojitou spojovací výrazem *nejen … ale i*.

C5PBD23C0T02 · 2023 – 2. řádný termín (B) · úloha 7b · 1 b.

Vypište ze věty 7.2 základní skladební dvojici.
7.2 Dřívější příjezd rodičů z letní dovolené by Martinu rozhodně dost zaskočil.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: **podmět – příjezd; přísudek – by zaskočil**

VYSVĚTLENÍ

Podmět je *příjezd* (podstatné jméno slovesné), přísudek je kondicionální tvar *by zaskočil*.

C5PCD23C0T03 · 2023 – 1. náhradní termín (C) · úloha 14a · 1 b.

Vypište z následující věty základní skladební dvojici. (Základní skladební dvojice musí být zapsána pravopisně správně.)
14.1 Zabezpečení celého areálu budou zítra důsledně kontrolovat pověření technici.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: **podmět: technici; přísudek: budou kontrolovat**

VYSVĚTLENÍ
Podmětem je *technici* (*zabezpečení* je předmět), přísudek je složený tvar *budou kontrolovat*.

C5PCD23C0T03 · 2023 – 1. náhradní termín (C) · úloha 14b · 1 b.

Vypište z následující věty základní skladební dvojici. (Základní skladební dvojice musí být zapsána pravopisně správně.)
14.2 Vystavené zboží a nápisy upozorňující na slevy zaujaly snad všechny kolemjdoucí.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: **podmět: zboží (a) nápisy; přísudek: zaujaly**

VYSVĚTLENÍ
Podmět je dvojčlenný: *zboží* a *nápisy*; přísudek je *zaujaly*.

C5PDD23C0T04 · 2023 – 2. náhradní termín (D) · úloha 24a · 1 b.

Vypište ze následující věty základní skladební dvojici.
(Základní skladební dvojice musí být zapsána pravopisně správně.)
24.1 Na začátku koncertu slavné zahraniční skupiny překvapivě vystoupí dvě talentované české zpěvačky.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ:
podmět: zpěvačky; přísudek: vystoupí

C5PDD23C0T04 · 2023 – 2. náhradní termín (D) · úloha 24b · 1 b.

Vypište ze následující věty základní skladební dvojici.
(Základní skladební dvojice musí být zapsána pravopisně správně.)
24.2 Stinná zákoutí a studený horský potok představují vítané osvěžení po namáhavé túře.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ:
podmět: zákoutí (a) potok; přísudek: představují

C5PAD24C0T01 · 2024 – 1. řádný termín (A) · úloha 4a · 1 b.

Vypište ze věty základní skladební dvojici. (Základní skladební dvojice musí být zapsány pravopisně správně.)
4.1 Poslední srpnová neděle bude již tradičně patřit fotbalovému utkání mezi týmy naší a sousední vesnice.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: **podmět – neděle; přísudek – bude patřit**

VYSVĚTLENÍ

Podmětem je „neděle", přísudkem je složené slovesné spojení „bude patřit".

C5PAD24C0T01 · 2024 – 1. řádný termín (A) · úloha 4b · 1 b.

Vypište ze věty základní skladební dvojici. (Základní skladební dvojice musí být zapsány pravopisně správně.)
4.2 V nové škole ji upoutaly jak počítačové učebny, tak obě nedávno zrekonstruovaná hřiště.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: **podmět – (jak) učebny, (tak) hřiště; přísudek – upoutaly**

VYSVĚTLENÍ

Podmět je dvojčlenný: učebny a hřiště (spojeny párovou spojkou jak…tak); přísudek je „upoutaly".

C5PBD24C0T02 · 2024 – 2. řádný termín (B) · úloha 4a · 1 b.

Vypište ze věty základní skladební dvojici.
(Základní skladební dvojice musí být zapsána pravopisně správně.)
4.1 Tento nečekaný test z matematiky by nepochybně vyděsil i daleko lepší počtáře.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ:

podmět – test; přísudek – by vyděsil

VYSVĚTLENÍ

Podmět „test" a přísudek „by vyděsil" tvoří základní skladební dvojici.

C5PBD24C0T02 · 2024 – 2. řádný termín (B) · úloha 4b · 1 b.

Vypište ze věty základní skladební dvojici.
(Základní skladební dvojice musí být zapsána pravopisně správně.)
4.2 Minulou sobotu se místní pejskaři a jejich chundelatí mazlíčci sešli na nedalekém psím cvičišti.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ:

podmět – pejskaři (a) mazlíčci; přísudek – se sešli

VYSVĚTLENÍ

Podmět je vyjádřen dvěma souřadnými podstatnými jmény, přísudek je „se sešli".

C5PCD24C0T03 · 2024 – 1. náhradní termín (C) · úloha 4.1 · 1 b.

Vypište ze věty základní skladební dvojici.
(Základní skladební dvojice musí být zapsána pravopisně správně.)
Turisté z ciziny budou na nedělním trhu pravděpodobně kupovat především výrobky ze zdejší farmy.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: **podmět: turisté; přísudek: budou kupovat**

C5PCD24C0T03 · 2024 – 1. náhradní termín (C) · úloha 4.2 · 1 b.

Vypište ze věty základní skladební dvojici.
(Základní skladební dvojice musí být zapsána pravopisně správně.)
Podle naší lékařky chybí v současné době mnoha lidem kvalitní spánek a vyvážená strava.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: **podmět: spánek (a) strava; přísudek: chybí**

C5PDD24C0T04 · 2024 – 2. náhradní termín (D) · úloha 4a · 1 b.

Vypište ze věty (4.1) základní skladební dvojici.
(Základní skladební dvojice musí být zapsána pravopisně správně.)
4.1 Klid a pohoda u oběda se kvůli nečekaným hostům rázem změnily v chaos a zmatek.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: **podmět: klid (a) pohoda; přísudek: se změnily**

C5PDD24C0T04 · 2024 – 2. náhradní termín (D) · úloha 4b · 1 b.

Vypište ze věty (4.2) základní skladební dvojici.
(Základní skladební dvojice musí být zapsána pravopisně správně.)
4.2 Na rozdíl od něj by má sestra s řešením této složité situace Tomášovi určitě pomohla.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: **podmět: sestra; přísudek: by pomohla**

C5PBD25C0T02 · 2025 – 2. řádný termín (B) · úloha 5.1 · 1 b.

Přiřaďte k souvětí odpovídající tvrzení (A–E).

5.1 Vypravovala vnučce o svém životě a tradicích, které v dobách jejího mládí zdejší lidé důsledně dodržovali.

A. V každé větě souvětí je podmět vyjádřený.
B. V každé větě souvětí je podmět nevyjádřený.
C. V první větě souvětí je podmět vyjádřený, v druhé větě souvětí je podmět nevyjádřený.
D. V první větě souvětí je podmět nevyjádřený, v druhé větě souvětí je podmět vyjádřený a je několikanásobný.
E. V první větě souvětí je podmět nevyjádřený, v druhé větě souvětí je podmět vyjádřený a není několikanásobný.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: E)

VYSVĚTLENÍ

V první větě je podmět nevyjádřený (ona), v druhé větě je podmět vyjádřený (lidé) a není několikanásobný.

C5PBD25C0T02 · 2025 – 2. řádný termín (B) · úloha 5.2 · 1 b.

Přiřaďte k souvětí odpovídající tvrzení (A–E).

5.2 Jestli jsem jejich poněkud zmatený telefonát pochopil správně, tak ani tety, ani jejich děti na to dnešní setkání nepřijdou.

A. V každé větě souvětí je podmět vyjádřený.
B. V každé větě souvětí je podmět nevyjádřený.
C. V první větě souvětí je podmět vyjádřený, v druhé větě souvětí je podmět nevyjádřený.
D. V první větě souvětí je podmět nevyjádřený, v druhé větě souvětí je podmět vyjádřený a je několikanásobný.
E. V první větě souvětí je podmět nevyjádřený, v druhé větě souvětí je podmět vyjádřený a není několikanásobný.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: D)

VYSVĚTLENÍ

V první větě je podmět nevyjádřený (já), v druhé větě je podmět několikanásobný: (ani) tety, (ani) děti.

C5PBD25C0T02 · 2025 – 2. řádný termín (B) · úloha 5.3 · 1 b.

Přiřaďte k souvětí odpovídající tvrzení (A–E).

5.3 S příchodem prvních jarních dnů začal bratr pravidelně sledovat, zda si už v naší stodole a stáji udělaly svá hnízda vlaštovky.

A. V každé větě souvětí je podmět vyjádřený.
B. V každé větě souvětí je podmět nevyjádřený.
C. V první větě souvětí je podmět vyjádřený, v druhé větě souvětí je podmět nevyjádřený.
D. V první větě souvětí je podmět nevyjádřený, v druhé větě souvětí je podmět vyjádřený a je několikanásobný.
E. V první větě souvětí je podmět nevyjádřený, v druhé větě souvětí je podmět vyjádřený a není několikanásobný.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: A)

VYSVĚTLENÍ

V první větě je podmět vyjádřený (bratr), v druhé větě je podmět vyjádřený (vlaštovky).

C5PBD25C0T02 · 2025 – 2. řádný termín (B) · úloha 14 · 3 b.

VÝCHOZÍ TEXT

TEXT 1

1. Dlouho klamal veřejnost. 6. Strážný dovolil vězňům. 11. Růže už kvetou.
2. Pokrčil rameny. 7. Loď vplula do přístavu. 12. Naplánoval pro žáky.
3. Daroval své dceři. 8. Pomstil svého otce. 13. Prospí celý den.
4. Dům dlouho chátrá. 9. Osolil brambory. 14. Nakreslil kočku.
5. Brzy pocítil strach. 10. Šnek leze pomalu. 15. Naštval kamaráda.

TEXT 2

Většina sloves vyžaduje doplnění alespoň jedním ohebným slovem, které v dané větě není podmětem. Bez toho by totiž sdělení nebylo smysluplné. Například sloveso potkat vyžaduje doplnění ohebným slovem ve 4. pádě, sloveso nabádat vyžaduje doplnění dvěma ohebnými slovy (ve 3. a 4. pádě).
Věta typu A (např. Včera potkal v kině. / Často nabádala.) není smysluplná, a proto vyžaduje nějaké doplnění.
Věta typu B (např. Včera ho potkal v kině. / Často nabádala děti k opatrnosti.) je smysluplná, a proto doplnění dalším slovem nutně nevyžaduje.

Najděte v TEXTU 1 tři věty typu A a napište jejich ČÍSLA. Čísla od sebe zřetelně oddělte čárkou. (Úlohu řešte na základě informací uvedených v TEXTU 2.)

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: 3, 6, 12

VYSVĚTLENÍ

Věta 3 (Daroval své dceři.), věta 6 (Strážný dovolil vězňům.) a věta 12 (Naplánoval pro žáky.) jsou bez povinného doplnění nesmyslné – slovesa vyžadují ohebné doplnění, které v nich chybí.

C5PDD25C0T04 · 2025 – 2. náhradní termín (D) · úloha 5 · 3 b.

Přiřaďte k jednotlivým tvrzením (5.1–5.3) odpovídající souvětí (A–E).
(Žádná možnost z nabídky A–E nesmí být přiřazena víckrát než jednou.)

5.1 V první větě souvětí je podmět vyjádřený a je několikanásobný, v druhé větě souvětí je podmět nevyjádřený.

5.2 V první větě souvětí je podmět nevyjádřený, v druhé větě souvětí je podmět vyjádřený a je několikanásobný.

5.3 V první větě souvětí je podmět nevyjádřený, v druhé větě souvětí je podmět vyjádřený a není několikanásobný.

A. Rozhodně nebudeme plnit vaše další nesmyslné požadavky, které jedině vy považujete za rozumné.

B. Ráno si kolemjdoucí všimli rozbitých dveří do zlatnictví i do sousedního obchodu, a tak na místo museli ihned přijet policisté.

C. Během výletu po památkách této zajímavé země nezapomeň průběžně dělat fotky, aby se na ně potom babička a děda mohli podívat.

D. Na neohlášenou návštěvu přijeli nejen moje vzdálená sestřenice, ale i její přítel již před týdnem a od té doby všem mým blízkým pijí krev.

E. Předpověď počasí hlásila parné dny s možností silných bouřek a krupobití, takže jsem hned schovala dětskou trampolínu i zahradní nábytek do kůlny.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: **5.1: D); 5.2: C); 5.3: A)**

C5PCD26C0T03 · 2026 – 1. náhradní termín (C) · úloha 19 · 3 b.

VÝCHOZÍ TEXT

TEXT 1

(**1**) Během léta bývají zahrady i krásně rozkvetlé louky plné motýlů, s nástupem podzimu se ovšem situace zásadně změní. Kam křehcí krasavci mizí? Téměř nikdo neví, že někteří motýli odlétají do teplých krajin. Příkladem je třeba babočka admirál, rozšířená po celé Evropě. Nejodvážnějším cestovatelem z hmyzí říše je ale monarcha stěhovavý. Tento motýl, žijící v létě u hranic USA s Kanadou, se na zimu vždy přesouvá do středního Mexika. Jeho výkon je obdivuhodný, monarcha totiž denně zvládne urazit i 120 km.

(**2**) Babočka s monarchou jsou však spíše výjimkou. Většina motýlů totiž zimu přečkává v různých vývojových stádiích: nejčastěji ve formě vajíčka nalepeného na větvích rostlin, ve stádiu housenky či jako kukly; nejméně druhů přezimuje ve stádiu dospělého jedince. Mezi motýlí otužilce patří žluťásek řešetlákový. Tento středně velký motýl na zimu **upadá** do strnulosti podobné zimnímu spánku, typickému pro řadu savců. Na rozdíl od jiných motýlů, kteří zimu tráví ve speciálním úkrytu (v tmavé jeskyni, v dutině stromu aj.), žluťásek řešetlákový **zpravidla** přezimuje tak, že se zavěsí na nějakou rostlinu. V těle mu proudí zvláštní látka, díky níž se udrží naživu i při nízkých teplotách.

(**3**) Žluťásek řešetlákový bývá prvním motýlem, kterého spatříte koncem zimy **poletovat** v přírodě. Možná se ptáte, jak ho poznáte. Docela snadno: křídla samečků jsou zbarvena jasně žlutě, samička je světlejší a obě pohlaví mají na každém křídle červenofialovou tečku.

Další zajímavostí tohoto motýla je jeho dlouhý životní cyklus. Z nakladených vajíček se vylíhnou zelenobílé housenky. Stádium housenky trvá cca 30 dnů, stádium kukly je asi o polovinu kratší. Dospělý žluťásek se dožívá až 12 měsíců a to je v motýlí říši úctyhodný věk. Obvykle totiž motýli žijí ve stádiu dospělého jedince jen 2–3 týdny, některé druhy **dokonce** jen pár dnů. Žluťásek řešetlákový je zkrátka motýlí rekordman.

TEXT 2

Sloveso typu A je sloveso, jehož trvalou součástí je SE, např. *smát se* (např. věta *Tomáš tomu smál* není gramaticky správná).

Sloveso typu B je sloveso, které lze použít jak bez SE, tak s ním (záleží na tom, co chceme vyjádřit), např. *chytit se* × *chytit* (*chytil se za hlavu* × *chytil míč*).

Pozn.: U sloves typu A lze SE vypustit pouze ve specifických případech (např. *Smál se tomu? – Ano, smál.*).

19.1 Napište, kolik je celkem souvětí v první části TEXTU 1.

19.2 Vypište z první části TEXTU 1 několikanásobný podmět.

19.3 Vypište z první části TEXTU 1 podmět vyjádřený zájmenem.

Příklad: Ve větě Já tam půjdu taky je podmět vyjádřený zájmenem.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: **19.1: 3; 19.2: zahrady (i) louky; 19.3: nikdo**

C5PDD26C0T04 · 2026 – 2. náhradní termín (D) · úloha 14 · 2 b.

Napište smysluplnou spisovnou větu jednoduchou o pěti slovech, která bude obsahovat podstatné jméno VĚC užité v 7. pádě čísla množného.
(Vzniklá věta musí být gramaticky i pravopisně správná a musí obsahovat přísudek.)

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: **např. Ztratil batoh s důležitými věcmi.**

Věta jednoduchá, souvětí, druhy vedlejších vět

48 úloh

C5PAD17C0T01 · 2017 – 1. řádný termín (A) · úloha 8 · 1 b.

VÝCHOZÍ TEXT

V pravěku obývali krajinu Moravy lidé, jimž archeologové dnes říkají lovci mamutů. **Vedla je k tomu naleziště spousty mamutích ostatků v těsné blízkosti pravěkých osad.** Výzkumy naznačují, že nikde jinde nebyli lidé se srstnatými obry tak spjati.
Lovci mamutů zakládali svá sídliště vždy poblíž nějakého říčního toku. **Pravěká obydlí izolovaly proti chladu drny vyplňující stěny příbytků.** Kostra staveb byla ze dřeva a mamutích kostí. Uvnitř obydlí bylo ohniště. Topilo se nejen dřevem, ale i mamutími kostmi a tukem.
Na lov mamutů se lidé vydávali jen dvakrát do roka. Pravěcí lovci si záměrně vybírali mladé kusy, které měly měkčí maso. K zabití mamuta používali těžký oštěp. Velkým problémem však bylo, že mamuti časem pochopili souvislost mezi přítomností lidí na určitém místě a smrtí svých druhů. Proto když nalezli na lovišti zbytky mamutích těl, už na takové místo nikdy nevkročili. Mamutí ostatky se tedy musely vždy odstranit, aby lovci i nadále mohli lovit. **Snad právě proto vznikly u táborů ohromné zásoby kostí.**
Mamutí maso se tepelně upravovalo, aby bylo lépe stravitelné. Naporcované kusy masa se obvykle udily v kouři nad ohništěm. Maso se také mohlo péct nebo vařit v tzv. varných jámách.
Mamut byl zvířetem nejen loveným, ale i uctívaným. Kosti se využívaly jak k výrobě předmětů denní potřeby, tak k účelům obřadním. Archeologové našli v Brně hrob pravěkého muže, který byl nejspíš šaman. Spolu s cennou figurkou z mamutoviny se v jeho hrobě našlo i několik mamutích kostí. Díky objevu hrobu víme o životě lovců mamutů zase o něco víc.
(Živá historie 3/2016, upraveno)

Která z následujících možností neobsahuje souvětí?

A. Pravěcí lovci si záměrně vybírali mladé kusy, které měly měkčí maso.
B. Výzkumy naznačují, že nikde jinde nebyli lidé se srstnatými obry tak spjati.
C. Mamutí ostatky se tedy musely vždy odstranit, aby lovci i nadále mohli lovit.
D. Kosti se využívaly jak k výrobě předmětů denní potřeby, tak k účelům obřadním.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: **D)**

VYSVĚTLENÍ

Možnost D) obsahuje jediné sloveso v určitém tvaru (*využívaly*), jde tedy o větu jednoduchou; ostatní možnosti mají vždy dvě slovesa v určitém tvaru.

C5PBD17C0T02 · 2017 – 2. řádný termín (B) · úloha 19 · 1 b.

VÝCHOZÍ TEXT

TEXT 1

Les byl doslova nasáklý vodou, takže nohy zanechávaly krátery v mechovém porostu. Najednou jsem něco zahlédl za balvany. Zvíře v podivném maškarním úboru. Na vlhké černé kůži ohnivě plály žluté nepravidelné skvrny. Mlok skvrnitý v plné kráse. A odevšad vylézali další a další. Kdo vyslal tak početnou armádu mloků a kam? Z jejich podzemních úkrytů je vylákal déšť. Zatímco jindy by lovili jen v noci, dnes vylezli už za soumraku hledat žížaly a larvy hmyzu.

I když mlok k životu potřebuje vlhkost, vodu jako takovou vyhledává jen na jaře. Tehdy samice klade čtyřnohé larvy do pomalu tekoucích potoků či studánek. Taková mločí maminka může mít v ojedinělých případech najednou až sedmdesát dětí. Larvy mloků jsou světlejší než dospělí jedinci, mají žábry a dlouhý ocas lemovaný ploutvičkou. Zvolna se plíží vodou a tlamičkou lapají vodní hmyz. Brzy dospějí – ztmavnou, žábry za jejich hlavami zcela zmizí stejně jako ocasní lem. Pak mladí mloci opustí vodu.

Mlok na svou obranu používá jed, kterým může některé menší živočichy i zabít. Ještě před sto padesáti lety se proto mnoho lidí mloků bálo. Někteří je dokonce považovali za čarodějná zvířata. Alchymisté mloky zabíjeli kvůli přípravě lektvarů. Dnes už ovšem víme, že výměšek mloka je sice jedovatý, ale pro člověka příliš nebezpečný není. Vezmeme-li však mloka do ruky, musíme si dát pozor, aby se nám jeho jed nedostal do očí, způsobil by nám totiž nepříjemné pálení.

(K. Patočka, Náš les, upraveno)

Kterým z následujících slov nelze nahradit spojovací výraz **I KDYŽ**, protože by se význam TEXTU 1 změnil?

A. ačkoli
B. kdykoli
C. třebaže
D. přestože

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: B)

VYSVĚTLENÍ

Spojovací výraz *kdykoli* má význam „pokaždé, když“, vyjadřuje jinou větnou závislost než přípustkové *i když*; záměna by změnila smysl věty.

C5PAD18C0T01 · 2018 – 1. řádný termín (A) · úloha 9.1 · 1 b.

VÝCHOZÍ TEXT

(**1**) Za nejslavnějšího rodáka italských Benátek bývá považován Marco Polo, středověký kupec a cestovatel. Jeho cesta do Číny je vylíčena v cestopise Milion, po staletí považovaném za seriózní dílo. V současnosti však mezi některými odborníky panuje názor, že Marco si vše vymyslel. Jaká je tedy pravda?

Víme, že roku 1298 se odehrála námořní bitva mezi janovským a benátským loďstvem. Janované tehdy zajali kapitána jedné benátské galéry, jistého Marca Pola. Marcův spoluvězeň si písemně zaznamenával jeho **zajímavé** vyprávění o cestě do Číny. Když byli zajatci propuštěni, Rustichello da Pisa své zápisy z vězení vydal knižně a **slavný** cestopis byl na světě.

(**2**) Podle knihy se sedmnáctiletý Marco vypravil do Orientu. Dostal se až ke dvoru chána Kublaje, který si prý Marca velmi oblíbil. O životě na chánově dvoře si pak nadšeně četli čtenáři Milionu. Fascinovalo je líčení Kublajovy armády, popis čínské módy nebo používání pro Evropana tehdy neznámého paliva, v němž dnes poznáváme uhlí.

Někteří odborníci ale upozorňují na to, že Marcův popis Kublajovy říše má řadu trhlin. V cestopise je například uvedeno, že Číňané trupy svých pětistěžňových lodí utěsňovali pomocí smoly zvané chunam. Archeolog Daniele Petrella však zjistil, že toto slovo je perské, nikoli čínské. Navíc Kublajovy lodě neměly víc než tři stěžně. Petrella se proto domnívá, že Marco se dostal maximálně na pobřeží Černého moře. Tam se mohl setkat s perskými námořníky a jejich zážitky z Číny pak vydávat za **vlastní**. O tom však neexistují **jasné** důkazy. S Petrellou nesouhlasí třeba čínský historik Tang Pao-chaj, který v Milionu objevil zajímavé detaily. Ty patrně mohl znát jen člověk pohybující se v chánově těsné blízkosti.

Pozn. galéra – válečná loď; chán – titul asijského vládce

(www.magazin2000.cz, upraveno)

Napište, kolik je celkem souvětí v první části výchozího textu (odstavec označený číslem 1).

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: **3**

VYSVĚTLENÍ

Souvětí jsou: „…panuje názor, že Marco si vše vymyslel"; „Víme, že roku 1298 se odehrála…"; „Když byli zajatci propuštěni, Rustichello… vydal knižně a slavný cestopis byl na světě."

C5PAD18C0T01 · 2018 – 1. řádný termín (A) · úloha 9.2 · 1 b.

> ↑ *Výchozí text viz výše.*

V poslední větě výchozího textu upravte podtržený úsek „pohybující se v chánově těsné blízkosti" tak, aby z věty vzniklo gramaticky správné souvětí obsahující dvě věty. Význam původní věty musí zůstat zachován.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: **který se pohyboval v chánově těsné blízkosti**

VYSVĚTLENÍ

Přívlastek shodný vyjádřený přechodníkem se nahradí vedlejší větou přívlastkovou se stejným významem.

C5PBD18C0T02 · 2018 – 2. řádný termín (B) · úloha 19 · 1 b.

VÝCHOZÍ TEXT

(**1**) Historie hořických trubiček začíná v roce 1812. Tehdy SE zbytky napoleonské armády vracely z Ruska, kde na bitevním poli utrpěly obrovské ztráty, ZPÁTKY do Francie. Jejich cesta vedla i přes Hořice, **malé** městečko nacházející se v Podkrkonoší. U tamějších obyvatel našli vojáci ZRANĚNÍ v bojích **dočasný** azyl. Jeden z nich, údajně kuchař pracující pro samotného Napoleona, prozradil **jisté** paní Líčkové recept na oblíbený císařův pamlsek. Návod na přípravu oplatek stočených do trubiček paní Líčková bedlivě chránila, dědily ho jen ženy z JEJÍHO rodu.

(**2**) Hořickou cukrovinku proslavil až cukrář Karel Kofránek, který se do rodiny Líčkových přiženil. Tajný recept byl totiž součástí věna. V roce 1895 Kofránek zavedl do procesu výroby elektřinu a tím fyzicky **náročnou** ruční výrobu zčásti zmechanizoval. Elektrický přístroj na výrobu oplatek si nechal patentovat roku 1898. Kofránek pro svůj sladký dezert brzy vydobyl respekt světových cukrářů. Trubičky se začaly vyvážet nejen do evropských zemí, ale třeba i do Šanghaje.

(**3**) Na začátku 20. století byl recept na hořické trubičky prozrazen a mezi lidmi se rychle rozšířil. Trubičky vyrábělo skoro každé cukrářství. V roce 1948 byly zrušeny soukromé provozovny, trubičky se pekly dál jen ve státních podnicích. Soukromníci mohli výrobu legendární pochoutky obnovit až v roce 1990. Za pár let už v Hořicích fungovalo celkem pětadvacet výrobců trubiček, v roce 2002 někteří z nich dokonce založili Sdružení výrobců hořických trubiček. O pět let později se hořické trubičky staly v pořadí teprve sedmým českým výrobkem, který získal titul chráněné zeměpisné označení. Od té doby podobné oplatky vyráběné v jiných městech název Hořické trubičky nepoužívají.

Která z následujících možností je souvětím?

A. Jejich cesta vedla i přes Hořice, malé městečko nacházející se v Podkrkonoší.
B. Trubičky se začaly vyvážet nejen do evropských zemí, ale třeba i do Šanghaje.
C. Tehdy se zbytky napoleonské armády vracely z Ruska, kde na bitevním poli utrpěly obrovské ztráty, zpátky do Francie.
D. Jeden z nich, údajně kuchař pracující pro samotného Napoleona, prozradil jisté paní Líčkové recept na oblíbený císařův pamlsek.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: C)

C5PBD19C0T02 · 2019 – 2. řádný termín (B) · úloha 11 · 1 b.

VÝCHOZÍ TEXT

V roce 1847 byl americkému Kongresu předložen návrh na výstavbu první transkontinentální železnice na světě. Měla být spojnicí mezi západním a východním pobřežím USA. Uvažovalo se o třech trasách – jižní, střední a severní. Budoucí prezident Abraham Lincoln prosadil trasu střední, vedoucí středem země. Protože v té době již byla na východě země železniční síť částečně vybudována, hlavním úkolem bylo postavit železniční trať propojující vnitrozemí se západním pobřežím.

Stavba chybějící železniční trati započala 8. ledna 1863 v Sacramentu, městě ležícím na západě USA, a postupovala směrem do vnitrozemí. Stavitelé čelili mnohým obtížím, jednou z nich byla doprava materiálu. Vše potřebné, např. kolejnice a vagóny, se muselo přepravovat po moři. Další překážku představovalo zrádné pohoří Sierra Nevada. Trať zde musela vést náročným terénem ve výšce až 2 100 metrů nad mořem.

V červnu roku 1865 byla ve městě Omaha zahájena druhá etapa stavby, a to ze středu kontinentu směrem k Sacramentu. Počáteční kilometry této části trati přibývaly pomalu. Vše se ale změnilo v říjnu s příchodem Grenvilla Dodge. Bez jeho skvělého vedení by dělníci sotva zvládli položit sedmdesát pět kilometrů kolejí za pouhý měsíc.

Cílevědomý projekt měl bohužel i stinné stránky. V prériích vyrostla stanová města pro stavební dělníky. Hlavní zábavou zde byly především hazardní hry. Na **dočasná** obydlí dělníků také **často** útočili bojovní indiáni, většinou z válečného kmene Siouxů. Železné obludy uhánějící prériemi totiž ohrožovaly jejich **tradiční** způsob života. I přes zjevné nesnáze se ale oba úseky k sobě přibližovaly. Stavba železniční trati spojující Sacramento a Omahu byla dokončena 10. července 1869. **Brzy** byly dostavěny i zbývající kilometry železnice, a tak nadšení Američané konečně mohli přejet vlakem celý kontinent.

Která z následujících možností je souvětím?

A. Stavitelé čelili mnohým obtížím, jednou z nich byla doprava materiálu.
B. Vše potřebné, např. kolejnice a vagóny, se muselo přepravovat po moři.
C. Na dočasná obydlí dělníků také často útočili bojovní indiáni, většinou z válečného kmene Siouxů.
D. V červnu roku 1865 byla ve městě Omaha zahájena druhá etapa stavby, a to ze středu kontinentu směrem k Sacramentu.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: A)

VYSVĚTLENÍ

Pouze úsek A obsahuje dvě slovesa v určitém tvaru (čelili, byla), a tvoří tedy souvětí.

C5PAD20C0T01 · 2020 – 1. řádný termín (A) · úloha 13a · 1 b.

Přiřaďte k jednotlivým možnostem (13.1–13.3) odpovídající tvrzení (A–E). (Každou možnost z nabídky A–E můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

13.1 Dnes jsme si povídali o knihách, které rádi čteme. Oblíbené jsou příběhy o Harrym Potterovi, kouzelnickém učni z Bradavic.

A. Každý z obou větných celků je souvětí, které se skládá ze dvou vět.
B. První větný celek je věta jednoduchá, druhý větný celek je souvětí, které se skládá ze dvou vět.
C. První větný celek je souvětí, které se skládá ze dvou vět, druhý větný celek je věta jednoduchá.
D. První větný celek je souvětí, které se skládá ze tří vět, druhý větný celek je věta jednoduchá.
E. První větný celek je souvětí, které se skládá ze tří vět, druhý větný celek je souvětí, které se skládá ze dvou vět.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: C)

VYSVĚTLENÍ

První celek má dvě slovesa v určitém tvaru (souvětí ze 2 vět), druhý celek má jedno sloveso (věta jednoduchá).

C5PAD20C0T01 · 2020 – 1. řádný termín (A) · úloha 13b · 1 b.

Přiřaďte k jednotlivým možnostem (13.1–13.3) odpovídající tvrzení (A–E).

13.2 Náš povedený sněhulák, ozdobený mrkví a uhlím, začal nečekaně rychle tát. Kdo se na něj nestihl včera podívat, našel dnes už jen hroudu sněhu.

A. Každý z obou větných celků je souvětí, které se skládá ze dvou vět.
B. První větný celek je věta jednoduchá, druhý větný celek je souvětí, které se skládá ze dvou vět.
C. První větný celek je souvětí, které se skládá ze dvou vět, druhý větný celek je věta jednoduchá.
D. První větný celek je souvětí, které se skládá ze tří vět, druhý větný celek je věta jednoduchá.
E. První větný celek je souvětí, které se skládá ze tří vět, druhý větný celek je souvětí, které se skládá ze dvou vět.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: B)

VYSVĚTLENÍ

První celek má jedno sloveso v určitém tvaru (věta jednoduchá), druhý celek má dvě slovesa (souvětí ze 2 vět).

C5PAD20C0T01 · 2020 – 1. řádný termín (A) · úloha 13c · 1 b.

Přiřaďte k jednotlivým možnostem (13.1–13.3) odpovídající tvrzení (A–E).

13.3 Nikdo nevěděl, kam se chlapec ukryl, a proto všichni zmateně pobíhali po chalupě. Snad nespadl do sklepa, přeplněného nejrůznějším harampádím.

A. Každý z obou větných celků je souvětí, které se skládá ze dvou vět.
B. První větný celek je věta jednoduchá, druhý větný celek je souvětí, které se skládá ze dvou vět.
C. První větný celek je souvětí, které se skládá ze dvou vět, druhý větný celek je věta jednoduchá.
D. První větný celek je souvětí, které se skládá ze tří vět, druhý větný celek je věta jednoduchá.
E. První větný celek je souvětí, které se skládá ze tří vět, druhý větný celek je souvětí, které se skládá ze dvou vět.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: D)

VYSVĚTLENÍ

První celek má tři slovesa v určitém tvaru (souvětí ze 3 vět), druhý celek má jedno sloveso (věta jednoduchá).

C5PAD21C0T01 · 2021 – 1. řádný termín (A) · úloha 19 · 1 b.

VÝCHOZÍ TEXT

(**1**) Viktorie královská, jihoamerická vodní rostlina, právem vzbuzuje obdiv. Její obrovské listy, plovoucí na hladině, mají 2,5 metru v průměru a unesou i větší dítě (jeden list totiž snese zátěž až 45 kilogramů). Rostlina je dokonale přizpůsobena vodnímu prostředí, například každý list pokrývá ochranná vosková vrstva. ***** listy při vlnobití nezalévala voda, mají zvednuté okraje. Voda, jíž se listy plní za deště, postupně odtéká speciálním odtokovým kanálkem. Spodní strany listů jsou vybaveny ostrými ostny, patrně na obranu proti zubům některých živočichů.

(**2**) Pohled na rozkvétající viktorii je úchvatný. Sněhobílý květ se začíná poprvé otevírat krátce po západu slunce. Jakmile se rozvine, láká opylovače (nejčastěji brouky) svou vůní, která údajně připomíná ananas, a také teplem. Uvnitř květu je totiž přibližně o deset stupňů Celsia více než v jeho okolí. Z vyhřáté jídelny broučci nespěchají. Ráno se ale květ zavře a malincí vězni nemohou ven. Od dopoledne okvětní plátky mění barvu z bílé na sytě růžovou a také dochází k uvolňování pylu. Večer se květ opět otevře a osvobozený hmyz prchá na další, dosud bílé květy i s nákladem pylu na těle. Růžový květ pak za svítání definitivně uvadne.

(**3**) Viktorii královskou objevil v roce 1801 český badatel Tadeáš Haenke při výpravě do amazonských pralesů. Své současné jméno však tato vodní královna získala až v roce 1837, a to díky vědci Johnu Lindleymu.

V Evropě rostlina volně neroste, ale pěstuje se v botanických zahradách. ***** v noci bývají zahrady již zavřené, možnost sledovat kvetoucí viktorii se přece jen občas naskytne. Některé botanické zahrady totiž kvůli této podívané pořádají i noční prohlídky. (www.stoplusjednicka.cz, upraveno)

Na každé ze dvou vynechaných míst (*****) ve výchozím textu patří jedno slovo. Ve které z následujících možností jsou uvedena obě tato slova v pořadí odpovídajícím výchozímu textu? (Po doplnění slov musí výchozí text dávat smysl.)

A. Aby – Protože
B. Aby – Přestože
C. Kdyby – Protože
D. Kdyby – Přestože

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: B)

VYSVĚTLENÍ

První místo: *Aby* vyjadřuje účel zvednutých okrajů listů; druhé místo: *Přestože* vyjadřuje rozpor – zahrady jsou v noci zavřené, přesto je šance viktorii spatřit.

C5PAD21C0T01 · 2021 – 1. řádný termín (A) · úloha 21 · 1 b.

> ↑ *Výchozí text viz výše.*

Které z následujících tvrzení je pravdivé?

A. Ve výchozím textu jsou podtržena dvě souvětí.
B. Ve výchozím textu jsou podtrženy dvě věty jednoduché.
C. V první části výchozího textu je podtrženo souvětí, ve třetí části výchozího textu je podtržena věta jednoduchá.
D. V první části výchozího textu je podtržena věta jednoduchá, ve třetí části výchozího textu je podtrženo souvětí.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: B)

VYSVĚTLENÍ

Podtržená věta v části (1) má jediné určité sloveso *vzbuzuje* → věta jednoduchá; v části (3) jediné určité sloveso *získala* → také věta jednoduchá.

C5PBD21C0T02 · 2021 – 2. řádný termín (B) · úloha 26 · 1 b.

VÝCHOZÍ TEXT

(**1**) Když přijíždíte do španělského městečka Guadix, upoutá vás zvláštní věc: komíny trčící přímo ze země. Zdejší lidé totiž nebydlí jen v běžných domech, ale i pod zemí. Jak je to možné? ***** Toho se využívalo už na konci 15. století. Tehdy si zde lidé vybudovali první podzemní obydlí, protože z těch nadzemních byli kvůli své víře vystěhováni. Dnes už ale jeskynní příbytky neslouží jako útočiště pro pronásledované. Jsou to moderní byty, vybavené vodovodem, elektřinou i internetem.

(**2**) Pokoje sice postrádají okna, zato mají dokonalou klimatizaci. V jeskynních bytech se totiž celoročně drží stálá teplota 18–20 stupňů Celsia (v zimě se přitom venkovní teploty v této oblasti blíží k 0 stupňům Celsia). Podzemní obydlí jsou tedy nejlepším úkrytem jak před spalujícím letním sluncem, tak před nepříjemným zimním chladem. V 60. letech 20. století se řada lidí odstěhovala z jeskynních příbytků na pobřeží, dnes se ale do podzemí život vrací. Zrekonstruované byty často slouží i jako ubytovací zařízení. Turistům se tak nabízí možnost strávit noc v jeskyni, aniž se vzdají pohodlí.

(www.hedvabnastezka.cz, upraveno)

Které z následujících tvrzení je pravdivé?

A. Ve výchozím textu jsou podtržena dvě souvětí.
B. Ve výchozím textu jsou podtrženy dvě věty jednoduché.
C. V první části výchozího textu je podtržena věta jednoduchá, v druhé části výchozího textu je podtrženo souvětí.
D. V první části výchozího textu je podtrženo souvětí, v druhé části výchozího textu je podtržena věta jednoduchá.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: B)

VYSVĚTLENÍ

Oba podtržené větné celky obsahují vždy pouze jedno sloveso v určitém tvaru (jsou), jde tedy o dvě věty jednoduché.

C5PCD21C0T03 · 2021 – 1. náhradní termín (C) · úloha 9 · 1 b.

VÝCHOZÍ TEXT

TEXT 1

(**1**) Události dnešního dne mě utvrdily v mém rozhodnutí. Musím stůj co stůj zjistit, zda se ve vesničce opravdu skrývá netvor. Emma, Bronwyn a Enoch se rozhodli mě na této tajné výpravě doprovodit. Millard, jehož neviditelnost by se nám hodila, s naším plánem ale nechtěl mít nic **společného**. Dokonce jsme ho museli podplatit, aby nás nepráskl ředitelce Peregrinové.

(**2**) Po večeři jsme se s Emmou sešli u schodiště v posledním patře sirotčince. Po žebříku jsme vylezli na půdu a odtud jsme se větrací šachtou dostali na střechu. Tam už na nás čekali Enoch s Bronwyn. Právě jsem se jich chystal zeptat, jak se dostaneme na zem, **vtom** jsem ale spatřil Olivu, jak se vznáší podél střechy. Okolo pasu měla omotaný provaz. Zvědavě jsem se naklonil přes střechu, abych zjistil, k čemu je přivázaná. Uviděl jsem Fionu, jak s provazem v ruce sedí v okně svého pokoje. Velice mě potěšilo, že máme dva komplice.

„Běž první, Jacobe," řekl mi Enoch.

Nervózně jsem couval od okraje střechy: „Součástí **plánu** nebylo, že si zlomím nohy."

„Nezlomíš! Chytni se Olivy a skoč," přikázala mi Emma, „je to legrace, uvidíš. Dělala jsem to už mockrát."

Dobrá, budu jí věřit. Zamířil jsem k Olivě, ona natáhla ruce, objala mě a já jsem se zavřenýma očima vykročil do prázdna. Za okamžik jsem pod nohama ucítil zem. Oliva mě pustila a řítila se zpět na střechu s Júúúúú! na rtech. Ostatní na ni zasyčeli, ať je zticha. Pak ji jeden po druhém objali a ona je **snesla** dolů.

Když jsme byli všichni pohromadě, opatrně jsme se začali plížit k temnému lesu. Fiona s Olivou nám z okna mávaly. Štěstí nám zatím stále přálo. Když se stihneme vrátit před večerkou, Peregrinová nic nezjistí.

(R. Riggs, Sirotčinec slečny Peregrinové pro podivné děti, upraveno)

TEXT 2

Souvětí typu A: v první větě souvětí je podmět nevyjádřený, např. Stále nevím, proč to udělal (kdo, co neví? – nevyjádřený podmět já).

Souvětí typu B: podmět první věty souvětí je vyjádřen celou následující větou, např. Stále se neví, proč to udělal (kdo, co se neví? – podmět proč to udělal).

(CZVV)

Které z následujících tvrzení o dvou souvětích podtržených v TEXTU 1 je pravdivé? Úlohu řešte na základě definic uvedených v TEXTU 2.

A. Obě podtržená souvětí jsou souvětí typu A.
B. Obě podtržená souvětí jsou souvětí typu B.
C. V první části textu je podtrženo souvětí typu A, v druhé části textu je podtrženo souvětí typu B.
D. V první části textu je podtrženo souvětí typu B, v druhé části textu je podtrženo souvětí typu A.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: **C)**

C5PCD21C0T03 · 2021 – 1. náhradní termín (C) · úloha 20 · 1 b.

VÝCHOZÍ TEXT

(**1**) Člověk není jediným inteligentním tvorem žijícím na Zemi. Co se inteligence týče, největšími konkurenty člověka jsou delfíni. Delfíní mozek je neobyčejně velký, dokonce větší než ten lidský. Inteligenci ale určuje množství závitů na povrchu mozku a také poměr mezi hmotností mozku a celkovou hmotností živočicha. Pokud vezmeme v potaz tento poměr, pak největší mozek má člověk. Hned na druhém místě žebříčku jsou delfíni. V tomto směru předčí i šimpanze, našeho velmi blízkého příbuzného. Přitom tento zástupce lidoopů **rozhodně** není žádný hlupák.

(**2**) Delfíni se lidem podobají také tím, že mají svou vlastní řeč. Voda, v níž žijí, je pro jejich komunikaci prostřednictvím zvuků **daleko** příznivější než vzduch. Vodou se totiž zvuk šíří **rychleji** a na delší vzdálenost než ve vzduchu. Delfíni si tak mohou klidně popovídat i na dálku, aniž se přitom vidí. Delfíní řeč se skládá ze široké škály různých cvakavých zvuků, některé z nich ale lidé vůbec nejsou schopni sluchem vnímat. Každý delfín se ohlašuje zvláštním zvukem. Když ostatní delfíni chtějí svého kamaráda přivolat, jeho specifický zvuk, který funguje jako jméno, napodobují. Dalšími speciálními zvuky se delfíni navzájem upozorňují na blížící se nebezpečí, jakým jsou třeba rybářské lodě či žraloci. Ve svém „slovníku" mají delfíni také plácání ploutvemi do vody, dokonce se dorozumívají i vypouštěním bublin. Vědci zkoumali, zda by se lidé mohli naučit řeč delfínů a zda by delfíni mohli porozumět lidským slovům. Řeč delfínů nám ale zní podobně, jako kdybychom si nějakou zvukovou nahrávku pustili velmi rychle. Naopak delfíni vnímají naši řeč, jako bychom mluvili hodně zpomaleně. S delfíny si tedy **patrně** hned tak nepopovídáme. (www.temata.rozhlas.cz, upraveno)

Které z následujících tvrzení je pravdivé?

A. Ve výchozím textu jsou podtržena dvě souvětí.
B. Ve výchozím textu jsou podtrženy dvě věty jednoduché.
C. V první části výchozího textu je podtrženo souvětí, v druhé části výchozího textu je podtržena věta jednoduchá.
D. V první části výchozího textu je podtržena věta jednoduchá, v druhé části výchozího textu je podtrženo souvětí.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: D)

C5PDD21C0T04 · 2021 – 2. náhradní termín (D) · úloha 21 · 1 b.

VÝCHOZÍ TEXT

(**1**) Pro většinu lidí je binturong živočichem zcela neznámým, příliš toho o něm nevědí ani odborníci. Z chovů v zajetí ***** znají vzhled těchto živočichů, ***** o jejich životě ve volné přírodě mají informací velmi málo.

Binturongové jsou stromové šelmy žijící v pralesích v jihovýchodní Asii. Kvůli kácení pralesů však jejich počet stále klesá, v odlesněné krajině totiž nepřežijí. Tělo těchto živočichů je přizpůsobeno životu v korunách stromů. Šplhání jim umožňují tlapy s **ostrými** drápy a dlouhý chápavý ocas, za nějž se mohou pověsit na větve nebo se jich přidržet. Chápavý ocas je typický pro některé druhy opic, u šelem je však vzácný. Kromě binturonga má takový ocas jen jediná šelma na světě – jihoamerický kynkažu.

(**2**) Binturong není žádný drobeček: může vážit přes 20 kg (v zajetí dokonce až 30 kg). Vedle drobných obratlovců se binturong živí i rostlinnou stravou, zejména sladkými fíky. S některými druhy fíkovníků ho pojí oboustranně prospěšný vztah: stromy mu poskytují potravu a on zase zajišťuje šíření jejich semen. V jeho trávicím ústrojí se **tvrdá** svrchní vrstva semen změkčí a jen díky tomu mohou semena obsažená v trusu posléze vyklíčit a vyrůst.

Na skoky mezi stromy je binturong moc **těžký**. Když se chce dostat na sousední strom, musí sestoupit na zem. Tam ale číhá nebezpečí: jednak pytlácké pasti nastražené na jinou zvěř, jednak obávaní lovci. Ti binturongy loví pro maso nebo je prodávají na trhu s exotickými zvířaty jako **domácí** mazlíčky. V některých oblastech jsou binturongové oblíbenými společníky, protože jsou přátelští a dají se snadno ochočit.

Binturongy bychom rozhodně měli chránit. Každý zachráněný binturong totiž znamená mimo jiné i spoustu „vysázených" fíkovníků. (www.abicko.cz, upraveno)

Které z následujících tvrzení je pravdivé?

A. Ve výchozím textu jsou podtržena dvě souvětí.
B. Ve výchozím textu jsou podtrženy dvě věty jednoduché.
C. V první části výchozího textu je podtrženo souvětí, v druhé části výchozího textu je podtržena věta jednoduchá.
D. V první části výchozího textu je podtržena věta jednoduchá, v druhé části výchozího textu je podtrženo souvětí.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: C)

C5PAD22C0T01 · 2022 – 1. řádný termín (A) · úloha 12 · 1 b.

VÝCHOZÍ TEXT

TEXT 1

Kočky obdivovali již staří Egypťané. Bezmezně **je** uctívali, neboť věřili, že právě ony mají boží dar ochránit **je** před zlem. Také v Evropě se kočky po staletí těšily všeobecné oblibě. Na začátku 13. století se však postoj Evropanů k těmto živočichům zásadně změnil: ze symbolu štěstí se rázem stala stvůra s očima planoucíma pekelným ohněm. Papež Řehoř IX. černé kočky dokonce označil za ďáblovy spojence a prohlásil, že tyto tvory doma chovají jen čarodějnice.

Takovým hloupostem v dnešní době snad už nikdo nevěří, nicméně pravda je, že kočky nás svými skoro až magickými schopnostmi občas úplně ohromí. Například díky svým citlivým tlapkám s měkkými polštářky dokážou zaznamenat i nepatrné záchvěvy země. *****

Kočka ovšem není jen dobrý věštec, ale také vynikající lovec. Tiše se připlíží ke kořisti a trpělivě číhá na vhodný okamžik, aby zaútočila. Při lovu využívá svůj skvělý sluch: nejenže slyší vyšší tóny než člověk, ale dokáže také přesněji určit, odkud zvuk přichází. K její lovecké výzbroji, obdivuhodné v mnoha směrech, patří i výtečný zrak. Některé barvy, které vnímá člověk, sice kočka nerozezná (třeba červenou), ve tmě však vidí daleko lépe než my. Její zornice, za světla stažené do úzkých štěrbinek, se v šeru rozšíří. Kočičí oči pak získají typický zlatozelený svit a díky němu jsou v noci za příznivých podmínek vidět až ze vzdálenosti 80 metrů.

Kočka je zvídavá a nebojácná, a proto se často ocitá v nebezpečných situacích. Ne nadarmo se ale o ní odedávna říká, že má devět životů. Může totiž přežít třeba pád z velké výšky, dokonce i ze šestého či vyššího patra. Je to zkrátka mimořádné stvoření.

(S. Starikovič, Proč má bílý pudl černý nos?, upraveno)

TEXT 2

Slovní tvar typu A: ze samotného tvaru slova (tzn. bez okolního textu) **nelze** určit, ve kterém čísle je slovo užito, např. jablka (je to třeba tvar 2. pádu čísla jednotného nebo tvar 1. pádu čísla množného).

Slovní tvar typu B: ze samotného tvaru slova (tzn. bez okolního textu) **lze** určit, ve kterém čísle je slovo užito, např. jablku (je to buď tvar 3. pádu, nebo tvar 6. pádu, v obou případech však čísla jednotného).

Který z následujících úseků TEXTU 1 je souvětí, a nikoli věta jednoduchá?

A. Ne nadarmo se ale o ní odedávna říká, že má devět životů.
B. Její zornice, za světla stažené do úzkých štěrbinek, se v šeru rozšíří.
C. K její lovecké výzbroji, obdivuhodné v mnoha směrech, patří i výtečný zrak.
D. Může totiž přežít třeba pád z velké výšky, dokonce i ze šestého či vyššího patra.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: **A)**

VYSVĚTLENÍ

Úsek A) obsahuje dvě slovesa v určitém tvaru (*se říká*, *má*), jde tedy o souvětí; ostatní úseky mají vždy jen jedno určité sloveso.

C5PBD22C0T02 · 2022 – 2. řádný termín (B) · úloha 10 · 1 b.

VÝCHOZÍ TEXT

Narval jednorohý, který žije v mořích blízko severního polárního kruhu, je jedním z nejpozoruhodnějších kytovců. Jeho mláďata jsou skoro černá, dospělí jedinci mají šedobílou barvu. Samci narvala jsou vždy mohutnější než samice: na rozdíl od dospělé samice, jež váží nejvýše 1 000 kilogramů a dorůstá délky maximálně 5 metrů, dospělý samec váží i 1 600 kilogramů a dlouhý může být klidně 6 metrů. Narval se živí zejména rybami, nepohrdne ale ani měkkýši. Od lovu ho neodradí ani souvislá ledová vrstva. K dýchání využívá díry v ledu, jako každý savec totiž potřebuje dýchat vzduch. Bez nádechu vydrží pod hladinou až 30 minut.

Narvalovi se přezdívá mořský jednorožec. Slavný roh, kvůli němuž přezdívku získal, je ale ve skutečnosti kel, tedy extrémně dlouhý zub vyčnívající ven z tlamy. Zatímco pravý horní špičák samcům zpravidla zakrní a dál neroste, jejich levý horní špičák měří přes 2,5 metru. Pouze v ojedinělých případech mají samci narvala dva plně vyvinuté kly.

Odborníci dlouho pátrali po tom, k čemu narvalovi jeho kel slouží. Někteří vědci se dříve domnívali, že samci používají kel jako zbraň při boji o samici. Nedávné výzkumy ale prokázaly, že kel má zcela jinou funkci: funguje jako citlivé čidlo, které samcům třeba pomáhá zjistit teplotu vody či její hloubku a poskytuje jim také další informace nezbytné pro orientaci pod vodou.

Kdysi býval narval častým terčem chamtivých lovců. Někteří lidé byli totiž ochotni zaplatit za narvalí kel nehorázné sumy, neboť byli přesvědčeni, že má magické vlastnosti, např. údajně ochraňoval před jedy. V současnosti zájem o lov těchto živočichů už naštěstí trochu opadl.

Která z následujících možností je gramaticky správnou větou jednoduchou, jež zachovává význam prvního souvětí výchozího textu? (Čárky neposuzujte.)

A. Narval jednorohý, jedním z nejpozoruhodnějších kytovců, žijící v mořích blízko severního polárního kruhu.
B. Narval jednorohý, jeden z nejpozoruhodnějších kytovců, žije v mořích blízko severního polárního kruhu.
C. Narval jednorohý žijící v mořích blízko severního polárního kruhu a je jeden z nejpozoruhodnějších kytovců.
D. Narval jednorohý žije v mořích blízko severního polárního kruhu a jedním z nejpozoruhodnějších kytovců.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: B)

VYSVĚTLENÍ

Pouze možnost B) je gramaticky správná věta jednoduchá se slovesem v určitém tvaru a zachovává původní význam.

C5PCD22C0T03 · 2022 – 1. náhradní termín (C) · úloha 10 · 1 b.

VÝCHOZÍ TEXT

TEXT 1

(**1**) Dávný bůh Moloch vyžadoval lidské oběti, proto se slovem moloch obvykle označuje něco strašného, co ničí člověka. Moloch ovšem není jen symbol krutosti. Je to i drobný ještěr dorůstající 20 centimetrů, který žije v australských písčitých pouštích.

Moloch ostnitý, podivný tvor pokrytý ostny a kožními růžky, sice vypadá děsivě, pro člověka je však zcela neškodný. Je to potravní specialista, tedy živočich živící se výhradně jedním živočišným druhem. V případě molocha jsou to mravenci – uvádí se, že za minutu jich spořádá až 45. Požírat tento hmyz malou, částečně srostlou tlamičkou sice moloch zvládne, nabrat vodu přímo do tlamy však nedokáže.

(**2**) Přesto žízní rozhodně nikdy netrpí. Šupinatá kůže molocha ostnitého totiž ukrývá jakousi síť zavlažovacích kanálků, slabších než lidský vlas. Když si po občasném dešti moloch stoupne do kaluže, jeho kůže začne nasávat vodu, ta se dostává dál do těla a končí v jeho tlamě. Vodu ještěr nakonec spolkne. Funguje to podobně, jako kdybyste kostku cukru postavili do loužičky modrého inkoustu: po kontaktu s tekutinou se kostka začne směrem vzhůru barvit modře. Moloch je schopen nasát dostatečné množství vody také z písku nasáklého rosou: stačí, že si na něj třeba lehne bříškem nebo si ho nožičkama hodí na záda. *****

(**3**) **Moloch** je ale fascinující **živočich** i z jiných důvodů. Například zbarvení jeho těla není stále stejné: v teple je tento **ještěr** světle žlutý s načervenalými skvrnami, v chladu ztmavne. Díky tomu moloch snadno splyne se svým okolím. Knoflíkovitý výrůstek na jeho týlu, který připomíná druhou hlavu, slouží k oklamání nepřátel. Případné útočníky odradí i nebezpečně vyhlížející ostny. Moloch ostnitý je zkrátka důkazem, že se živočichové umí přizpůsobit i extrémním podmínkám.

(www.zoommagazin.iprima.cz; www.abicko.cz, upraveno)

TEXT 2

Souvětí typu A je jednoznačné, zájmeno který totiž odkazuje pouze k jednomu podstatnému jménu, např. Učili se o symbolech České republiky, která vznikla ve 20. století.

Souvětí typu B je nejednoznačné, zájmeno který totiž může odkazovat k více podstatným jménům, např. Učili se o vlajce České republiky, která vznikla ve 20. století.

Které z následujících tvrzení o TEXTU 1 je pravdivé? Úlohu řešte na základě definic uvedených v TEXTU 2.

A. V textu jsou podtržena dvě souvětí typu A.
B. V textu jsou podtržena dvě souvětí typu B.
C. V první části textu je podtrženo souvětí typu A, ve třetí části textu je podtrženo souvětí typu B.
D. V první části textu je podtrženo souvětí typu B, ve třetí části textu je podtrženo souvětí typu A.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: **C)**

C5PCD22C0T03 · 2022 – 1. náhradní termín (C) · úloha 21 · 1 b.

VÝCHOZÍ TEXT

Když se Prcek vrátil ze zajetí zpět ke svým kamarádům, ***** jim nemusel vyprávět, co se mu přihodilo. Držkoun to totiž celou dobu sledoval ze své pozorovatelny na stromě a **neprodleně** vše hlásil ostatním. Všichni tak s Prckem prožívali zajetí, výprask prutem, všechny ty dlouhé minuty plné utrpení, strachu a vzteku a nakonec i propuštění.

„Musíme zdrhat!" řekl Třesprdelka, kterému velitelovo příšerné dobrodružství připomnělo jeho vlastní nemilé zážitky.

„Nejdřív se musím voblíct," namítl Prcek a položil na zem raneček udělaný z košile. Když **rozvázal** její rukávy, našel boty, triko, ale kalhoty nikde…

„Co se stalo s mejma kalhotama?" zděsil se.

„**Možná** žes je ztratil cestou," napadlo Držkouna.

Parta kamarádů se ihned **pustila** do hledání. I když ale pořádně prozkoumali bojiště, žádný kus látky, který by připomínal kalhoty, na louce neležel. Držkoun dokonce vylezl na strom a díval se, ***** někam nezapadly. Za okamžik oznámil: „Nic nevidím. Seš si jistej, Prcku, žes je strčil dovnitř, když ses za tím křovím převlíkal?"

„Sem si jistej," odpověděl znepokojeně velitel.

Náhle kamarádi zaslechli vítězný zpěv svých protivníků vracejících se domů. Držkoun se natahoval, aby na ně skrz větve viděl, a vtom vztekle zařval: „Voni maj tvoje kalhoty. Čmajzli ti je, lumpové! Navlíkli je na klacek místo svýho praporu."

„Tak to sem vyřízenej! Jak projdu vesnicí? A co řeknu doma?" zbledl Prcek.

Po nekonečných minutách usilovného přemýšlení se Držkoun plácl do čela: „Mám to! Hele, já k vám jít nemůžu, protože by mě tví rodiče mohli načapat. Ty tam ale jít můžeš. Svlíknu si svoje kalhoty a dám ti je. Ty se zadem dostaneš domů, vezmeš si jiný kalhoty a ty moje mi přineseš." Zdálo se, že je to geniální nápad.

(L. Pergaud, Knoflíková válka, upraveno)

Na každé ze dvou vynechaných míst (*****) ve výchozím textu patří jedno slovo. Ve které z následujících možností jsou uvedena obě tato slova v pořadí odpovídajícím výchozímu textu? (Po doplnění slov musí výchozí text dávat smysl.)

A. ani – jestli
B. ani – pokud
C. proto – jestli
D. proto – pokud

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: A)

C5PCD22C0T03 · 2022 – 1. náhradní termín (C) · úloha 27 · 1 b.

VÝCHOZÍ TEXT

(**1**) Prase Pigcasso, žijící na farmě v Jihoafrické republice, je světoznámé díky svým obrazům. Chybělo však málo a o tohoto talentovaného malíře bychom **přišli**.
S malováním začal Pigcasso krátce poté, co ho v roce 2016 jedna žena odkoupila z místních jatek, čímž mu zachránila život. V novém bydlišti čekaly na Pigcassa různé hračky, sele však všechny rozdupalo nebo snědlo. Nedotčených zůstalo pouze několik starých štětců. Pigcassovu majitelku proto napadlo před prasátko **postavit** plátno a barvy. Pigcasso si **vzal** štětec do rypáku, začal s ním kroužit po plátně a první dílo prasečího umělce bylo na světě. Od té doby vytvořil přes čtyři stovky obrazů.
(**2**) Fotky a videa zachycující toto talentované prasátko, jak maluje obrazy či hrdě pózuje před svými výtvory, sleduje na sociálních sítích přes 57 tisíc lidí. Pigcassova díla se dobře prodávají, například v roce 2021 zaplatil kupec za jeden jeho obraz skoro půl milionu korun, což je nový rekord v oblasti prodeje uměleckého díla vytvořeného zvířetem. Pigcasso tak **překonal** dosavadního rekordmana šimpanze Conga, jehož malba se v roce 2005 prodala za 350 tisíc korun. Veškeré výtěžky z prodeje Pigcassových obrazů putují na dobročinné účely, zejména na provoz útulků pro domácí zvířata.
(www.aktualne.cz, upraveno)

Které z následujících tvrzení je pravdivé?

A. Ve výchozím textu jsou podtržena dvě souvětí.
B. Ve výchozím textu jsou podtrženy dvě věty jednoduché.
C. V první části výchozího textu je podtrženo souvětí, v druhé části výchozího textu je podtržena věta jednoduchá.
D. V první části výchozího textu je podtržena věta jednoduchá, v druhé části výchozího textu je podtrženo souvětí.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: B)

C5PDD22C0T04 · 2022 – 2. náhradní termín (D) · úloha 19 · 1 b.

VÝCHOZÍ TEXT

TEXT 1 (příběh o třídní fotografii): Dneska jsme se měli fotit na školním dvoře. Když jsem tam dorazil, paní učitelka právě nadávala Augustýnovi, že přišel převlečený za Marťana. Augustýn má totiž hrozně bohatého tatínka, který koupí, nač si jeho jedináček vzpomene. Augustýn **trval** na svém, že chce na fotografii vypadat jako Marťan.

Paní učitelka pak řekla fotografovi, ať si pospíší, abychom nepromarnili celou hodinu matematiky. Celestýn, mazánek paní učitelky, prohlásil, že to by byla škoda, jelikož on má matematiku rád. Albín mu chtěl dát ránu, jenže Celestýn nosí brýle, takže ho nemůžeme fackovat, kdy nás napadne.

Fotograf nám řekl, ať se rozdělíme do tří řad. První bude sedět na lavičkách, druhá se postaví za ni a třetí řada bude stát na bednách. Měl to **fakt** dobře promyšlené.

Pro bedny jsme šli do sklepa. Nebylo tam moc světla, protože lampa byla rozbitá. Byli jsme tam sami, a tak jsme si užili dost legrace. Viktorín si dal na hlavu pytel a začal si hrát na ducha a houkat: „Hú, hú, hú!" Pak ale přišla paní učitelka. Tvářila se nespokojeně, a tak jsme všichni urychleně vynesli bedny na dvůr. Jenom Viktorín tam zůstal. Neviděl totiž, co se děje. Pořád vykřikoval, že je duch! Rozzlobená paní učitelka mu musela pytel z hlavy sundat.

Když se pak oba vrátili ze sklepa na dvůr, paní učitelka pustila Viktorínovo ucho a zděšeně zvolala: „Vždyť jste celí černí!" Jak jsme totiž ve sklepě dělali špumprnákle, trochu jsme se umazali. Kromě Celestýna měl **čistý** obličej jen Augustýn s marťanskou helmou na hlavě. „Vidíte," řekl učitelce, „kdyby všichni přišli oblečení jako já, bylo by to bez problému." Paní učitelka ho chtěla vytahat za uši, ale na helmě se neměla zač chytit. To marťanské oblečení je **vážně** výhodné!

TEXT 2: Když se tvoří tvar 2. pádu množného čísla podstatných jmen skloňovaných podle vzoru žena, odstraňuje se koncová samohláska (např. kniha – knih). Pokud se na konec slova dostane obtížně vyslovitelná skupina souhlásek, vkládá se mezi tyto souhlásky tzv. **vkladné e** (např. bitva – bit**e**v).

Kterou z následujících možností lze úsek podtržený v TEXTU 1 nahradit tak, aby význam textu zůstal zachován?

(Podtržený úsek: *Pořád vykřikoval, že je duch!*)

A. Pořád vykřikoval: „Že je duch!"
B. Pořád vykřikoval: „Já jsem duch!"
C. Pořád jsem vykřikoval: „Že je duch!"
D. Pořád jsem vykřikoval: „Já jsem duch!"

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: B)

C5PAD23C0T01 · 2023 – 1. řádný termín (A) · úloha 16a · 1 b.

VÝCHOZÍ TEXT

16.1: Po tréninku půjdeme do parku.

16.2: Rozhodl jsem se, že napíšu román.

Po tréninku půjdeme do parku.

Úsek podtržený ve výše uvedené větě jednoduché (*Po tréninku*) upravte tak, aby z věty vzniklo gramaticky správné souvětí obsahující dvě věty. Význam původní věty musí zůstat zachován.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: **Až skončí trénink, půjdeme do parku. (nebo obdobně)**

VYSVĚTLENÍ

Příslovečné určení času „po tréninku" se nahradí vedlejší větou časovou, např. „Až skončí trénink".

C5PAD23C0T01 · 2023 – 1. řádný termín (A) · úloha 16b · 1 b.

↑ *Výchozí text viz výše.*

Rozhodl jsem se, že napíšu román.

Úsek podtržený ve výše uvedeném souvětí (*že napíšu román*) upravte tak, aby ze souvětí vznikla gramaticky správná věta jednoduchá. Význam původního souvětí musí zůstat zachován.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: **Rozhodl jsem se napsat román. (nebo obdobně)**

VYSVĚTLENÍ

Vedlejší věta předmětná „že napíšu román" se nahradí infinitivní vazbou „napsat román".

C5PAD23C0T01 · 2023 – 1. řádný termín (A) · úloha 22 · 1 b.

VÝCHOZÍ TEXT

TEXT 1

(**1**) Chyběla hodina do půlnoci a obě děti napjatě čekaly v pokoji 213. Alžběta se dívala do kukátka, zatímco Freddy listoval v černé knize. **Zčistajasna** ho něco napadlo: „Hele, není zvláštní, že kniha o šifrách zmiňuje i klíče, které odemykají jakési tajemství?"

Alžbětě se vybavila podivná písmena, která pro ni zůstávala hádankou, a tak požádala Freddyho: „Najdi tu stránku s těmi dvěma stříbrnými písmeny. Co asi znamenají?"

„Nevím, o čem mluvíš," odpověděl Freddy.

(**2**) „Ukážu ti to," řekla a natáhla se pro černou knihu. Jakmile do ní nahlédla, nevěřila svým očím. Uprostřed stránky totiž nyní bylo KLÍ. Alžběta zbledla: „Koukni na to stříbrně napsané KLÍ! Včera tady bylo jenom KL a především dopoledne jsem tady viděla jen jedno stříbrné písmeno."

Freddy ale zavrtěl hlavou. „Nic stříbrného tu není. Já vidím jen rok a jméno autora."

„Možná se musíš na ta písmena dívat z určitého úhlu!"

Freddy stránku pozorně zkoumal, nakonec ale pokrčil rameny: „Pořád nic."

(**3**) Najednou do pokoje **dolehly** kroky z chodby. Alžběta se vrátila ke kukátku. „Už jde Norbridge," špitla. Chvilku přemýšlela a pak řekla: „Počkáme deset minut a vyrazíme za ním do knihovny."

„Víš, už si nejsem jistý, že ho chci špehovat," zaváhal Freddy.

Alžběta se ale nedala **odbýt**: „Máme spolu dohodu. Tak pojď!"

Zakrátko se ocitli v chodbě, na jejímž konci byla knihovna. Freddy zašeptal: „Vážně si myslím, že bychom se měli vrátit."

„Nebuď strašpytel a důvěřuj našemu plánu. Nic jsme přece neponechali náhodě," řekla Alžběta, zastavila se přede dveřmi vedoucími do knihovny a vzala za kliku.

(**4**) Vtom se ozval tichý hlas: „Půlnoc – to je tedy dost zvláštní doba na návštěvu knihovny!" Alžběta leknutím **málem** zaječela. Přímo za ní stála Selena Hiemsová.

(B. Guterson, Hotel Winterhouse, upraveno)

TEXT 2

Součástí souvětí jsou různé věty, např. věty typu A nebo typu B.

Věta typu A je smysluplnou odpovědí na otázku, kterou pokládáme pomocí příslovcí odkdy, dokdy, kdy. Příklady: Bude ho hledat, dokud ho nenajde. (DOKDY ho bude hledat? → Dokud ho nenajde.); Když se setmělo, šli spát. (KDY šli spát? → Když se setmělo.)

Na **větu typu B** se **nelze** zeptat pomocí příslovcí odkdy, dokdy, kdy. Tato věta je totiž smysluplnou odpovědí na otázku, kterou pokládáme pomocí zájmen. Příklady: Přinutil je, aby se usmířili. (K ČEMU je přinutil? → Aby se usmířili.); Zda Eva nakonec přijde, vůbec netušil. (CO vůbec netušil? → Zda Eva nakonec přijde.)

Které z následujících tvrzení je pravdivé? (Úlohu řešte na základě informací uvedených v TEXTU 2.)

A. V TEXTU 1 jsou podtrženy dvě věty typu A.

B. V TEXTU 1 jsou podtrženy dvě věty typu B.

C. V druhé části TEXTU 1 je podtržena věta typu A, ve třetí části TEXTU 1 je podtržena věta typu B.

D. V druhé části TEXTU 1 je podtržena věta typu B, ve třetí části TEXTU 1 je podtržena věta typu A.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: **C)**

VYSVĚTLENÍ

V části 2 je podtržena věta „Jakmile do ní nahlédla" – odpovídá na otázku KDY (typ A); v části 3 věta „že bychom se měli vrátit" – odpovídá na otázku CO (typ B).

C5PBD23C0T02 · 2023 – 2. řádný termín (B) · úloha 15a · 1 b.

VÝCHOZÍ TEXT

S trenérem se sejdeme před začátkem závodu.

Úsek podtržený ve výše uvedené větě jednoduché (*před začátkem závodu*) upravte tak, aby z věty vzniklo gramaticky správné souvětí obsahující dvě věty. Význam původní věty musí zůstat zachován.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ:

Např.: S trenérem se sejdeme, než začne závod.

VYSVĚTLENÍ

Příslovečné určení času *před začátkem závodu* se nahradí vedlejší větou příslovečnou časovou.

C5PBD23C0T02 · 2023 – 2. řádný termín (B) · úloha 15b · 1 b.

↑ *Výchozí text viz výše.*

Silnice, která vede lesem, je neprůjezdná.

Úsek podtržený ve výše uvedeném souvětí (*která vede lesem*) upravte tak, aby ze souvětí vznikla gramaticky správná věta jednoduchá. Význam původního souvětí musí zůstat zachován.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ:

Např.: Silnice vedoucí lesem je neprůjezdná.

VYSVĚTLENÍ

Vedlejší věta přívlastková se nahradí přívlastkem shodným vyjádřeným přechodníkem (přídavným jménem slovesným).

C5PCD23C0T03 · 2023 – 1. náhradní termín (C) · úloha 7a · 1 b.

7.1 V případě požáru nepoužívejte výtah.

Úsek podtržený ve výše uvedené větě jednoduché upravte tak, aby z věty vzniklo gramaticky správné souvětí obsahující dvě věty. Význam původní věty musí zůstat zachován.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: **např. Pokud bude hořet, nepoužívejte výtah.**

C5PCD23C0T03 · 2023 – 1. náhradní termín (C) · úloha 7b · 1 b.

7.2 Vzal si knížku, <u>která ležela na stolku</u>.
Úsek podtržený ve výše uvedeném souvětí upravte tak, aby ze souvětí vznikla gramaticky správná věta jednoduchá. Význam původního souvětí musí zůstat zachován.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: **např. Vzal si knížku ležící na stolku.**

C5PDD23C0T04 · 2023 – 2. náhradní termín (D) · úloha 7.1 · 1 b.

7.1 Silnice byla mokrá <u>kvůli ránnímu dešti</u>.
Úsek podtržený ve výše uvedené větě jednoduché upravte tak, aby z věty vzniklo gramaticky správné souvětí obsahující dvě věty. Význam původní věty musí zůstat zachován.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: **např. Silnice byla mokrá, protože ráno pršelo.**

C5PDD23C0T04 · 2023 – 2. náhradní termín (D) · úloha 7.2 · 1 b.

7.2 Auto se nastartuje, <u>když se stiskne toto tlačítko</u>.
Úsek podtržený ve výše uvedeném souvětí upravte tak, aby ze souvětí vznikla gramaticky správná věta jednoduchá. Význam původního souvětí musí zůstat zachován.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: **např. Auto se nastartuje stisknutím tohoto tlačítka.**

C5PAD24C0T01 · 2024 – 1. řádný termín (A) · úloha 15a · 1 b.

VÝCHOZÍ TEXT

(výchozí text není uveden – úloha 15 pracuje s větami zapsanými přímo v zadání)

Patřil k lidem <u>budícím důvěru</u>.
Podtržený úsek upravte tak, aby z věty jednoduché vzniklo spisovné a pravopisně i gramaticky správné souvětí obsahující celkem dvě věty. Význam původní věty jednoduché musí zůstat zachován.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ:

Např.: Patřil k lidem, kteří budí důvěru.

VYSVĚTLENÍ

Přívlastek shodný vyjádřený příčestím se nahradí vztažnou vedlejší větou přívlastkovou.

C5PAD24C0T01 · 2024 – 1. řádný termín (A) · úloha 15b · 1 b.

> ↑ *Výchozí text viz výše.*

Když se promíchají tyto barvy, získáme požadovaný odstín.
Podtržený úsek upravte tak, aby ze souvětí vznikla spisovná a pravopisně i gramaticky správná věta jednoduchá. Význam původního souvětí musí zůstat zachován. (Nově vzniklé větné celky musí obsahovat všechny původní informace a nesmí obsahovat žádné informace navíc, např. že jde o dvě barvy.)

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ:
Např.: Promícháním těchto barev získáme požadovaný odstín.

VYSVĚTLENÍ
Vedlejší věta příslovečná podmínková se nahradí podstatným jménem slovesným v příslušném pádu (předložková vazba).

C5PBD24C0T02 · 2024 – 2. řádný termín (B) · úloha 15a · 1 b.

Zmeškal zkoušku kvůli své nedochvilnosti.
Podtržený úsek (*kvůli své nedochvilnosti*) upravte tak, aby z věty jednoduché vzniklo spisovné a pravopisně i gramaticky správné souvětí obsahující celkem dvě věty. Význam původní věty jednoduché musí zůstat zachován.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: **např. Zmeškal zkoušku, protože byl nedochvilný.**

VYSVĚTLENÍ
Příslovečný výraz *kvůli své nedochvilnosti* je třeba nahradit vedlejší větou příčinnou (např. *protože byl nedochvilný*).

C5PBD24C0T02 · 2024 – 2. řádný termín (B) · úloha 15b · 1 b.

Matěj jel metrem, aniž měl jízdenku.
Podtržený úsek (*aniž měl jízdenku*) upravte tak, aby ze souvětí vznikla spisovná a pravopisně i gramaticky správná věta jednoduchá. Význam původního souvětí musí zůstat zachován.
(Nově vzniklé větné celky musí obsahovat všechny původní informace a nesmí obsahovat žádné informace navíc, např. že jde o platnou jízdenku.)

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: **např. Matěj jel metrem bez jízdenky.**

VYSVĚTLENÍ
Vedlejší větu *aniž měl jízdenku* je třeba nahradit příslovečným výrazem (např. *bez jízdenky*).

C5PCD24C0T03 · 2024 – 1. náhradní termín (C) · úloha 7.1 · 1 b.

Kamarádka mi doporučila změnu účesu.
Podtržený úsek upravte tak, aby z věty jednoduché vzniklo spisovné a pravopisně i gramaticky správné souvětí obsahující celkem dvě věty. Význam původní věty jednoduché musí zůstat zachován.
(Nově vzniklé větné celky musí obsahovat všechny původní informace a nesmí obsahovat žádné informace navíc, např. že jde o nemoderní účes.)

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: **např. Kamarádka mi doporučila, abych změnila účes.**

C5PCD24C0T03 · 2024 – 1. náhradní termín (C) · úloha 7.2 · 1 b.

Musím to dodělat, než se setmí.
Podtržený úsek upravte tak, aby ze souvětí vznikla spisovná a pravopisně i gramaticky správná věta jednoduchá. Význam původního souvětí musí zůstat zachován.
(Nově vzniklé větné celky musí obsahovat všechny původní informace a nesmí obsahovat žádné informace navíc, např. že jde o nemoderní účes.)

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: **např. Musím to dodělat před setměním.**

C5PDD24C0T04 · 2024 – 2. náhradní termín (D) · úloha 7a · 1 b.

7.1 Při čekání na vlak telefonoval.
Podtržený úsek *Při čekání na vlak* upravte tak, aby z věty jednoduché vzniklo spisovné a pravopisně i gramaticky správné souvětí obsahující celkem dvě věty. Význam původní věty jednoduché musí zůstat zachován.
(Nově vzniklé větné celky musí obsahovat všechny původní informace a nesmí obsahovat žádné informace navíc, např. že jde o dlouhé čekání.)

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: **např. Když čekal na vlak, telefonoval.**

C5PDD24C0T04 · 2024 – 2. náhradní termín (D) · úloha 7b · 1 b.

7.2 Zahlédli ji, jak odchází z jeho bytu.
Podtržený úsek *jak odchází z jeho bytu* upravte tak, aby ze souvětí vznikla spisovná a pravopisně i gramaticky správná věta jednoduchá. Význam původního souvětí musí zůstat zachován.
(Nově vzniklé větné celky musí obsahovat všechny původní informace a nesmí obsahovat žádné informace navíc, např. že jde o dlouhé čekání.)

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: **např. Zahlédli ji odcházet z jeho bytu.**

C5PAD25C0T01 · 2025 – 1. řádný termín (A) · úloha 5 · 3 b.

Přiřaďte k jednotlivým textům (5.1–5.3) odpovídající tvrzení (A–E). (Každý z posuzovaných textů obsahuje celkem tři větné celky. Žádná možnost z nabídky A–E nesmí být přiřazena víckrát než jednou.)

5.1 Babiččiny kynuté koláče, obzvlášť ty se švestkami a mákem, naprosto zbožňuju. Jakmile zahlédnu švestky v obchodě, začnou se mi sbíhat sliny. Vím totiž přesně, na čem si co nevidět pochutnám.

5.2 Budova naší školy, postavená začátkem minulého století, bude rekonstruována. Opravu zajišťuje pan Jelínek, majitel zdejší stavební firmy. Předpokládá se, že práce budou dokončeny během července.

5.3 Včera jsme se s Honzou koupali v jezeře, a to navzdory deštivému počasí. Voda nám připadala docela teplá, a tak jsme doplavali až na ostrůvek. Po návratu domů, zhruba kolem osmé hodiny, jsem ale dostala horečku.

A. Pro tento text platí: pouze první větný celek je souvětím.
B. Pro tento text platí: pouze druhý větný celek je souvětím.
C. Pro tento text platí: pouze třetí větný celek je souvětím.
D. Pro tento text platí: pouze první větný celek je větou jednoduchou.
E. Pro tento text platí: pouze druhý větný celek je větou jednoduchou.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: **5.1 D); 5.2 C); 5.3 B)**

VYSVĚTLENÍ

5.1: první celek = věta jednoduchá (1 sloveso), druhý a třetí = souvětí. 5.2: třetí celek = souvětí, ostatní věty jednoduché. 5.3: druhý celek = souvětí, první a třetí = věty jednoduché.

C5PAD25C0T01 · 2025 – 1. řádný termín (A) · úloha 20 · 1 b.

VÝCHOZÍ TEXT

(1) Hrad Houska, ležící necelých 60 kilometrů severně od Prahy, patří k vyhledávaným turistickým cílům. V prostorách i okolí tohoto hradu se prý dodnes děje cosi podivného.
Odpradávna se říká, že se na Housce nachází brána do pekel. ***** Možná to není tak nesmyslné, jak by se na první pohled mohlo zdát. Někteří lidé totiž tvrdí, že název hradu pochází z keltského výrazu gosca (česky brána). Zlem prosáklá puklina by měla být v místech, kde dnes stojí hradní kaple.
(2) O Housce kolují i jiné děsuplné zkazky. Pod hradem se údajně nacházejí tajemné chodby, v nichž jsou kostry „nelidí" a další hrůzostrašné věci. Traduje se také, že po Housce se v noci prochází postava v černém hábitu. Přítomnost nadpřirozených úkazů na Housce se ale nikdy nepotvrdila.
Podle historiků založil tento hrad český král Přemysl Otakar II., a to v první polovině 13. století. Za dobrou obranyschopnost vděčil hrad především své poloze: kdysi se k němu dalo dostat pouze z jihu. Dobře opevněné sídlo bývalo domovem mnoha šlechtických rodů. Pro širokou veřejnost Houska své brány otevřela teprve v roce 1999.
(3) Kromě klasické prohlídky tohoto hradu, za niž osoby starší 15 let zaplatí 180 Kč a děti do 15 let o 50 Kč méně, zde můžete zažít i něco netradičního. V prostorách, kde byly kdysi zaparkovány panské kočáry, najdete expozici nazvanou Peklem – mechanický model pekla o délce 12 metrů. Jeho konstrukci i všech 94 figurek vyřezaly z lipového dřeva šikovné ruce českých řezbářů. Expozice zahrnuje celkem jedenáct výjevů: například v jedné scéně ďábel rozdmýchává oheň v kotli, z něhož trčí nohy, hned vedle stojí pekelník, který mele hříšné duše. Vstupné do expozice Peklem činí 80 Kč za osobu.
(hradhouska.cz; www.novinky.cz; www.peklem.cz, upraveno)

Na vynechané místo (*****) ve výchozím textu patří smysluplný a gramaticky správný větný celek. Který z následujících větných celků na toto místo patří?

A. Tento hrad, vybudovaný na skále s prasklinou, z níž podle pověsti vylézali čerti a další nelidské bytosti.
B. Tento hrad, vybudovaný na skále s prasklinou, odkud podle pověsti vylézající čerti a další nelidské bytosti.
C. Hrad byl totiž vybudován na skále, v níž podle pověsti byla prasklina, odkud vylézali čerti a další nelidské bytosti.
D. Hrad byl totiž vybudován na skále, kde podle pověsti byla prasklina, z níž vylézající čerti a další nelidské bytosti.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: C)

VYSVĚTLENÍ

Pouze C) je gramaticky správná věta a obsahuje slovo *totiž*, které navazuje jako vysvětlení předchozího tvrzení o bráně do pekel; v A) a B) chybí přísudek, v B) a D) je chybně užit tvar přídavného jména *vylézající* místo slovesa.

C5PBD25C0T02 · 2025 – 2. řádný termín (B) · úloha 20 · 1 b.

VÝCHOZÍ TEXT

(**1**) Nad mořem se shromáždí hejno ptáků. Vzápětí se všichni řítí dolů a s hlasitým šplouchnutím rozrazí hladinu. Za chvilku se vynoří, v zobáku ale žádnou rybu nenesou. Francouzští rybáři, kteří byli svědky podobné scény, kdysi tomuto ptákovi dali jméno Fou de Bassan (blázen z Bassanu). Usoudili totiž, že je extrémně nešikovný, protože se z lovu vždy vrací s prázdnou. Opak je ale pravdou – terej bílý (tak zní jeho pravé jméno) je zdatný lovec, jenž potravu polyká pod vodou.
Terej bílý je největší mořský pták Evropy. Dospělý jedinec má dlouhá křídla (jejich rozpětí může být i 190 cm) a jeho hmotnost se většinou pohybuje mezi 2,8 a 3,2 kg. *****
(**2**) Je-li pro **tereje bílého** něco příznačné, pak je to jeho způsob obstarávání **potravy**, jemuž se říká **střemhlavé potápění**. Při lovu mu pomáhá ostrý zrak. Jakmile ve vodě spatří kořist, vrhne se klidně i z výšky 30 metrů dolů a hladinu **moře** protne neuvěřitelnou rychlostí. Prudký náraz jeho těla na hladinu způsobí, že menší ryby v **okolí** jsou omráčeny, či dokonce usmrceny. Možná vás **zajímá**, jak takový kaskadérský kousek může terej vůbec přežít. Snadno – díky pevnému zobáku a tvrdé lebce. Vy ale **podobné věci** nezkoušejte. Člověk by totiž skok do vody z třicetimetrové výšky patrně nepřežil.
(**3**) Terejové bílí jsou velmi společenští: hnízdí v početných koloniích na skalních útesech. Na začátku minulého století panovala obava, že tito ptáci pravděpodobně skončí na seznamu ohrožených živočišných druhů. V roce 1913 totiž na světě žilo jen 100 000 jedinců, a to v méně než dvaceti koloniích. O necelých 60 let později už ale celková populace terejů bílých vzrostla (dokonce dvojnásobně) a tento trend zatím trvá. V současné době se největší kolonie terejů bílých nachází na kanadském ostrově Bonaventura: v roce 2021 zde sídlilo více než 60 000 párů.
(www.national-geographic.cz; www.stoplusjednicka.cz, upraveno)

Na vynechané místo (*****) ve výchozím textu patří smysluplný a gramaticky správný větný celek. Který z následujících větných celků na toto místo patří?

A. Přestože je excelentní letec, skvěle využívající vzdušných proudů, zdržuje se spíše u pobřeží.
B. Tento excelentní letec, jehož skvělé využívání vzdušných proudů, se zdržuje spíše u pobřeží.
C. Přestože je excelentní letec, skvěle využívajících vzdušných proudů, zdržuje se spíše u pobřeží.
D. Tento excelentní letec, s jehož skvělým využíváním vzdušných proudů, se zdržuje spíše u pobřeží.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: A)

VYSVĚTLENÍ

Pouze A) je gramaticky správný větný celek: tvar *využívající* správně rozvíjí podmět (letec) a obě věty na sebe navazují; v B) a D) chybí sloveso v určitém tvaru, v C) je chybný tvar *využívajících*.

C5PCD25C0T03 · 2025 – 1. náhradní termín (C) · úloha 5.1 · 1 b.

Přiřaďte k jednotlivým textům (5.1–5.3) odpovídající tvrzení (A–E). (Každý z posuzovaných textů obsahuje celkem dva větné celky. Žádná možnost z nabídky A–E nesmí být přiřazena víckrát než jednou.)

5.1 Můj bratr pije velké množství slazených nápojů, ačkoli dobře ví, že to vůbec není zdravé. Maminka se proto rozhodla, že ode dneška budeme všichni pít jen obyčejnou vodu.

A. Pro tento text platí: každý z větných celků je věta jednoduchá.
B. Pro tento text platí: každý z větných celků je souvětí skládající se ze dvou vět.
C. Pro tento text platí: první větný celek je věta jednoduchá, druhý větný celek je souvětí skládající se ze dvou vět.
D. Pro tento text platí: první větný celek je souvětí, které se skládá ze dvou vět, druhý větný celek je věta jednoduchá.
E. Pro tento text platí: první větný celek je souvětí, které se skládá ze tří vět, druhý větný celek je souvětí, které se skládá ze dvou vět.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: E)

C5PCD25C0T03 · 2025 – 1. náhradní termín (C) · úloha 5.2 · 1 b.

Přiřaďte k jednotlivým textům (5.1–5.3) odpovídající tvrzení (A–E). (Každý z posuzovaných textů obsahuje celkem dva větné celky. Žádná možnost z nabídky A–E nesmí být přiřazena víckrát než jednou.)

5.2 Předevčírem, těsně před zavírací dobou, policisté zadrželi v místním obchodním centru dvojici zlodějů. Oba muže ihned převezli na policejní stanici, aby je podrobili výslechu.

A. Pro tento text platí: každý z větných celků je věta jednoduchá.
B. Pro tento text platí: každý z větných celků je souvětí skládající se ze dvou vět.
C. Pro tento text platí: první větný celek je věta jednoduchá, druhý větný celek je souvětí skládající se ze dvou vět.
D. Pro tento text platí: první větný celek je souvětí, které se skládá ze dvou vět, druhý větný celek je věta jednoduchá.
E. Pro tento text platí: první větný celek je souvětí, které se skládá ze tří vět, druhý větný celek je souvětí, které se skládá ze dvou vět.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: C)

C5PCD25C0T03 · 2025 – 1. náhradní termín (C) · úloha 5.3 · 1 b.

Přiřaďte k jednotlivým textům (5.1–5.3) odpovídající tvrzení (A–E). (Každý z posuzovaných textů obsahuje celkem dva větné celky. Žádná možnost z nabídky A–E nesmí být přiřazena víckrát než jednou.)

5.3 Nedávno jsem se dozvěděla o zajímavém kurzu, zaměřeném zejména na netradiční výuku angličtiny. Bez váhání jsem na něj přihlásila jak sebe, tak svou starší sestru i naši společnou kamarádku.

A. Pro tento text platí: každý z větných celků je věta jednoduchá.
B. Pro tento text platí: každý z větných celků je souvětí skládající se ze dvou vět.
C. Pro tento text platí: první větný celek je věta jednoduchá, druhý větný celek je souvětí skládající se ze dvou vět.
D. Pro tento text platí: první větný celek je souvětí, které se skládá ze dvou vět, druhý větný celek je věta jednoduchá.
E. Pro tento text platí: první větný celek je souvětí, které se skládá ze tří vět, druhý větný celek je souvětí, které se skládá ze dvou vět.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: A)

C5PDD25C0T04 · 2025 – 2. náhradní termín (D) · úloha 21 · 1 b.

VÝCHOZÍ TEXT

(**1**) Nedaleko Berouna se nacházejí dvě významné hradní zříceniny: Žebrák, který vás na první pohled upoutá **svou** mohutnou válcovou věží, a o něco zachovalejší Točník. Jejich návštěvu stihnete během jediného dne. Nádvoří Žebráku totiž s nádvořím Točníku, ležícím jen o 100 metrů výše, spojuje stezka dlouhá něco málo přes kilometr.

Jako první z obou památek byl postaven Žebrák. Časem se stal vyhledávaným útočištěm českých panovníků. Pobýval zde například král Václav IV., během jehož vlády (1378–1419) byl původně nepříliš velký hrad přestavěn na velkolepé sídlo. Zanedlouho byl hrad bohužel poškozen požárem a poté se **jeho** význam začal snižovat. K úplné zkáze Žebráku přispěly další požáry (po tom posledním v roce 1532 už hrad nebyl opraven) i hledači pokladů. Ti ničili zdi hradních prostor, protože toužili nalézt zlato, které zde údajně bylo ukryto. Hrad Žebrák je otevřen denně (vyjma pondělí) výhradně během letních prázdnin, v období září–říjen ho lze navštívit jen o víkendu. Zpřístupněny jsou torzo paláce, hladomorna či již zmíněná věž, sloužící jako rozhledna.

Hrad Točník se podle řady odborníků začal stavět roku 1395, někteří vědci se ale domnívají, že jeho stavba započala už o 10 let dříve. Točník bývá díky své výjimečné architektuře označován za poslední hrad a zároveň první zámek v Čechách. *****

(**2**) Brány Točníku jsou otevřeny denně (opět kromě pondělí) od června do září, v říjnu je návštěvní doba omezena na víkendy. Na prohlídku se můžete klidně vydat bez průvodce: v pokladně hradu dostanete brožurku s potřebnými informacemi, její součástí je i přehledná mapka. Zhlédnout zde můžete několik paláců, zbytek hradní věže či 72 metrů hlubokou studnu. Hradní příkop obývají dva medvědi, kteří se sem roku 2013 nastěhovali jako mláďata.

Na vynechané místo (*****) ve výchozím textu patří smysluplný a gramaticky správný větný celek. Který z následujících větných celků na toto místo patří?

A. Obranné prvky, pro hrady tak typickými, totiž částečně potlačující ve prospěch reprezentativní funkce sídla.
B. Obranné prvky, pro hrady tak typické, byly totiž částečně potlačeny ve prospěch reprezentativní funkce sídla.
C. Obranné prvky, pro hrady tak typické, totiž částečně potlačující ve prospěch reprezentativních funkcích sídla.
D. Obranné prvky, pro hrady tak typickými, byly totiž částečně potlačeny ve prospěch reprezentativních funkcích sídla.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: B)

C5PCD26C0T03 · 2026 – 1. náhradní termín (C) · úloha 10 · 1 b.

VÝCHOZÍ TEXT

(**1**) Jednoho rána Sam Carraclough prodal kolii Lassii. Přišel totiž o práci dělníka v dole a patnáct liber, které za fenku dostal, představovalo víc než jeho tři týdenní mzdy. Ve čtyři hodiny odpoledne jeho syn Joe našel travnatý kout školního dvora prázdný. Když doma zjistil, co se stalo, srdce mu sevřel smutek. Lassie, jeho věrná společnice, měla nyní nového pána – vévodu z Rudlingu. Joe pochopil, že fenka na něj už nikdy čekat nebude.

Jenže hned druhý den ve čtyři odpoledne Lassie vzorně seděla na obvyklém místě. Joe se zaradoval. Možná táta sehnal práci. Jestli to tak je, třeba mu teď rodiče dovolí, aby si Lassii nechal. Už záhy se ale ukázalo, že se mýlil. Do domku Carracloughových **vtrhl** správce vévodova psince a začal řvát: „To jsou teda finty. Vycvičili jste psa, aby se vracel za Joem. Teď ho chcete **střelit** někomu dalšímu." Pak Hynes odvlekl Lassii zpět a **zahradil** jí všechny možné únikové cesty z kotce. Jenže následujícího dne Lassie opět utekla.

„Odveď ji zpět a řekni jí, ať už neutíká," přikázal Joeovi táta. Když chlapec plnil otcovo přání, plakal. Dojemnou scénu sledovala zpoza křoví vévodova vnučka Priscilla.

(**2**) O týden později vévoda odcestoval na svůj zámek ve Skotsku a vzal s sebou i Lassii. Zanedlouho události nabraly rychlý spád. Hynes se s Lassií procházel po zámeckém pozemku, obehnaném silnou zdí s jedinou bránou. Náhle se fenka vysmekla z obojku a pelášila pryč. Hynes se rozběhl za ní. Jakožto správce psince dostával osm liber týdně a nechtěl o ně **přijít**. Priscilla zrovna otevírala bránu, když uslyšela křik: „Slečno, zavřete bránu!" Skoro ho poslechla, ale vtom si vzpomněla, jak onehdy viděla toho chudého kluka loučit se s Lassií. Rozhodla se proto jinak a zabouchla bránu sídla až vteřinu poté, co fenka proběhla. Téměř neslyšně špitla: „Hodně štěstí, Lassie." Kolie neomylně zamířila na jih, do vsi Greenall Bridge za Joem.

(R. Wellsová: Lassie se vrací; upraveno)

Na jakou otázku odpovídá věta podtržená ve výchozím textu? (*třeba mu teď rodiče dovolí, aby si Lassii nechal*)

A. Co mu rodiče dovolí?
B. Kdy mu to rodiče dovolí?
C. Za jakým účelem mu to rodiče dovolí?
D. Za jaké podmínky mu to rodiče dovolí?

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: A)

C5PCD26C0T03 · 2026 – 1. náhradní termín (C) · úloha 26 · 1 b.

VÝCHOZÍ TEXT

Hobbyhorsing spojuje pohyb, kreativitu a lásku ke koním. Zrodil se ve Finsku a nabízí možnost, jak si dítě může užít jezdectví, *****. Tento netradiční sport se proslavil díky finskému dokumentu Hobbyhorse Revolution z roku 2017.

Chcete se tomuto sportu věnovat? Pak potřebujete hobbyhorse – napodobeninu koňské hlavy na tyči. Základní verzi hobbyhorse lze koupit za 500 Kč, za nadstandardní model zaplatíte až 4 000 Kč. Tuto pomůcku si ale můžete vyrobit i sami ze dřeva, plsti či jiných materiálů. Jakmile ji budete mít, už vám nic nebrání v **účasti** na závodech.

Soutěže v hobbyhorsingu mají jasně **stanovená** pravidla, např. hobbyhorse nesmí být lehčí než 350 gramů a musí se držet předepsaným způsobem. Závodí se v různých disciplínách: při parkuru závodníci zdolávají **sérii** překážek na závodní dráze, při drezuře zase předvádějí klus či cval. Jednou z **nejzajímavějších** disciplín je skok mohutnosti, při němž se soutěžící snaží přeskočit co nejvyšší překážku. Jen pro zajímavost – v této hobbyhorsingové disciplíně byl v březnu 2026 překonán světový rekord, když sportovkyně Nikol na závodech v Praze přeskočila překážku vysokou 155 cm.

Hobbyhorsing vyvolává rozporuplné reakce: jedni ho považují za čiré bláznovství, druzí tvrdí, že skvěle propojuje zábavu s rozvíjením fyzických dovedností.

Vysvětlivka: plsť – druh textilie

Kterou z následujících možností je nutné doplnit na vynechané místo (*****) ve výchozím textu, aby příslušné souvětí bylo gramaticky správné a text jako celek byl smysluplný?

A. aniž jezdí na živém koni
B. aniž jezdící na živém koni
C. až když jezdí na živém koni
D. až když jezdící na živém koni

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: A)

C5PDD26C0T04 · 2026 – 2. náhradní termín (D) · úloha 26 · 1 b.

VÝCHOZÍ TEXT

(**1**) Kdy a kde vznikla zmrzlina, přesně nevíme. Některé staré spisy uvádějí, že v Persii se pochoutky podobné zmrzlině konzumovaly již kolem roku 550 př. n. l. Většinou šlo o sníh přelitý ovocnou šťávou. Do Evropy prý recept na zmrzlinu přivezl ve 13. století cestovatel Marco Polo. Po staletí byla exkluzivním dezertem jen pro bohaté a mocné. Mezi obyčejné smrtelníky se začala šířit až koncem 18. století a časem se proměnila ve sladkost **dostupnou** všem.

(**2**) V současnosti se na světě každý rok vyprodukují miliardy litrů zmrzliny. Mezi největší milovníky mražené lahůdky patří Američané. V USA je průměrná roční spotřeba zmrzliny přes 24 litrů na osobu, což je podle statistik čtyřikrát více než v České republice.

V žebříčku nejpopulárnějších zmrzlin drží prvenství vanilková, následuje čokoládová a pak jahodová. Řada výrobců se ale nebojí experimentovat a nabízí i dost netradiční příchutě. Ve Francii například můžete ochutnat zmrzlinu z husích **jater**, v USA se dělá zmrzlina z cikád (tj. z hmyzu žijícího v teplých krajích) a v Japonsku zase s příchutí žraločích **ploutvích**. Ze země **vycházejícího** slunce pochází i nejdražší zmrzlina na světě: vyrábí se z bílých lanýžů[1], zdobená je plátkem jedlého zlata a jedna její porce vyjde na 130 tisíc Kč. Není divu, že si tato delikatesa vysloužila zápis do Guinnessovy knihy rekordů.

[1] velmi vzácná houba rostoucí pod zemí

Které z následujících tvrzení je pravdivé?

A. Ve výchozím textu jsou podtržena dvě souvětí.
B. Ve výchozím textu jsou podtrženy dvě věty jednoduché.
C. V první části výchozího textu je podtrženo souvětí, v druhé části výchozího textu je podtržena věta jednoduchá.
D. V první části výchozího textu je podtržena věta jednoduchá, v druhé části výchozího textu je podtrženo souvětí.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: A)

Interpunkce v souvětí a hranice vět

6 úloh

C5PAD17C0T01 · 2017 – 1. řádný termín (A) · úloha 15 · 1 b.

VÝCHOZÍ TEXT

(1) Děti se posadily na Lucinčinu postel a zadívaly se na obraz s lodí, který visel na protější stěně. Loď se právě vyhoupla na nádhernou vlnu. Ujížděla po moři asi opravdu rychle a mírně se nakláněla k levoboku.
(2) „Není to ještě horší," zeptal se Edmund, „dívat se na narnijskou loď, když se tam nemůžeme vrátit?"
„Rozhodně je to lepší než nic," řekla Lucinka.
„Á, pořád si hrajete na to samé? Vy tomu snad vážně věříte?" ozval se Eustác, který až dosud poslouchal za dveřmi a nyní vcházel do pokoje. Už dříve se mu podařilo nepozorovaně vyslechnout, že se bavili o Narnii, a teď je s tím strašně rád otravoval. Pochopitelně se nikdy nezmohl na jiný názor, než že si Narnii vymysleli.
(3) „Na tebe tady nikdo není zvědavej," odsekl Edmund. „Vůbec si ho nevšímej, Lucinko. Když budeme mlčet, snad odsud vypadne."
Většina kluků by po takovémhle přijetí buď vyklidila pole, ***** se dopálila. Eustác ale ne. Chvilku tam okouněl a pak začal znovu: „Vám se ten obraz vážně líbí?"
„Moc," řekla Lucinka, „ta loď vypadá, jako by opravdu jela. A voda vypadá, jako by opravdu byla mokrá."
(4) Eustác se na obraz zadíval a spatřil, že vlny skutečně vypadají, jako by se vlnily. Když se na ně díval, vybavil si, jak se mu kdysi na skutečné lodi udělalo špatně, a začal se cítit stejně jako tehdy.
Vtom se věci na obrazu daly do pohybu. Všechny tři děti vykřikly. Z obrazu jim rovnou do obličeje vyšplouchla slaná voda a promočila je až na kůži.
(C. S. Lewis, Letopisy Narnie III – Plavba Jitřního poutníka, upraveno)

Který z následujících spojovacích výrazů patří na vynechané místo (*****) ve výchozím textu?

A. avšak
B. anebo
C. neboť
D. přesto

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: B)

VYSVĚTLENÍ

V první větě se vyskytuje spojka *buď*, která se vždy páruje s *anebo/nebo* v případě vzájemně vylučujících se alternativ (vyklidila pole *anebo* se dopálila).

C5PBD21C0T02 · 2021 – 2. řádný termín (B) · úloha 11 · 1 b.

VÝCHOZÍ TEXT

TEXT 1

(**1**) Až teď, ve svých dvanácti letech, se dozvídám, že mým tátou je bůh moře a že potřebuje mou pomoc. Podíval jsem se na Cheiróna. „Vy už **dávno** víte, že jsem syn mocného Poseidóna, že? Není mi jasné, proč jste mi to zatajil•"

„Nebyl jsem si jistý," odpověděl Cheirón, „měl jsem jen podezření, Percy."

„Tak si to shrňme. Zeus, vládce oblohy, se hněvá. Někdo mu totiž ukradl nejmocnější zbraň ve vesmíru. Já mám jít do podsvětí, střetnout se s vládcem mrtvých, najít tu zbraň a vrátit ji **zpět** na Olymp do letního slunovratu, který bude už za deset dnů. Když se mi to povede, dokážu, že tím zlodějem nebyl můj otec."

„Správně," potvrdil moje slova Cheirón.

Otočil jsem se na Grovera: „Co ty na to?"

„Mírumilovní satyrové a podsvětí, to přece nejde **dohromady**," řekl dost vystrašeně.

(**2**) „Nemusíš chodit se mnou," snažil jsem ho uklidnit.

ZAVÁHAL, ale pak odpověděl: „Zachránil jsi mi život, Percy! Neopustím tě."

Ulevilo se mi. Netušil jsem, jestli satyr něco zmůže proti mrtvým, ale cítil jsem se líp, že do toho nepůjdu sám. Obrátil jsem se na Cheiróna: „A kde je ten vstup do podsvětí•"

„Občas se stěhuje. Teď je v Los Angeles."

„Takže skočíme do letadla a pak…"

„Ne, musíš cestovat po zemi!" přerušil mě Cheirón. „Nejsilnějším soupeřem tvého otce je Zeus. Letadlem proto letět nesmíš. Ocitl by ses v království tohoto boha a dolů by ses živý nevrátil!" Nad námi udeřil blesk a ZABURÁCEL hrom. „Na cestě tě budou doprovázet dva společníci," pokračoval Cheirón, „ten druhý už brzy přijde."

Vzduch se zachvěl a **náhle** se v místnosti zjevila Annabeth, dcera bohyně moudrosti.

„Dohlídnu na to, abys to nezpackal," řekla.

„Trojice," zamyslel jsem se nahlas. „To snad půjde."

Vysvětlivka: Satyr je bájná bytost s částečně lidskou a částečně zvířecí podobou.

(R. Riordan, Percy Jackson, upraveno)

Které z následujících tvrzení o dvou vynechaných místech (•) v TEXTU 1 je pravdivé?

A. Na obě tato místa patří otazník.
B. Na žádné z těchto míst nepatří otazník.
C. Otazník patří pouze na místo vynechané v první části textu.
D. Otazník patří pouze na místo vynechané v druhé části textu.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: **D)**

VYSVĚTLENÍ

Na první místo patří tečka/vykřičník (věta oznamovací), na druhé místo patří otazník (věta tázací: „A kde je ten vstup do podsvětí?").

C5PDD21C0T04 · 2021 – 2. náhradní termín (D) · úloha 9 · 1 b.

VÝCHOZÍ TEXT

(**1**) Bojuje s kunou ležela v týpí a kouřovým otvorem se dívala na **jasné** hvězdy. Vtom se u vchodu pohnula plachta. Dívka sebou leknutím trhla, ale pak si v duchu vynadala. Je jí přece už dvanáct let. Nejspíš se jen vrací maminka.

„Mami?" zašeptala Bojuje s kunou.

„To jsem já, Kuno, tvůj dědeček. Nevzbudil jsem tě?"

Dívka radostně vykřikla. Dědeček jí určitě bude před spaním něco vyprávět. Když se posadil k ohništi, poprosila ho: „Povídej, jak jsem dostala své jméno."

(**2**) Dědeček začal vyprávět: „Byla jsi, Kuno, na světě čtvrté léto, když do naší vesnice přijel bílý obchodník. Měl **malé** štěňátko, které si tě oblíbilo. Tehdy jsi byla dost divoká a s tím pejskem jsi už vůbec nebyla k udržení. Shazovali jste ze stojanů sušící se maso, ničili pasti na králíky. Po několika dnech vašeho řádění musel náčelník Pět medvědů říct tvé matce, ať tě zklidní. Okamžitě tě poslala i se štěnětem k potoku, abyste už nemohli nic **vyvést**. Lehli jste si na břeh pod dutou vrbu, a protože bylo velké horko, usnuli jste. V dutině stromu ale měla doupě kuna.

(**3**) Před polednem nás vyděsil tvůj zoufalý křik. Probudil tě pejsek, když se ti celý zkrvavený snažil schovat v náručí. Zuřivě na něj dorážela kuna. Sotva jsi ale **spustila** ten svůj jek, zmizela ve stromě. Popadl tě hrozný vztek. Ihned ses začala dobývat do jejího doupěte. Než jsme k tobě doběhli, už jsi ji držela za krk. I když tě kousala do rukou, nepustila jsi ji. Křičela jsi, že ji utopíš, a táhla ji k potoku. Ani jsme ti nestihli říct, že kuny umějí plavat. Jak se dalo čekat, ve vodě se ti kuna vysmekla a uplavala. Od toho dne se jmenuješ Bojuje s kunou."

(O. Balík, Děti prérie, upraveno)

Která z následujících možností zachovává význam úseku podtrženého ve výchozím textu? (Podtržený úsek: „To jsem já, Kuno, tvůj dědeček. Nevzbudil jsem tě?")

A. Dědeček řekl vnučce, že je to on, a zeptal se jí, jestli ji nevzbudil.
B. Dědeček řekl vnučce, že jsem to já, a zeptal se jí, jestli ji nevzbudil.
C. Dědeček řekl vnučce, že je to on, a zeptal se jí, jestli jsem tě nevzbudil.
D. Dědeček řekl vnučce, že jsem to já, a zeptal se jí, jestli jsem tě nevzbudil.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: A)

C5PAD22C0T01 · 2022 – 1. řádný termín (A) · úloha 21 · 1 b.

VÝCHOZÍ TEXT

(**1**) Dne 23. března 1865 letěl nad Tichým oceánem balon, stržený vzdušným vírem. „**Ven** se vší zátěží!" zaznělo ve čtyři odpoledne. Pod koulí naplněnou plynem se ještě dlouhé hodiny zmítal koš s cestujícími. Uragán se zklidnil až ráno. V dohledu ale **stále** žádná země, všude kolem jen rozbouřené moře. Vtom balon začal prudce klesat. Trhlinou v jeho plášti totiž unikal plyn. Situace vypadala **beznadějně**. Když už byli vzduchoplavci napůl ponořeni ve vodě, zahlédli neznámý ostrov. Splasklý plášť se náhle prohnul v jakousi kapsu a balon byl větrem hnán jako loď směrem k pobřeží. Na písčitém břehu si všichni **zhluboka** oddechli.

Od té doby uběhlo již půl roku. 24. září se šel Pencroff podívat na pasti, které nalíčil. V jedné z nich sebou házel malý pekari. To bude výtečná hostina, zaradoval se námořník.

(**2**) Pečené selátko skutečně všem chutnalo. Pencroff zrovna hltal už druhou porci, když vtom zaklel. „O něco jsem si zlomil zub!" vykřikl. Pak vyňal z úst předmět, který ho připravil o část stoličky. Byla to olověná kulka! Ani zjevení nadpřirozené bytosti by trosečníky nerozrušilo víc. Při průzkumech ostrova totiž na člověka nenarazili, žádný kouř přítomnost lidí neprozrazoval.

(**3**) „Neříkal jste, Pencroffe, že ten pekari byl asi tři měsíce starý•" zeptal se inženýr.

„Přesně to jsem říkal, pane Smithi," odpověděl mu námořník, „vždyť to bylo mládě!"

„Z toho tedy vyplývá, že nedávno byla na ostrově vypálena rána z pušky."

„A že kulka," doplnil logicky uvažujícího Smithe Spilett, „zasáhla toto zvíře."

(**4**) „Buď je tedy ostrov obydlen," pokračoval Smith, „nebo tu někdo tajně přistál. Nevíme, zda to jsou přátelé, či nepřátelé• Musíme znovu prozkoumat ostrov a zjistit, jestli jsou ještě tady!"

Vysvětlivka: pekari – drobný sudokopytník podobný prasatům

(J. Verne, Tajuplný ostrov, upraveno)

Které z následujících tvrzení o dvou vynechaných místech (•) ve výchozím textu je pravdivé?

A. Na obě tato místa patří otazník.
B. Na žádné z těchto míst nepatří otazník.
C. Otazník patří pouze na místo vynechané ve třetí části textu.
D. Otazník patří pouze na místo vynechané ve čtvrté části textu.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: C)

VYSVĚTLENÍ

Ve třetí části je věta tázací (Smith se ptá Pencroffa), ve čtvrté části Smith pouze oznamuje situaci – patří tam tečka.

C5PDD22C0T04 · 2022 – 2. náhradní termín (D) · úloha 27 · 1 b.

VÝCHOZÍ TEXT

Novozélandské město Christchurch mělo dlouhá léta svého oficiálního kouzelníka. Ian Channell, kterému je nyní už **skoro** devadesát let, se začal věnovat kouzlení na veřejných prostranstvích již během prvních měsíců svého několikaletého pobytu v Austrálii. V této činnosti pokračoval i po roce 1976, kdy se **natrvalo** usadil ve městě Christchurch.

Místní radní **zprvu** nebyli z jeho netradičního řemesla nadšení a chtěli mu provoz této činnosti zakázat, ***** veřejnost si kouzelníka oblíbila a proti zákazu se vzbouřila. Channell nakonec získal funkci oficiálního kouzelníka Nového Zélandu. Náplní jeho práce bylo **třeba** zařínkávat profesionální ragbyové týmy, ***** začaly vyhrávat, žehnat lidem při různých událostech nebo pomáhat zemi v obdobích sucha tím, že vykonával dešťové tance.

Uznávaný kouzelník dostával od města za své služby v přepočtu 250 tisíc korun ročně. V roce 2021 však městští radní smlouvu s čarodějem, který za své zásluhy dokonce převzal vyznamenání od královny Alžběty II., nečekaně rozvázali. Důvod jejich rozhodnutí není znám. Vzhledem k čarodějově velké popularitě je nicméně možné, že veřejnost si jeho služby opět vynutí.

(www.aktualne.cz; www.denik.cz, upraveno)

Na každé ze dvou vynechaných míst (*****) ve výchozím textu patří jedno slovo. Ve které z následujících možností jsou uvedena obě tato slova v pořadí odpovídajícím výchozímu textu? (Po doplnění slov musí výchozí text dávat smysl.)

A. ale – aby
B. ale – jenže
C. dokonce – aby
D. dokonce – jenže

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: A)

C5PBD25C0T02 · 2025 – 2. řádný termín (B) · úloha 26 · 1 b.

VÝCHOZÍ TEXT

Když se ponoříme do čtení příběhů, zpravidla nás příliš nezajímá, co náš hrdina snídá nebo svačí. Některé pochutiny z imaginárních světů však **naši** pozornost přitahují.

Fanoušci **proslulá** díla Pán prstenů si jistě hned vzpomenou na elfí chléb zvaný lembas – tenké, světle hnědé oplatky z mouky. Než se elfové vydali na výpravu, balili tento pokrm do listů bájného stromu, aby vydržel co nejdéle čerstvý. Malý kousek lembasu zasytil i největšího jedlíka a dodal mu sílu na další dlouhé putování. Tajemství receptu na výrobu těchto výživných a zároveň chutných oplatek elfové přísně střežili.

V knize Karlík a továrna na čokoládu se setkáme s **mnoha** neobvyklými laskominami. Třeba věčné zavřihubky jsou bonbony, které se nikdy nezmenší, když je cumláte, a zhruba jednou týdně mění nejen příchuť, ale i barvu.

Zapomenout nelze ani na Bertíkovy fazolky ze série o Harrym Potterovi. Vystihuje je slogan „riziko s každým soustem": v sáčku se totiž skrývají ***** lahodné kousky, tak i ty vysloveně **odpuzující**. Některé chutnají třeba ***** ušní maz či zkažené vejce. Bertíkovy fazolky se dostaly i do obchodů v reálném světě. Malý balíček těchto cukrovinek pořídíte do 100 Kč. Počítejte ale s tím, že při mlsání můžete narazit i na příchuť žížaly nebo mýdla.

(Nový prostor č. 617, upraveno)

Lze na některé ze dvou vynechaných míst (*****) ve výchozím textu doplnit slovo JAKO tak, aby příslušný větný celek byl smysluplný a gramaticky správný?

A. Slovo jako lze doplnit na každé z těchto míst.
B. Slovo jako nelze doplnit na žádné z těchto míst.
C. Slovo jako lze doplnit pouze na první vynechané místo.
D. Slovo jako lze doplnit pouze na druhé vynechané místo.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: D)

VYSVĚTLENÍ

Na druhé místo patří *jako* (přirovnání: chutnají třeba jako ušní maz); na první místo patří *jak* jako součást dvojice *jak – tak* (jak lahodné kousky, tak i ty odpuzující).

Slohové útvary a žánry

7 úloh

C5PDD22C0T04 · 2022 – 2. náhradní termín (D) · úloha 21 · 1 b.

VÝCHOZÍ TEXT

TEXT 1 (příběh o třídní fotografii): Dneska jsme se měli fotit na školním dvoře. Když jsem tam dorazil, paní učitelka právě nadávala Augustýnovi, že přišel převlečený za Marťana. Augustýn má totiž hrozně bohatého tatínka, který koupí, nač si jeho jedináček vzpomene. Augustýn **trval** na svém, že chce na fotografii vypadat jako Marťan.

Paní učitelka pak řekla fotografovi, ať si pospíší, abychom nepromarnili celou hodinu matematiky. Celestýn, mazánek paní učitelky, prohlásil, že to by byla škoda, jelikož on má matematiku rád. Albín mu chtěl dát ránu, jenže Celestýn nosí brýle, takže ho nemůžeme fackovat, kdy nás napadne.

Fotograf nám řekl, ať se rozdělíme do tří řad. První bude sedět na lavičkách, druhá se postaví za ni a třetí řada bude stát na bednách. Měl to **fakt** dobře promyšlené.

Pro bedny jsme šli do sklepa. Nebylo tam moc světla, protože lampa byla rozbitá. Byli jsme tam sami, a tak jsme si užili dost legrace. Viktorín si dal na hlavu pytel a začal si hrát na ducha a houkat: „Hú, hú, hú!" Pak ale přišla paní učitelka. Tvářila se nespokojeně, a tak jsme všichni urychleně vynesli bedny na dvůr. Jenom Viktorín tam zůstal. Neviděl totiž, co se děje. Pořád vykřikoval, že je duch! Rozzlobená paní učitelka mu musela pytel z hlavy sundat.

Když se pak oba vrátili ze sklepa na dvůr, paní učitelka pustila Viktorínovo ucho a zděšeně zvolala: „Vždyť jste celí černí!" Jak jsme totiž ve sklepě dělali špumprnákle, trochu jsme se umazali. Kromě Celestýna měl **čistý** obličej jen Augustýn s marťanskou helmou na hlavě. „Vidíte," řekl učitelce, „kdyby všichni přišli oblečení jako já, bylo by to bez problému." Paní učitelka ho chtěla vytahat za uši, ale na helmě se neměla zač chytit. To marťanské oblečení je **vážně** výhodné!

TEXT 2: Když se tvoří tvar 2. pádu množného čísla podstatných jmen skloňovaných podle vzoru žena, odstraňuje se koncová samohláska (např. kniha – knih). Pokud se na konec slova dostane obtížně vyslovitelná skupina souhlásek, vkládá se mezi tyto souhlásky tzv. **vkladné e** (např. bitva – bit**e**v).

Která z následujících možností nejlépe vystihuje TEXT 1?

A. Jde o vypravování, jehož součástí je kompletní popis sklepa.
B. Jde o vypravování, jehož součástí není kompletní popis sklepa.
C. Jde o populárně-naučný text, jehož součástí je kompletní popis sklepa.
D. Jde o populárně-naučný text, jehož součástí není kompletní popis sklepa.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: B)

C5PDD23C0T04 · 2023 – 2. náhradní termín (D) · úloha 21 · 1 b.

VÝCHOZÍ TEXT

TEXT 1:

(**1**) Lydia stála uprostřed kuchyně a přihlížela, jak si jídlo na sporáku spokojeně pobrukuje. „Asi by ses měl podívat do dětského pokoje, Georgi."

„Proč? Stalo se něco?" zajímalo George.

„Zkrátka mi to tam teď **připadá** divné."

Šli spolu chodbou svého dokonalého domu. Jen samotný nábytek a nejrůznější technické vychytávky je přišly na třicet tisíc dolarů.

„Tak co se ti tu nezdá?" zeptal se George, když vstoupili do dětského pokoje.

(**2**) Chvilku se nic nedělo, záhy se ale před očima manželů Hadleyových zjevila africká savana, **věrně** zachycená do posledního kamínku a stébla trávy, a strop pokoje se proměnil v oblohu spalovanou žhavým sluncem. Georgeovi se rázem orosilo čelo potem.

„Pojď z toho slunce," řekl Lydii, „tohle už je moc skutečné. Stejně ale nechápu, co tě na tom znepokojuje."

Vtom se z přístrojů v rozích pokoje začaly linout pachy: horká vůně trávy, chladivý závan napajedla, ostrý zápach zvířat. Posléze se přidaly i první zvuky africké savany: dusot antilopích kopýtek, šustot supích křídel. Z keřů se vynořili lvi a pomalu se blížili k manželům Hadleyovým. George zaplavil obdiv ke géniovi, který tohle vše vymyslel. Dětský pokoj občas vypadal až neuvěřitelně přesně. Když George dostal chuť odskočit si do jakékoliv země, stačil mžik – a přání se splnilo.

Lvi se nyní zastavili a upřeně George s Lydií pozorovali. Znenadání se k nim rozběhli. Lydia zaječela a utekla na chodbu. George **vyrazil** za ní. Jakmile za sebou zabouchl dveře pokoje, rozesmál se.

„Georgi, málem nás sežrali!" polykala slzy Lydia.

„Uznávám, **nepochybně** to působí, jako by to bylo opravdové – úplná Afrika v domě. Ale nezapomeň, že to byl jen prostorový barevný film o přírodě."

(R. Bradbury, Ilustrovaný muž, upraveno)

TEXT 2:

Personifikace se uplatňuje např. ve spojení mráz kreslil na okna květy – něco (mráz), co je v našem běžném životě neživé, dělá něco (kreslí), co je typické pro člověka. Ve spojení nastaly silné mrazy se personifikace neuplatňuje.

Která z následujících možností vystihuje TEXT 1?
(vnější charakteristika = popis vzhledu nějaké osoby či zvířete)

A. Jde o vypravování, jehož součástí je vnější charakteristika lvů.
B. Jde o populárně-naučný text, jehož součástí je vnější charakteristika lvů.
C. Jde o vypravování, v němž se píše o lvech – jejich vnější charakteristika ale v textu není.
D. Jde o populárně-naučný text, v němž se píše o lvech – jejich vnější charakteristika ale v textu není.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: **C)**

C5PAD25C0T01 · 2025 – 1. řádný termín (A) · úloha 17 · 1 b.

VÝCHOZÍ TEXT

Hledáte zajímavý program na léto? Vydejte se na rybářský tábor u Rohozenského rybníka nedaleko Telče.

Termín: od 17. do 24. srpna 2025

Cena: 6 750 Kč (zahrnuje ubytování v chatkách, pět jídel denně a rybaření včetně rybářského lístku v hodnotě 250 Kč)

Více informací naleznete na stránkách www.rybariprodeti.cz.

Která z následujících možností nejlépe vystihuje výchozí text?

A. Jde o přihlášku na rybářský tábor: za pobyt na tomto táboře zaplatí účastník celkem 6 750 Kč.

B. Jde o nabídku pobytu na rybářském táboře: za tento pobyt zaplatí účastník celkem 6 750 Kč.

C. Jde o přihlášku na rybářský tábor: za pobyt na tomto táboře zaplatí účastník celkem 7 000 Kč (6 750 Kč + 250 Kč za rybářský lístek).

D. Jde o nabídku pobytu na rybářském táboře: za tento pobyt zaplatí účastník celkem 7 000 Kč (6 750 Kč + 250 Kč za rybářský lístek).

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: B)

VYSVĚTLENÍ

Jde o nabídku pobytu, nikoli přihlášku (chybí osobní údaje); cena 6 750 Kč již zahrnuje rybářský lístek v hodnotě 250 Kč.

C5PBD25C0T02 · 2025 – 2. řádný termín (B) · úloha 15 · 1 b.

VÝCHOZÍ TEXT

Milé žákyně, milí žáci,
připravili jsme pro vás dotazník, jehož prostřednictvím můžete anonymně sdělit svůj názor na to, co se vám v naší základní škole líbí a co ne. Vaše podněty jsou pro nás důležité. Naším přáním totiž je, ať se zde všichni cítíme co nejlépe.
Za vyplnění vám děkuje celý pedagogický sbor!

Která z následujících možností nejlépe vystihuje výchozí text?

A. Jde o dotazník zjišťující názory jak žáků jedné základní školy, tak jejich učitelů.
B. Jde o dotazník zjišťující názory žáků jedné základní školy, nikoli však názory jejich učitelů.
C. Jde o úvodní text k dotazníku zjišťujícímu názory jak žáků jedné základní školy, tak jejich učitelů.
D. Jde o úvodní text k dotazníku zjišťujícímu názory žáků jedné základní školy, nikoli však názory jejich učitelů.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: D)

VYSVĚTLENÍ

Text je adresován žákům a vysvětluje zaměření dotazníku, jde tedy o úvodní text k dotazníku; dotazník sbírá názory žáků, nikoli učitelů (pedagogický sbor jej připravil).

C5PBD26C0T02 · 2026 – 2. řádný termín (B) · úloha 26 · 1 b.

VÝCHOZÍ TEXT

(**1**) Slovem advent se označuje období, během něhož se křesťané připravují na oslavy narození Ježíše Krista. Advent začíná čtvrtou neděli před Vánocemi a končí na Štědrý den.
Jedním ze symbolů souvisejících s tímto obdobím je adventní věnec. Čtyři svíčky, **umístěné** po jeho obvodu, se zapalují postupně (každou adventní neděli jedna). Jako první se zapaluje svíce proroků, následuje betlémská svíce, pak pastýřská svíce (na tradičním věnci má růžovou barvu, zatímco ty ostatní jsou fialové). Na poslední adventní neděli připadá andělská svíce, symbolizující mír a pokoj.
(**2**) Mezi typické symboly patří i adventní kalendář. I když některé články uvádějí v souvislosti s jeho vznikem rok 1850, podle řady zdrojů ten první tištěný vyrobil Gerhard Lang až v roce 1908. Tento německý tiskař také do adventního kalendáře přidal otevírací okýnka (tehdy jich bůhvíproč bylo jen 19), pod nimiž se skrývaly biblické verše a obrázky.
(**3**) Na Langovu práci navázal Richard Sellmer. Jeho kalendáře zdobené **zimní** motivy časem pronikly i na americký trh. Roku 1953 byl tehdejší americký prezident Dwight D. Eisenhower vyfocen, jak se svými vnoučaty drží adventní kalendář. Tato fotografie zafungovala jako skvělá reklama, a tak se zájem o Sellmerovy kalendáře ještě zvýšil. Adventní kalendáře jsou populární dodnes. Ty české mívají 24 otevíracích okýnek a pod nimi najdete leccos: od sladkostí přes kosmetiku až třeba po miniaturní hračky.

Je součástí výchozího textu popis pracovního postupu, který zachycuje, jak vyrobit předmět související s adventem?

A. ne, takový popis se ve výchozím textu nenachází
B. ano, takový popis se nachází v první části výchozího textu
C. ano, takový popis se nachází v druhé části výchozího textu
D. ano, takový popis se nachází ve třetí části výchozího textu

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: **A)**

VYSVĚTLENÍ

Text popisuje podobu adventních symbolů a jejich historii, nikoli výrobní postup.

C5PCD26C0T03 · 2026 – 1. náhradní termín (C) · úloha 16 · 1 b.

VÝCHOZÍ TEXT

Vejce omyjte v teplé vodě se saponátem. Zbavíte ho tak nečistot a zároveň odmastíte, takže se pak lépe obarví. Poté udělejte špendlíkem dvě dírky (na špičce a na protější straně). Do dírek několikrát zasuňte špejli, abyste narušili žloutek. Potom špejli vysuňte, pořádně se nadechněte a foukejte, dokud vám nezbude prázdná skořápka. (Moje vychytávka: než začnu do vejce foukat, dám si přes něj papírový kapesník, protože nechci, aby se moje rty dotýkaly skořápky.) Až to budete mít, napusťte do skořápky trochu vody, zatřeste skořápkou a pak vodu vyfoukněte ven. Odstraníte tak nežádoucí zbytky žloutku a bílku, tudíž později vaše nádherně obarvená kraslice nebude zapáchat.

Která z následujících možností nejlépe vystihuje výchozí text?

A. Jde o vypravování, jehož cílem je přiblížit čtenáři jak kroky potřebné k vyfouknutí vejce, tak všechny kroky potřebné k obarvení vejce.

B. Jde o vypravování, jehož cílem je přiblížit čtenáři kroky potřebné k vyfouknutí vejce, nikoli však všechny kroky potřebné k obarvení vejce.

C. Jde o popis pracovního postupu: jsou zde popsány kroky potřebné k vyfouknutí vejce, nikoli však všechny kroky potřebné k obarvení vejce.

D. Jde o popis pracovního postupu: jsou zde popsány jak kroky potřebné k vyfouknutí vejce, tak všechny kroky potřebné k obarvení vejce.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: C)

C5PDD26C0T04 · 2026 – 2. náhradní termín (D) · úloha 16 · 1 b.

VÝCHOZÍ TEXT

Skrývá se v přítmí mohutných stromů, nakloněná vahou let i vzpomínek. Její oprýskaná barva vytváří zvláštní vzorce splývající s okolím, takže ji náhodný chodec snadno přehlédne. Kolik příběhů už asi vyslechla? A byl mezi nimi i ten váš? Během těch let slyšela smích a viděla slzy, poslouchala slova přátelství, lásky i nehezká slova hádek a srdceryvného loučení. Chtěl bych vědět, jestli obyčejné věci kolem nás mají paměť.

Která z následujících možností nejlépe vystihuje výchozí text?

A. Autor textu navazuje kontakt se čtenářem a snaží se mu alespoň trochu přiblížit jeden objekt, jímž je nejspíše lavička v parku.
B. Autor textu navazuje kontakt se čtenářem a snaží se mu alespoň trochu přiblížit jeden objekt, jímž je nejspíše cestička v parku.
C. Autor textu nenavazuje kontakt se čtenářem, pouze se snaží popsat děj odehrávající se v blízkosti jednoho objektu, jímž je nejspíše lavička v parku.
D. Autor textu nenavazuje kontakt se čtenářem, pouze se snaží popsat děj odehrávající se v blízkosti jednoho objektu, jímž je nejspíše cestička v parku.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: **A)**

Textová návaznost a uspořádání textu

64 úloh

C5PAD17C0T01 · 2017 – 1. řádný termín (A) · úloha 12 · 3 b.

VÝCHOZÍ TEXT

A) Ale tahle zvláštní květina vyklíčila ze semínka přivátého bůhvíodkud. Malý princ bděl velmi pozorně nad tímto výhonkem, který se nepodobal jiným proutkům. Náhle na něm vyrašil obrovský pupen.
B) Ráno se vždy objevily v trávě a večer zase uvadaly.
C) Zívajíc řekla: „Ach, právě jsem se probudila…"
D) Malý princ tušil, že z něho vypučí něco zázračného, ale květina se ve svém zeleném příbytku krášlila nekonečně dlouho. Pečlivě si vybírala barvy, upravovala si okvětní lístky jeden po druhém.
E) Na planetě malého prince rostly odjakživa úplně prosté květiny. Nezabíraly místo a nikoho nerušily.
F) Nechtěla se totiž ukázat celá pomačkaná. Její tajemná toaleta trvala mnoho dní. Až jednoho rána se ukázala při východu slunce.
(A. de Saint-Exupéry, Malý princ, upraveno)

Uspořádejte jednotlivé části textu (A–F) tak, aby na sebe navazovaly:

A. Ale tahle zvláštní květina vyklíčila ze semínka přivátého bůhvíodkud. Malý princ bděl velmi pozorně nad tímto výhonkem, který se nepodobal jiným proutkům. Náhle na něm vyrašil obrovský pupen.
B. Ráno se vždy objevily v trávě a večer zase uvadaly.
C. Zívajíc řekla: „Ach, právě jsem se probudila…"
D. Malý princ tušil, že z něho vypučí něco zázračného, ale květina se ve svém zeleném příbytku krášlila nekonečně dlouho. Pečlivě si vybírala barvy, upravovala si okvětní lístky jeden po druhém.
E. Na planetě malého prince rostly odjakživa úplně prosté květiny. Nezabíraly místo a nikoho nerušily.
F. Nechtěla se totiž ukázat celá pomačkaná. Její tajemná toaleta trvala mnoho dní. Až jednoho rána se ukázala při východu slunce.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ:

První část: E)
Druhá část: B)
Třetí část: A)
Čtvrtá část: D)
Pátá část: F)
Šestá část: C)

VYSVĚTLENÍ

Správné pořadí E–B–A–D–F–C zajišťuje logickou návaznost: nejprve prosté květiny (E), pak jejich životní cyklus (B), pak příchod zvláštní květiny s pupnem (A), pak její zdlouhavé krášlení (D), pak důvod (F), a nakonec první slova květiny (C).

C5PBD17C0T02 · 2017 – 2. řádný termín (B) · úloha 12 · 1 b.

VÝCHOZÍ TEXT

(**1**) Když Átrej konečně přišel k sobě, drak Falco ještě stále spal. Z malinké jeskyňky opodál proudilo světlo. Átrej se sklonil a uvnitř uviděl laboratoř plnou baněk a zkumavek. V křesílku seděl zabraný v knihách malý mužíček. Z další místnosti se přištrachala malá ženuška. „Ženo," řekl mužíček popuzeně, „rušíš mě ve studiu."

„Čert aby vzal to tvé studium!" odpověděla choť. „Ti dva venku hlavně potřebují, aby se můj léčivý elixír dovařil."

„Ti dva venku," opáčil podrážděně mužíček, „potřebují daleko víc mou radu."

(**2**) Znenadání si oba skřítci všimli chlapce. Mužíček na něj mrkl: „Buď zdráv, Átreji. Jmenuji se Engywuk. Když se chceš dostat za Uyulálou, nikde nenajdeš lepšího rádce, než jsem já. Pojď, něco ti ukážu."

Hned se vydali na cestu. Na vrcholku skály Engywuk podal Átrejovi dalekohled. Átrej se do něj podíval a uviděl skalní bránu, kterou střežily dvě sfingy. **Tlapy** měly lví, na zádech orlí perutě a **hlavy** lidské. Výraz jejich tváří však člověka nepřipomínal. Nedalo se poznat, zda prožívají radost, žal nebo jsou lhostejné.

(**3**) Engywuk spustil: „Za skalní bránou, kterou vidíš, následují ještě dvě brány. Teprve za tou třetí bydlí Uyulála. První brána se jmenuje Brána velké hádanky. Pokud mají sfingy otevřené oči, nikdo bránou neprojde. Druhá je Brána kouzelného zrcadla. V něm lidé nevidí svůj zevnějšek, ale své pravé nitro. Jen málokdo je ale potěšen tím, co v zrcadle vidí. Mnozí naopak s křikem prchají před příšerou, která se na ně šklebí ze zrcadla. Třetí je Brána bez klíče. Čím víc chceš dovnitř, tím pevněji dveře drží. Jen když přestaneš cokoli chtít a na vše zapomeneš, dveře se otevřou."

„Nesmím už ztrácet čas," řekl Átrej a vykročil směrem ke skalní bráně.

(M. Ende, Nekonečný příběh, upraveno)

Která z následujících možností nejlépe vystihuje význam podtržené části výchozího textu („Ženo," řekl mužíček popuzeně, „rušíš mě ve studiu.")?

A. Mužíček popuzeně řekl ženě, že ho ruší ve studiu.
B. Mužíček popuzeně řekl ženě, že mě ruší ve studiu.
C. Mužíček jí řekl popuzeně, že ho žena ruší ve studiu.
D. Mužíček jí řekl popuzeně, že mě žena ruší ve studiu.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: A)

VYSVĚTLENÍ

Mužíček promlouvá přímo ke své ženě a sděluje jí, že ho (sebe sama) ruší ve studiu; ostatní možnosti mění adresáta nebo osobu rušeného.

C5PBD17C0T02 · 2017 – 2. řádný termín (B) · úloha 16 · 3 b.

Seřaďte jednotlivé části textu (A–F) za sebou tak, aby na sebe navazovaly:

A. Místo toho pohladil po čumáčku tu modrou potvůrku, co ho přinesla.

B. Zastavilo se u něj, chvíli po svém ještě předlo, pak škytlo a ztichlo a pak z něho vylezl můj člověk!

C. Kocour Zrzunda je velice učený. Vysvětlil mi, že ty nestvůry, které běhají po ulicích a krmí se lidmi, nejsou nestvůry, ale autobusy.

D. Honem jsem k němu běžel, abych ho přivítal, ale on mě ani nepodrbal.

E. Pak ale dorostou, a protože jsou starší a rozvážnější, běhají pomaleji. To je stejné jako u nás koček. Jednoho dne přiběhlo jedno autobusí mládě k našemu domu.

F. Když jsou mladé, jsou také menší. Běhají velice rychle, protože jsou mladé a čiperné.

(J. Kolář, Z deníku kocoura Modroočka, upraveno)

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: **C, F, E, B, D, A**

VYSVĚTLENÍ

Správné pořadí: C) F) E) B) D) A) – příběh začíná představením Zrzundy a vysvětlením autobusů, pokračuje popisem mláďat, příchodem autobusího mláděte, vystoupením člověka a závěrečným pohladením kočky.

C5PAD18C0T01 · 2018 – 1. řádný termín (A) · úloha 15 · 3 b.

VÝCHOZÍ TEXT

Tlupa hodovala dva celé dny. Jedlíci už nemohou ani žvýkat, bolí je čelisti. Kolem ohně sedí ženy a upravují zbývající maso. Dvě mladé dívky přinesly k ohništi chrastí. Když jim Škuta podávala kus masa, obě jen pokrčily nosíky a odešly. K ohništi si přisedl rychlonohý Zajíc. Ani on nepřijal od Škuty voňavou pečínku. Nikdo v tlupě již nestál o maso, všichni jsou sytí. Většina mužů se líně rozvaluje na trávě. Děti jsou ale čilejší než oni. Uplácaly z hlíny figurku zubra, odnesly ji kousek za tábor a tam podnikly na zubra hon. Chlapci při hře věrně napodobovali všecky dovednosti, které znali od dospělých lovců. Zkoumali nasliněným prstem, z které strany vane vítr, dobře se ukrývali a tiše se plížili. Když se někomu povedlo figurku zubra zasáhnout, zazněl radostný pokřik.
(E. Štorch, Lovci mamutů, upraveno)

Uspořádejte jednotlivé části textu (A–E) za sebou tak, aby na sebe navazovaly:

A. Když jim Škuta podávala kus masa, obě jen pokrčily nosíky a odešly. K ohništi si přisedl rychlonohý Zajíc.

B. Zkoumali nasliněným prstem, z které strany vane vítr, dobře se ukrývali a tiše se plížili. Když se někomu povedlo figurku zubra zasáhnout, zazněl radostný pokřik.

C. Tlupa hodovala dva celé dny. Jedlíci už nemohou ani žvýkat, bolí je čelisti. Kolem ohně sedí ženy a upravují zbývající maso. Dvě mladé dívky přinesly k ohništi chrastí.

D. Ani on nepřijal od Škuty voňavou pečínku. Nikdo v tlupě již nestál o maso, všichni jsou sytí. Většina mužů se líně rozvaluje na trávě.

E. Děti jsou ale čilejší než oni. Uplácaly z hlíny figurku zubra, odnesly ji kousek za tábor a tam podnikly na zubra hon. Chlapci při hře věrně napodobovali všecky dovednosti, které znali od dospělých lovců.

První část: _____ Druhá část: _____ Třetí část: _____ Čtvrtá část: _____ Pátá část: _____

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: C) → A) → D) → E) → B)

VYSVĚTLENÍ

Správné pořadí je C–A–D–E–B: nejprve se popisuje hodování a sytost tlup (C), pak odmítnutí masa dívkami a příchod Zajíce (A), pak sytost Zajíce a mužů (D), pak aktivita dětí při hře na lov (E), nakonec popis loveckých dovedností dětí při hře (B).

C5PBD18C0T02 · 2018 – 2. řádný termín (B) · úloha 8 · 1 b.

VÝCHOZÍ TEXT

(**1**) U stolu zaraženě seděli loupežníci z Mattisovy bandy, sám Mattis běhal po síni jako vzteklý medvěd. Ronja pochopila, že bude lepší zeptat se Pleška, co se vlastně stalo.

„Takoví lumpové jako Borka by se měli věšet," povídá jí Plešek. „**Číhali** jsme s Mattisem u Loupežnické skály. Vtom se na cestě objevili **obchodníci** s hromadou peněz. O všechny jsme je obrali. Sotva jsme to naložili na koně, když tu se přižene Borka s tou svou **sebrankou** a že mu z té kořisti taky něco patří. Začali po nás hned střílet, darebáci. Lamželeza trefil šíp rovnou do krku."

Když to Ronja uslyšela, rozběhla se za Lamželezem.

„Neboj se o mě," zašeptal jí **zraněný** loupežník.

Celé tři dny byl na tom Lamželezo zle. Spalovala ho tak vysoká horečka, že upadl do bezvědomí. Lovisa mu dávala obklady z bylin. Ke všeobecnému údivu Lamželezo čtvrtý den vstal. ***** ho **rána** stále bolela, byl veselý jako dřív. Všichni **loupežníci** měli radost. Ronja se ale dál rmoutila, spor mezi jejím otcem a Borkou jí ztěžoval život. Jednou už to nevydržela a zeptala se otce: „Proč se z tebe a Borky stali nepřátelé na život a na smrt?"

(**2**) „Zeptej se Borky," zabručel Mattis. „On to všechno začal. To on vystřelil první šíp."

Lovisa se do toho vložila: „Naše dítě má víc rozumu, než máš ty, Mattisi! Tohle může skončit jen krveprolitím. K čemu to bude dobré?"

Mattis marně přemáhal vztek: „K čemu? Že Borka konečně vypadne z mého hradu!"

„A to se do té doby chcete všichni pozabíjet?" ptala se Ronja se slzami v očích.

(**3**) Mattis začal zuřit: „Když jsi tak chytrá, tak najdi jiný způsob, jak vyhnat Borku z Mattisova hradu."

(A. Lindgrenová, Ronja, dcera loupežníka, upraveno)

TEXT 2 (k úloze 10)

Souhláska je **slabikotvorná** pouze tehdy, když společně s jednou nebo více souhláskami tvoří slabiku, která neobsahuje žádnou samohlásku. Ve slově PŘIKÝVL je slabikotvornou souhláskou L (třetí slabika neobsahuje samohlásku).

Které z následujících slov nejspíše patří na vynechané místo (*****) v TEXTU 1?

A. proto
B. přesto
C. protože
D. přestože

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: D)

C5PBD18C0T02 · 2018 – 2. řádný termín (B) · úloha 14 · 3 b.

VÝCHOZÍ TEXT

A) Pan Bucket kvůli tomu přišel o práci. Snažil se najít nějakou jinou, ale štěstí mu nepřálo. Nakonec byl rád, když si vydělal pár dolarů odklízením sněhu na ulicích.
B) K snídani teď na každého z nich připadal jeden krajíc chleba a k večeři půl vařeného bramboru. Když se Karlík každého rána plahočil do školy, musel projít kolem čokoládovny pana Wonky, odkud se linula sladká vůně horké čokolády.
C) Jenomže to bylo zoufale málo. Nedalo se za ně koupit dost jídla pro hodně početnou rodinu Bucketových. Pomalu, ale jistě začali všichni skomírat hlady.
D) Jakmile ji ucítil, zhluboka polykal dech, jako by se tou vůní chtěl nasytit.
E) Továrna na zubní pastu, kde pracoval pan Bucket, přišla znenadání na mizinu a musela být uzavřena.
(R. Dahl, Karlík a továrna na čokoládu, upraveno)

Uspořádejte jednotlivé části textu (A–E) za sebou tak, aby na sebe navazovaly:

A. Pan Bucket kvůli tomu přišel o práci. Snažil se najít nějakou jinou, ale štěstí mu nepřálo. Nakonec byl rád, když si vydělal pár dolarů odklízením sněhu na ulicích.
B. K snídani teď na každého z nich připadal jeden krajíc chleba a k večeři půl vařeného bramboru. Když se Karlík každého rána plahočil do školy, musel projít kolem čokoládovny pana Wonky, odkud se linula sladká vůně horké čokolády.
C. Jenomže to bylo zoufale málo. Nedalo se za ně koupit dost jídla pro hodně početnou rodinu Bucketových. Pomalu, ale jistě začali všichni skomírat hlady.
D. Jakmile ji ucítil, zhluboka polykal dech, jako by se tou vůní chtěl nasytit.
E. Továrna na zubní pastu, kde pracoval pan Bucket, přišla znenadání na mizinu a musela být uzavřena.

(R. Dahl, Karlík a továrna na čokoládu, upraveno)

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: **E, A, C, B, D**

C5PAD19C0T01 · 2019 – 1. řádný termín (A) · úloha 15 · 3 b.

VÝCHOZÍ TEXT

Části textu (O. Wilde, Sobecký obr, upraveno):

A) Ten byl totiž už sedm let na návštěvě u cornwallského kyklopa. Zahrada to byla vskutku překrásná. Pokrýval ji heboučký zelený trávník.

B) Aby jim jednou provždy zabránil ve vstupu do zahrady, postavil kolem dokola vysokou zeď. Nebohé děti si teď neměly kde hrát.

C) Když našel v zahradě hrající si děti, obořil se na ně: „Co tu děláte? V mé zahradě si smím hrát jenom já." Děti se lekly a utekly.

D) Z něj vyrůstaly čarokrásné květiny. Bylo tam také dvanáct broskvoní, které nesly sladké ovoce.

E) Každé odpoledne si děti hrály v jedné zahradě. Nevěděly, že patří obrovi.

F) V jejich korunách sedávali ptáci a zpívali tak krásně, že si děti přestávaly hrát a jen poslouchaly. Jednoho dne se však obr vrátil.

Uspořádejte jednotlivé části textu (A–F) za sebou tak, aby na sebe navazovaly.

První část: _____ Druhá část: _____ Třetí část: _____ Čtvrtá část: _____ Pátá část: _____ Šestá část: _____

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: **E) – A) – D) – F) – C) – B)**

VYSVĚTLENÍ

Text začíná představením dětí hrajících si v zahradě (E), pak popisem nepřítomného obra a zahrady (A, D, F), příchodem obra a vyhnáním dětí (C) a nakonec postavením zdi (B).

C5PBD19C0T02 · 2019 – 2. řádný termín (B) · úloha 16 · 3 b.

VÝCHOZÍ TEXT

A) Oni se ale nebáli ani dospělého. Maryнčákův otec tedy celou věc skutečně ohlásil a sám Maryнčák pak chodil všude pod dohledem policisty.

B) Kdysi prý žil ve městě hoch, jemuž patřil záhadný hlavolam – ježek v kleci.

C) Vontové šli za ním jako stíny. Přepadali ho na cestě do školy i ze školy. Marně se Maryнčák zapřísahal, že tu zprávu rozhlásil jen žertem. Maryнčákův otec začal dokonce Vontům vyhrožovat policií.

D) Pak však chlapec náhle zmizel a s ním i jeho tajemství. Nikdo nevěděl, kde ježek v kleci je. Čas od času se sice někdo naparoval, že tu vzácnost našel, ale vždy to byl planý poplach.

E) Za Maryнčákem hned přišli Vontové, parta kluků ze Stínadel, s nimiž není radno si začínat. Žádali, aby jim ježka vydal. Maryнčák se ale jen smál. A pak to začalo!

F) Jeden z těch chlubilů se jmenoval Maryнčák. O jeho nálezu tenkrát mluvilo celé město.

Uspořádejte jednotlivé části textu (A–F) za sebou tak, aby na sebe navazovaly.

První část: _____ Druhá část: _____ Třetí část: _____ Čtvrtá část: _____ Pátá část: _____ Šestá část: _____

(J. Foglar, Záhada hlavolamu, upraveno)

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: **První část: B), Druhá část: D), Třetí část: F), Čtvrtá část: E), Pátá část: C), Šestá část: A)**

VYSVĚTLENÍ

Text začíná představením záhady (B), pokračuje jejím zmizením (D), Maryнčákovým vychloubáním (F), příchodem Vontů (E), jejich pronásledováním (C) a vyřešením policií (A).

C5PBD19C0T02 · 2019 – 2. řádný termín (B) · úloha 26 · 1 b.

VÝCHOZÍ TEXT

(1) Na jihu Číny začala výstavba ekologického města budoucnosti, v němž základním dopravním prostředkem budou elektromobily. Na ploše větší než 100 hektarů vyroste do roku 2020 lesní město určené přibližně pro 30 000 obyvatel. ***** Fasády všech budov – od bytových domů přes nemocnice až po školy – budou totiž porostlé ohromným množstvím dřevin. Počítá se s výsadbou celkem 40 000 stromů a téměř jednoho milionu dalších rostlin přibližně 100 druhů.
(2) Tak velké množství rostlin absorbuje v průběhu jednoho roku 10 000 tun oxidu uhličitého a 57 tun dalších látek, které přírodě škodí. Za stejnou dobu rostliny vyprodukují zhruba 900 tun kyslíku. Čínské lesní město by tedy mělo být účinnou zbraní proti znečištění ovzduší v dané oblasti. Mezi očekávané přínosy tohoto projektu lze dále zařadit snížení průměrné teploty vzduchu a zvýšení rozmanitosti živočišných druhů ve městě i jeho okolí. Dřeviny poskytnou přístřeší veverkám a jiným živočichům.

Která z následujících možností nejspíše patří na vynechané místo (*****) ve výchozím textu?

A. Zeleň zde bude neoddělitelně spjatá s architekturou.
B. Obytné budovy ve městě budou postaveny výhradně ze dřeva.
C. Projektanti budou pro město navrhovat ojedinělé dřevěné mosty.
D. Moderní centrum města bude obklopeno umělými trávníky se svěží zelení.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: **A)**

VYSVĚTLENÍ

Věta následující po vynechaném místě začíná slovem totiž, které zdůvodňuje předchozí tvrzení; navazující informace o fasádách porostlých dřevinami logicky vysvětluje, že zeleň bude spjatá s architekturou.

C5PAD20C0T01 · 2020 – 1. řádný termín (A) · úloha 16 · 3 b.

VÝCHOZÍ TEXT

A) „Neboj, budeme se vídat po škole!" utěšovala ji Reiko. Lenka se vydala sama do učebny A1. Když usedla do lavice, rozhlédla se. Lidé se k sobě chovali moc mile.
B) „Jsem madame Tomasini," hodila na stůl několik knížek, „vaše profesorka. Jsem Korsičanka. My na Korsice jsme divocí, takže jestli nebudete dobře pracovat, pak…" Snědá ruka nečekaně zašermovala Lence u hrdla, až sebou dívka trhla.
C) Zato její japonská kamarádka Reiko uspěla na sto procent! Lenka posmutněla. Je jasné, že do stejné třídy chodit nebudou.
D) Usmívali se, podávali si ruce, jako by se znali. Pak do třídy vešla učitelka, snědá, černovlasá, s jiskřivýma očima. Jde z ní trochu strach, pomyslela si Lenka.
E) „To byl samozřejmě vtip!" rozesmála se učitelka. „Teď se seznámíme! Každý poví, odkud pochází."
F) První den ve francouzské škole Lenku čekaly rozřazovací testy. Doufala, že se umístí mezi nejpokročilejšími, ale zjistila, že tak dobrá není. Vše bylo příliš těžké.
(M. Drijverová, Lenka au-pair, upraveno)

Uspořádejte jednotlivé části textu (A–F) za sebou tak, aby na sebe navazovaly.
První část: _____
Druhá část: _____
Třetí část: _____
Čtvrtá část: _____
Pátá část: _____
Šestá část: _____

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: **První část: F) Druhá část: C) Třetí část: A) Čtvrtá část: D) Pátá část: B) Šestá část: E)**

VYSVĚTLENÍ

Příběh začíná rozřazovacími testy (F), pokračuje zklamáním Lenky a úspěchem Reiko (C), rozloučením a příchodem do třídy (A), popisem třídy a příchodem učitelky (D), výhrůžkou učitelky (B) a jejím vysvětlením, že šlo o vtip (E).

C5PAD20C0T01 · 2020 – 1. řádný termín (A) · úloha 26 · 1 b.

VÝCHOZÍ TEXT

(**1**) Naše svačina často skončí v koši jen proto, že na ni nemáme chuť. Jídla bychom si ale měli vážit. Uvědomme si, že svým přístupem k potravinám ovlivňujeme budoucnost celé planety. Podle odhadů bude v roce 2050 na Zemi žít 9,7 miliard obyvatel (přitom v roce 1960 zde žily jen tři miliardy lidí). Budou mít příští generace co jíst?

Situace ale není růžová ani dnes. ***** Dostatek potravy nemá každý devátý obyvatel Země. Zároveň však potravinami plýtváme! Ve státech Evropské unie se ročně znehodnotí bezmála 89 milionů tun jídla – to je, jako by každý člověk týdně vyhodil čtyři celé pokrmy. Spolu s potravinami přijdou nazmar i paliva, hnojiva a voda použité na jejich výrobu. Navíc nesnědené potraviny většinou míří do spaloven, místo aby se užitečně rozložily na kompostu.

(**2**) Ke změně může přispět každý z nás. Inspiraci přináší třeba mezinárodní projekt Menu pro změnu, který se zaměřuje na zodpovědný přístup ke spotřebě potravin. Do tohoto projektu se zapojilo již devět evropských zemí včetně České republiky.

(www.eatresponsibly.eu, upraveno)

Která z následujících možností patří na vynechané místo (*****) ve výchozím textu?

A. Někteří lidé totiž už teď trpí hlady.
B. Většina lidí na Zemi už teď trpí hlady.
C. Vždyť někteří lidé už naštěstí hlady netrpí.
D. Vždyť většina lidí na Zemi už naštěstí hlady netrpí.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: **A)**

VYSVĚTLENÍ

Navazující věta říká, že hladem trpí každý devátý (menšina), takže chybějící věta musí zmiňovat hladovění jen *některých* lidí; negativní tón odpovídá větě A).

C5PAD21C0T01 · 2021 – 1. řádný termín (A) · úloha 15 · 3 b.

VÝCHOZÍ TEXT

A) „Je to mývalí stopa?" zeptal se ho Yan ostýchavě. „Nevím. A nezdržuj mě!" hrubě odpověděl soused a pokračoval ve své práci.
B) Yan skutečně našel strom, na jehož kůře se zachytilo několik šedivých chlupů. Jenže jak poznat, zda jsou, či nejsou z mývala? Hledal toho neznámého muže, ale ten už byl pryč. Pak Yanovi došlo, že doma mají přehoz z mývalích kůží.
C) Jednoho dne objevil Yan v písku u potoka podivné stopy. Důkladně si je prohlédl a pak si jednu obkreslil. Napadlo ho, že by to mohla být stopa mývalí.
D) Když oba vzorky chlupů porovnal, jeho předpoklad se potvrdil. Stopy opravdu udělal mýval.
E) Kresbu šel ukázat sousedovi. Jeho pes totiž kdysi zabil mývala, takže se Yan domníval, že soused bude na mývaly odborníkem.
F) Otázku ale slyšel neznámý muž, který stál opodál. Podíval se na stopu a řekl: „Jo, to by mohla být mývalí stopa. Vrať se k potoku a hledej strom s dírou. Na něm najdeš pár mývalích chlupů."
(E. T. Seton, Dva divoši, upraveno)

Uspořádejte jednotlivé části textu (A–F) tak, aby na sebe navazovaly.
První část: _____
Druhá část: _____
Třetí část: _____
Čtvrtá část: _____
Pátá část: _____
Šestá část: _____

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: **První část: C), Druhá část: E), Třetí část: A), Čtvrtá část: F), Pátá část: B), Šestá část: D)**

VYSVĚTLENÍ

Text vypráví příběh postupně: Yan najde stopy (C) → jde za sousedem (E) → soused neodpoví (A) → neznámý muž poradí (F) → Yan najde chlupy a porovná je (B) → potvrdí předpoklad (D).

C5PAD21C0T01 · 2021 – 1. řádný termín (A) · úloha 25 · 1 b.

VÝCHOZÍ TEXT

V jihočeském okrese Prachatice, konkrétně na hranicích s Bavorskem (jednou ze zemí Spolkové republiky Německo), **leží** velmi zajímavé místo. *****
Původně zde byla jen malá dřevařská osada, založená na konci 18. století. Roku 1910 byla zprovozněna železnice z Čech do německého Pasova. Trať vedla i přes Nové Údolí, které tehdy mělo 271 obyvatel, z toho 259 bylo německé národnosti. Po roce 1948 byly ale koleje na české straně vytrhány, vstup do oblasti byl zakázán a osada zanikla.
Čechy s Německem se opět propojily až po roce 1989. Na místě bývalé pohraniční osady vybudovalo několik nadšenců nádražíčko, přes státní hranice byly znovu položeny koleje. Vznikla nejkratší železniční trať na světě – **vzdálenost** mezi českým nádražím a **konečnou** v Bavorsku je pouhých 105 metrů.
Provoz na trati zajišťuje třímetrová napodobenina parní lokomotivy, do pohybu ji ovšem **uvádí** výhradně lidská síla. Dokonalou iluzi parního stroje dotváří kouř, vznikající spalováním sena.
Železnice v Novém Údolí není jen hojně navštěvovanou kuriozitou, ale také nám připomíná smutné časy nesvobody. (www.noveudoli.eu, upraveno)

Která z následujících možností patří na vynechané místo (*****) ve výchozím textu?

A. Navzdory tomu se osada Nové Údolí pyšní nejkratší železniční tratí na světě.
B. Díky tomu se už ani osada Nové Údolí nepyšní nejkratší železniční tratí na světě.
C. Jmenuje se Nové Údolí a díky nejkratší železniční trati na světě je cílem mnoha turistů.
D. Jmenuje se Nové Údolí a navzdory nejkratší železniční trati na světě už není cílem turistů.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: **C)**

VYSVĚTLENÍ

Předchozí věta popisuje polohu místa, logicky následuje jeho název a charakteristika; v posledním odstavci se potvrzuje, že trať je hojně navštěvovaná.

C5PBD21C0T02 · 2021 – 2. řádný termín (B) · úloha 16 · 3 b.

VÝCHOZÍ TEXT

A) Také poznala, jestli je na světě rád obyčejně – to pískával Zelení hájové – anebo neobyčejně – tehdy slýchávala Zpíval kos s kosicí. Jednou si malý Radovan řekl, že je na čase, aby se to mužské pískací umění také naučil.

B) Těmto jeho pokusům se tatínek usmíval a sám si pískal dál. Najednou ale uslyšel jakési začátečnické, nesmělé popískávání. Zprvu si myslel, že se synkovi konečně začíná dařit.

C) Sotva to udělal, přiletěl starý kos a zahvízdal takový trylek, který nemohl znamenat nic jiného než děkuji.

D) Když tatínek neměl žádné starosti a byl pěkný den, vždycky si při práci pískal. Maminka hned věděla, že je tatínek rád na světě.

E) Vzápětí však zjistil, že to není žádné pískání, nýbrž pípání. V trávě pod lípou bylo kosí mládě, které vypadlo z hnízda. Tatínek přistavil ke stromu žebřík a Radovan opatrně vrátil kosíka do hnízda.

F) Bedlivě tatínka pozoroval a zkoušel špulit pusu stejně jako on. Jenže na rozdíl od tatínka z Radovana vycházely jen takové nanicovaté fuky. Nedařil se mu ani ten nejmenší hvizdík.

(Z. Svěrák, Radovanovy radovánky, upraveno)

Uspořádejte jednotlivé části textu (A–F) tak, aby na sebe navazovaly.

První část: _____ Druhá část: _____ Třetí část: _____ Čtvrtá část: _____ Pátá část: _____ Šestá část: _____

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: **D) A) F) B) E) C)**

VYSVĚTLENÍ

Správné pořadí: D–A–F–B–E–C; příběh sleduje tatínkovo pískání, Radovanovo napodobování, nalezení kosího mláděte a jeho vrácení do hnízda.

C5PBD21C0T02 · 2021 – 2. řádný termín (B) · úloha 22 · 1 b.

VÝCHOZÍ TEXT

(**1**) Daman, jemuž čeští přírodovědci kdysi říkali tlustoš, není na první pohled nijak zajímavý. Tento podsaditý živočich se vzhledem i velikostí podobá běžnému králíkovi. Daman je sice **nenápadný**, jeho příbuzného ale přehlédnete jen stěží. Je to totiž zvířecí obr – slon. Ačkoli je příbuznost damanů a slonů těžko uvěřitelná, dokládá ji řada společných znaků. Pro slony jsou charakteristické kly, tedy dva **pořádně** velké zuby vyčnívající ven z tlamy. Také damani mají dva dlouhé horní řezáky, které jim často vykukují z tlamičky. Jak sloni, tak damani mají na končetinách nehtová kopýtka, shodné znaky najdeme i na kostře obou těchto býložravců.

(**2**) První damani obývali Zemi už před mnoha miliony let, někteří z nich tehdy dosahovali téměř velikosti dnešního koně. Od té doby se ale stále zmenšovali. Dnes damani žijí hlavně v Africe. **Obratně** skáčou po stromech, překvapivě snadno se pohybují i po hladkých skalách. Na nohou totiž mají žlázky vylučující lepkavou tekutinu, díky které jejich chodidla fungují jako jakési přísavky. Organismus damanů šetří vodou, jejich moč je proto rosolovitá. Na vzduchu spolu s trusem damanů vytváří černou hmotu, která kupodivu příjemně voní. Podle některých, ne zcela spolehlivých zdrojů se tato hmota po staletí používala jako přísada do určitých typů parfémů.

(**3**) Damany znali už starověcí féničtí mořeplavci. Když při jedné ze svých plaveb po Středozemním moři přistáli u **neznámé** pevniny, uviděli velké množství králíků. Tyto živočichy ovšem Féničané vůbec neznali, a tak se domnívali, že je to nějaký nový druh damanů. Pevninu proto nazvali I safan (Země damanů). Z tohoto názvu za nějaký čas vzniklo pojmenování Hispánie, označující Pyrenejský poloostrov.

(www.temata.rozhlas.cz, upraveno)

Která dvě podstatná jména je nutné doplnit na vynechaná místa (*****) ve tvrzení „Zájmenem *jim* je v první části výchozího textu zastupováno podstatné jméno *****, zájmenem *které* je ve druhé části výchozího textu zastupováno podstatné jméno *****", aby toto tvrzení bylo pravdivé?

A. řezák – žlázka
B. daman – žlázka
C. řezák – tekutina
D. daman – tekutina

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: D)

VYSVĚTLENÍ

Zájmeno jim odkazuje na daman (damanům vykukují řezáky z tlamičky); zájmeno které odkazuje na tekutina (díky tekutině chodidla fungují jako přísavky).

C5PCD21C0T03 · 2021 – 1. náhradní termín (C) · úloha 14 · 3 b.

VÝCHOZÍ TEXT

Jeden medvěd žil po dlouhou dobu samotářským životem... (části A–F k úloze 14)

A) Nejprve se jich lekl a připravil se k boji. Ale medvědice se na něj přátelsky usmála: „Snad by ses nechtěl prát kvůli borůvkám? Dřív shnijí, než je všechny sníme. Přidej se k nám."

B) Jeden medvěd žil po dlouhou dobu samotářským životem. Máma ho odehnala, když byl ještě medvědím dítětem.

C) Medvěd se vydal za jejich vůní. Jaké však bylo jeho překvapení, když na mýtině uviděl nějakou cizí medvědici a její dva syny.

D) Netrvalo dlouho a dozvěděli se toho o sobě spoustu, třeba co smutného a veselého v životě prožili. Když skončilo období borůvek, společně sešli do údolí.

E) Teprve ve věku, kdy dorostl ve statného medvěda, si našel kamarády. Stalo se tak nenadále na konci srpna. Na vysoko položené mýtině právě dozrály celé koberce fialovočerných borůvek.

F) Také medvědí kluci horlivě přitakávali: „Přidej se k nám, přidej se k nám." Brzy se všichni skamarádili.

(M. Vopěnka, O medvědovi, který ztratil sám sebe, upraveno)

Uspořádejte jednotlivé části textu (A–F) tak, aby na sebe navazovaly.

A) Nejprve se jich lekl a připravil se k boji. Ale medvědice se na něj přátelsky usmála: „Snad by ses nechtěl prát kvůli borůvkám? Dřív shnijí, než je všechny sníme. Přidej se k nám."

B) Jeden medvěd žil po dlouhou dobu samotářským životem. Máma ho odehnala, když byl ještě medvědím dítětem.

C) Medvěd se vydal za jejich vůní. Jaké však bylo jeho překvapení, když na mýtině uviděl nějakou cizí medvědici a její dva syny.

D) Netrvalo dlouho a dozvěděli se toho o sobě spoustu, třeba co smutného a veselého v životě prožili. Když skončilo období borůvek, společně sešli do údolí.

E) Teprve ve věku, kdy dorostl ve statného medvěda, si našel kamarády. Stalo se tak nenadále na konci srpna. Na vysoko položené mýtině právě dozrály celé koberce fialovočerných borůvek.

F) Také medvědí kluci horlivě přitakávali: „Přidej se k nám, přidej se k nám." Brzy se všichni skamarádili.

(M. Vopěnka, O medvědovi, který ztratil sám sebe, upraveno)

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: **První část: B; Druhá část: E; Třetí část: C; Čtvrtá část: A; Pátá část: F; Šestá část: D**

C5PCD21C0T03 · 2021 – 1. náhradní termín (C) · úloha 21 · 1 b.

VÝCHOZÍ TEXT

(**1**) Člověk není jediným inteligentním tvorem žijícím na Zemi. Co se inteligence týče, největšími konkurenty člověka jsou delfíni. Delfíní mozek je neobyčejně velký, dokonce větší než ten lidský. Inteligenci ale určuje množství závitů na povrchu mozku a také poměr mezi hmotností mozku a celkovou hmotností živočicha. Pokud vezmeme v potaz tento poměr, pak největší mozek má člověk. Hned na druhém místě žebříčku jsou delfíni. V tomto směru předčí i šimpanze, našeho velmi blízkého příbuzného. Přitom tento zástupce lidoopů **rozhodně** není žádný hlupák.

(**2**) Delfíni se lidem podobají také tím, že mají svou vlastní řeč. Voda, v níž žijí, je pro jejich komunikaci prostřednictvím zvuků **daleko** příznivější než vzduch. Vodou se totiž zvuk šíří **rychleji** a na delší vzdálenost než ve vzduchu. Delfíni si tak mohou klidně popovídat i na dálku, aniž se přitom vidí. Delfíní řeč se skládá ze široké škály různých cvakavých zvuků, některé z nich ale lidé vůbec nejsou schopni sluchem vnímat. Každý delfín se ohlašuje zvláštním zvukem. Když ostatní delfíni chtějí svého kamaráda přivolat, jeho specifický zvuk, který funguje jako jméno, napodobují. Dalšími speciálními zvuky se delfíni navzájem upozorňují na blížící se nebezpečí, jakým jsou třeba rybářské lodě či žraloci. Ve svém „slovníku" mají delfíni také plácání ploutvemi do vody, dokonce se dorozumívají i vypouštěním bublin. Vědci zkoumali, zda by se lidé mohli naučit řeč delfínů a zda by delfíni mohli porozumět lidským slovům. Řeč delfínů nám ale zní podobně, jako kdybychom si nějakou zvukovou nahrávku pustili velmi rychle. Naopak delfíni vnímají naši řeč, jako bychom mluvili hodně zpomaleně. S delfíny si tedy **patrně** hned tak nepopovídáme. (www.temata.rozhlas.cz, upraveno)

Na každé ze dvou vynechaných míst (*****) ve výchozím textu patří jedno slovo. Ve které z následujících možností jsou uvedena obě tato slova v pořadí odpovídajícím výchozímu textu? (Po doplnění slov musí výchozí text dávat smysl.)

A. aniž – přestože
B. aniž – dokonce
C. avšak – přestože
D. avšak – dokonce

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: B)

C5PCD21C0T03 · 2021 – 1. náhradní termín (C) · úloha 26 · 1 b.

VÝCHOZÍ TEXT

(1) Sen stát se aspoň na chvilku vikingem si bez obav můžete splnit na jihu Švédska poblíž města Malmö. Na břehu moře zde stojí přesná kopie vikingské vesnice. Skupina nadšenců tu před pár lety vybudovala obytná i hospodářská stavení ze dřeva, kamenů a hlíny. Někteří z nich zde dokonce žijí trvale a provozují stejná řemesla jako jejich dávní předci, drsní severští válečníci. Když se totiž vikingové zrovna neplavili po moři a nepodnikali loupeživé výpravy, živili se jako farmáři, rybáři, tesaři či kováři.
(2) V novodobé vikingské vesnici nejsou k dispozici žádné moderní přístroje, používají se zde pouze napodobeniny tehdejších nástrojů. Například místní kovář Lukasz Szczepanski má ve svém dřevěném domku prostou dílnu, kterou tvoří jen malá železná kovadlina na dřevěném špalku a ohniště z jílu a kamenů. Navzdory tomuto skromnému vybavení však jeho zručné ruce dovedou vyrobit vše potřebné.
Ve vesnici jsou vítáni návštěvníci ze všech zemí. Každoročně sem přijíždějí například jedni čeští manželé. Vyrábějí zde předměty z kůže, zejména boty, a jejich výrobky jsou ve vikingském světě velmi ceněné. I vy si můžete třeba o letních prázdninách vyzkoušet drsný život vikingů. Nejen že zažijete dobrodružství, ale také se naučíte něco nového. (Týdeník Rozhlas 49/2016, upraveno)

Která z následujících možností patří na vynechané místo (*****) ve výchozím textu?

A. Díky těmto technickým vymoženostem už jeho práce není tak namáhavá jako tenkrát.
B. Díky těmto technickým vymoženostem už jejich práce není tak namáhavá jako tenkrát.
C. Navzdory tomuto skromnému vybavení však jeho zručné ruce dovedou vyrobit vše potřebné.
D. Navzdory tomuto skromnému vybavení však jejich zručné ruce dovedou vyrobit vše potřebné.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: C)

C5PDD21C0T04 · 2021 – 2. náhradní termín (D) · úloha 15 · 3 b.

VÝCHOZÍ TEXT

Části textu k seřazení (A–F):

A) Popadl jednu z nich a odnesl si ji do svého domu. Uložil ji do truhly, truhlu zamkl, klíč dobře uschoval a šel spát. Po nějaké době ho probudil zvláštní zvuk.

B) Všichni sousedi chtěli vědět, kde našel tak dobrou hospodyni a oddanou manželku. On se ale jen usmíval a své tajemství nikomu neprozradil. Klíč od truhlice nosil stále u sebe, aby se jeho žena k tulení kůži nedostala.

C) Jednou večer se rybář z Myrdallu procházel podél skal, lemujících břeh moře. Náhle před sebou spatřil několik tuleních kůží.

D) Přede dveřmi jeho domu se choulila překrásná dívka a hořce plakala. Byla zcela nahá, zahalená jen do svých dlouhých plavých vlasů. Rybářovi ihned vše došlo.

E) Po čase se s ní oženil a celý kraj mu záviděl, jakou to má milou, krásnou a šikovnou ženušku.

F) To její kůži uschoval, ona byla tím tuleněm. Vzal dívku do svého domku, utěšil ji a dal jí šaty. Protože se k ní choval hezky, dívka u něho již zůstala.

(E. Bass, Tulení princezna, upraveno)

Uspořádejte jednotlivé části textu (A–F) tak, aby na sebe navazovaly.

První část: _____

Druhá část: _____

Třetí část: _____

Čtvrtá část: _____

Pátá část: _____

Šestá část: _____

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: **První část: C, Druhá část: A, Třetí část: D, Čtvrtá část: F, Pátá část: E, Šestá část: B**

C5PDD21C0T04 · 2021 – 2. náhradní termín (D) · úloha 19 · 1 b.

VÝCHOZÍ TEXT

(**1**) Pro většinu lidí je binturong živočichem zcela neznámým, příliš toho o něm nevědí ani odborníci. Z chovů v zajetí ***** znají vzhled těchto živočichů, ***** o jejich životě ve volné přírodě mají informací velmi málo.

Binturongové jsou stromové šelmy žijící v pralesích v jihovýchodní Asii. Kvůli kácení pralesů však jejich počet stále klesá, v odlesněné krajině totiž nepřežijí. Tělo těchto živočichů je přizpůsobeno životu v korunách stromů. Šplhání jim umožňují tlapy s **ostrými** drápy a dlouhý chápavý ocas, za nějž se mohou pověsit na větve nebo se jich přidržet. Chápavý ocas je typický pro některé druhy opic, u šelem je však vzácný. Kromě binturonga má takový ocas jen jediná šelma na světě – jihoamerický kynkažu.

(**2**) Binturong není žádný drobeček: může vážit přes 20 kg (v zajetí dokonce až 30 kg). Vedle drobných obratlovců se binturong živí i rostlinnou stravou, zejména sladkými fíky. S některými druhy fíkovníků ho pojí oboustranně prospěšný vztah: stromy mu poskytují potravu a on zase zajišťuje šíření jejich semen. V jeho trávicím ústrojí se **tvrdá** svrchní vrstva semen změkčí a jen díky tomu mohou semena obsažená v trusu posléze vyklíčit a vyrůst.

Na skoky mezi stromy je binturong moc **těžký**. Když se chce dostat na sousední strom, musí sestoupit na zem. Tam ale číhá nebezpečí: jednak pytlácké pasti nastražené na jinou zvěř, jednak obávaní lovci. Ti binturongy loví pro maso nebo je prodávají na trhu s exotickými zvířaty jako **domácí** mazlíčky. V některých oblastech jsou binturongové oblíbenými společníky, protože jsou přátelští a dají se snadno ochočit.

Binturongy bychom rozhodně měli chránit. Každý zachráněný binturong totiž znamená mimo jiné i spoustu „vysázených" fíkovníků. (www.abicko.cz, upraveno)

Na každé ze dvou vynechaných míst (*****) ve výchozím textu patří jedno slovo. Ve které z následujících možností jsou uvedena obě tato slova v pořadí odpovídajícím výchozímu textu? (Po doplnění slov musí výchozí text dávat smysl.)

A. jak – tak
B. sice – avšak
C. buď – anebo
D. nejen – dokonce

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: B)

C5PDD21C0T04 · 2021 – 2. náhradní termín (D) · úloha 26 · 1 b.

VÝCHOZÍ TEXT

Na zalesněném kopci v severních Čechách stojí zřícenina hradu Ralsko. Tvoří ji zbytky dvou čtverhranných obytných věží a dalších budov. Nejzachovalejší částí je 5,6 metru **silná** zeď. Proč byla ale postavena, je dodnes záhadou. *****

Přesné informace o založení hradu nemáme. Jedna písemnost z 13. století se zmiňuje o **jistém** Teodorovi z Ralska, který se údajně účastnil jakéhosi rytířského turnaje. Podle archeologů lze však prokázat pouze to, že ve 14. století hrad již existoval. V následujících stoletích ho obývalo mnoho **významných** šlechticů, jeden čas zde dokonce sídlili loupeživí rytíři. Od 17. století hrad chátral, na jeho zkáze se podíleli i hledači pokladů, kteří ve zdivu udělali četné díry. Poklad na hradě prý skutečně ukrytý je a říká se, že ho hlídá obrovský černý pes. Další z pověstí týkajících se hradu a jeho okolí vypráví o chamtivé ženě, jež kvůli pokladu zapomněla v jeskyni pod kopcem své dítě.

Zřícenina je volně **přístupná**. Trasa vedoucí ke zřícenině začíná ve středu městečka Mimoň, je dlouhá necelých 6 km a je součástí nové naučné stezky. (www.novinypodralskem.cz, upraveno)

Která z následujících možností patří na vynechané místo (*****) ve výchozím textu?

A. Hradu totiž ostřelování ze sousedních kopců rozhodně hrozilo.
B. Hradu totiž ostřelování ze sousedních kopců rozhodně nehrozilo.
C. Tato hradba se totiž vybudovala kvůli nečekaným útokům loupeživých rytířů.
D. Tato hradba se totiž vybudovala kvůli očekávaným útokům loupeživých rytířů.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: B)

C5PAD22C0T01 · 2022 – 1. řádný termín (A) · úloha 9 · 1 b.

VÝCHOZÍ TEXT

TEXT 1

Kočky obdivovali již staří Egypťané. Bezmezně **je** uctívali, neboť věřili, že právě ony mají boží dar ochránit **je** před zlem. Také v Evropě se kočky po staletí těšily všeobecné oblibě. Na začátku 13. století se však postoj Evropanů k těmto živočichům zásadně změnil: ze symbolu štěstí se rázem stala stvůra s očima planoucíma pekelným ohněm. Papež Řehoř IX. černé kočky dokonce označil za ďáblovy spojence a prohlásil, že tyto tvory doma chovají jen čarodějnice.

Takovým hloupostem v dnešní době snad už nikdo nevěří, nicméně pravda je, že kočky nás svými skoro až magickými schopnostmi občas úplně ohromí. Například díky svým citlivým tlapkám s měkkými polštářky dokážou zaznamenat i nepatrné záchvěvy země. *****

Kočka ovšem není jen dobrý věštec, ale také vynikající lovec. Tiše se připlíží ke kořisti a trpělivě číhá na vhodný okamžik, aby zaútočila. Při lovu využívá svůj skvělý sluch: nejenže slyší vyšší tóny než člověk, ale dokáže také přesněji určit, odkud zvuk přichází. K její lovecké výzbroji, obdivuhodné v mnoha směrech, patří i výtečný zrak. Některé barvy, které vnímá člověk, sice kočka nerozezná (třeba červenou), ve tmě však vidí daleko lépe než my. Její zornice, za světla stažené do úzkých štěrbinek, se v šeru rozšíří. Kočičí oči pak získají typický zlatozelený svit a díky němu jsou v noci za příznivých podmínek vidět až ze vzdálenosti 80 metrů.

Kočka je zvídavá a nebojácná, a proto se často ocitá v nebezpečných situacích. Ne nadarmo se ale o ní odedávna říká, že má devět životů. Může totiž přežít třeba pád z velké výšky, dokonce i ze šestého či vyššího patra. Je to zkrátka mimořádné stvoření.

(S. Starikovič, Proč má bílý pudl černý nos?, upraveno)

TEXT 2

Slovní tvar typu A: ze samotného tvaru slova (tzn. bez okolního textu) **nelze** určit, ve kterém čísle je slovo užito, např. jablka (je to třeba tvar 2. pádu čísla jednotného nebo tvar 1. pádu čísla množného).

Slovní tvar typu B: ze samotného tvaru slova (tzn. bez okolního textu) **lze** určit, ve kterém čísle je slovo užito, např. jablku (je to buď tvar 3. pádu, nebo tvar 6. pádu, v obou případech však čísla jednotného).

Která z následujících možností patří na vynechané místo (*****) v TEXTU 1?

A. Právě toto chvění je prý příčinou, proč kočky nejsou schopny předvídat zemětřesení a varovat před ním lidi.

B. Právě tato citlivost je prý příčinou, proč jsou některé kočky schopny předvídat zemětřesení a varovat před ním lidi.

C. Právě toto chvění je prý příčinou, proč jen lidé jsou schopni předvídat zemětřesení a ochránit před ním své mazlíčky.

D. Právě tato citlivost je prý příčinou, proč někteří lidé nejsou schopni předvídat zemětřesení a ochránit před ním své mazlíčky.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: **B)**

VYSVĚTLENÍ

Na citlivost tlapek navazuje závěr, že některé kočky díky ní dokážou předvídat zemětřesení; začátek dalšího odstavce (kočka – dobrý věštec) toto potvrzuje.

C5PAD22C0T01 · 2022 – 1. řádný termín (A) · úloha 15 · 3 b.

VÝCHOZÍ TEXT

Části textu k uspořádání (úloha 15):

A) Z pokoje jsou slyšet zvuky počítačový hry. Na první zaťukání se nic nestane, až na to druhý. Katčin brácha zakřičí: „Vypal, Kachno!"

B) „Kamarádi chtějí vidět pavouka. Můžou?" vyzvídá Katka a přitom lehce do bráchy strčí. „Ne, spí," odsekne jí a dál civí do monitoru.

C) Zastavíme se před pokojem a Katka zaťuká na dveře, na kterých je plakát nějaký hudební skupiny, kterou neznám, a taky nápisy Zákaz vstupu a Trest smrti.

D) „Ty jsi vážně idiot," řekne Katka a pak se obrátí na nás. „Pojďte klidně dál." Ukáže na malý terárium, co je na stole, a já hned jdu. Petr se za mě trochu schovává. „Co je to za sklípkana?" zajímám se.

E) Katka přesto vezme za kliku a vleze dovnitř. Já a Petr zatím radši zůstáváme na chodbě.

F) Katčin brácha se na mě udiveně podívá: „Ty se v nich nějak vyznáš?" „Jo," odpovím a je to pravda. Mám o nich knihu a čtu si o nich na internetu. „To brácha se v nich vůbec nevyzná, pavouka má jenom proto, že mu to přišlo hustý," neodpustí si Katka.

(P. Soukupová, Klub divných dětí, upraveno)

Uspořádejte jednotlivé části textu (A–F) tak, aby na sebe navazovaly.

A. Z pokoje jsou slyšet zvuky počítačový hry. Na první zaťukání se nic nestane, až na to druhý. Katčin brácha zakřičí: „Vypal, Kachno!"

B. „Kamarádi chtějí vidět pavouka. Můžou?" vyzvídá Katka a přitom lehce do bráchy strčí. „Ne, spí," odsekne jí a dál civí do monitoru.

C. Zastavíme se před pokojem a Katka zaťuká na dveře, na kterých je plakát nějaký hudební skupiny, kterou neznám, a taky nápisy Zákaz vstupu a Trest smrti.

D. „Ty jsi vážně idiot," řekne Katka a pak se obrátí na nás. „Pojďte klidně dál." Ukáže na malý terárium, co je na stole, a já hned jdu. Petr se za mě trochu schovává. „Co je to za sklípkana?" zajímám se.

E. Katka přesto vezme za kliku a vleze dovnitř. Já a Petr zatím radši zůstáváme na chodbě.

F. Katčin brácha se na mě udiveně podívá: „Ty se v nich nějak vyznáš?" „Jo," odpovím a je to pravda. Mám o nich knihu a čtu si o nich na internetu. „To brácha se v nich vůbec nevyzná, pavouka má jenom proto, že mu to přišlo hustý," neodpustí si Katka.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: **C) – A) – E) – B) – D) – F)**

VYSVĚTLENÍ

Příběh začíná příchodem ke dveřím (C), pokračuje ťukáním a reakcí brášky (A), vstupem Katky (E), prosbou o pavouka (B), vstupem ostatních k teráriu (D) a rozhovorem o sklípkanech (F).

C5PBD22C0T02 · 2022 – 2. řádný termín (B) · úloha 15 · 3 b.

VÝCHOZÍ TEXT

A) „Spíš ne," usoudil nakonec, ale jistý si nebyl. „Bezva, takže Florián," přikývla En, „to je kousek odtud, pojď." Kostel svatého Floriána stál na náměstíčku v nejvýše položené části Šibeniční hory.

B) „Cože?" nechápal Jirka. „Kostel svatého Floriána, nebo svatého Pavla?" trpělivě zopakovala En. „Co já vím…," bezradně kroutil hlavou Jirka.

C) Ukazovala na nízká dvířka v kostelní zdi. Byla otevřená. „Dávej bacha," řekla En a vstoupila do temné chodby.

D) Jirka měl v hlavě úplné prázdno. Vůbec si nepamatoval cestu, kterou ho Patrik nedávno vedl. Rozložil tedy mapu a po krátkém zaváhání řekl: „Kousek odtamtud byl kostel. Tak dvě stě metrů." „Florián, nebo Pavel?" zeptala se En.

E) Jeho špičaté věže se rýsovaly proti temnému nebi. Ty věže znám, napadlo Jirku. Vlastně je zná skoro každý. „Hele, podívej," ozvala se En, když došli na náměstí.

F) „Byl u něj hřbitov?" zkoušela to dál En. Hřbitov? Při představě, že by uprostřed noci měli jít na hřbitov, Jirku zamrazilo. Přesto zapátral v paměti.

(V. Matocha, Prašina, upraveno)

Uspořádejte jednotlivé části textu (A–F) tak, aby na sebe navazovaly.

A. „Spíš ne," usoudil nakonec, ale jistý si nebyl. „Bezva, takže Florián," přikývla En, „to je kousek odtud, pojď." Kostel svatého Floriána stál na náměstíčku v nejvýše položené části Šibeniční hory.

B. „Cože?" nechápal Jirka. „Kostel svatého Floriána, nebo svatého Pavla?" trpělivě zopakovala En. „Co já vím…," bezradně kroutil hlavou Jirka.

C. Ukazovala na nízká dvířka v kostelní zdi. Byla otevřená. „Dávej bacha," řekla En a vstoupila do temné chodby.

D. Jirka měl v hlavě úplné prázdno. Vůbec si nepamatoval cestu, kterou ho Patrik nedávno vedl. Rozložil tedy mapu a po krátkém zaváhání řekl: „Kousek odtamtud byl kostel. Tak dvě stě metrů." „Florián, nebo Pavel?" zeptala se En.

E. Jeho špičaté věže se rýsovaly proti temnému nebi. Ty věže znám, napadlo Jirku. Vlastně je zná skoro každý. „Hele, podívej," ozvala se En, když došli na náměstí.

F. „Byl u něj hřbitov?" zkoušela to dál En. Hřbitov? Při představě, že by uprostřed noci měli jít na hřbitov, Jirku zamrazilo. Přesto zapátral v paměti.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: **D) – B) – F) – A) – E) – C)**

VYSVĚTLENÍ

Správné pořadí: 1. D, 2. B, 3. F, 4. A, 5. E, 6. C – každá část navazuje na předchozí dějem a odkazem (otázka na hřbitov → zapátrání v paměti → výsledek → příchod ke kostelu → příchod na náměstí → vstup do chodby).

C5PBD22C0T02 · 2022 – 2. řádný termín (B) · úloha 26 · 1 b.

VÝCHOZÍ TEXT

Na světě jsou města, kde se některé problémy řeší hravou formou **pomocí** tzv. šťouchů. To jsou nenásilná postrčení, která vás motivují k lepšímu chování. ***** Jak?
Tak třeba nikdo nemá rád, když se na chodnících válejí odpadky. Jenže co s tím? Varovné cedule, vyšší pokuty… anebo chytrý šťouch jako v Londýně. Organizace Hubbub umístila do zdejších ulic průhledné odpadkové koše s dvěma přihrádkami označenými jmény. Tím, že jste do jedné z nich vhodili nedopalek, jste **zároveň** hlasovali pro svého oblíbeného fotbalistu – Ronalda, nebo Messiho. Vítězem se stal Ronaldo, **daleko** důležitější je ale to, že počet nedopalků na chodnících se opravdu snížil.
Londýnským šťouchem se inspirovala i další města: v Římě třeba můžete za plastovou láhev vyhozenou do speciálního koše získat lístky na metro, ve Stockholmu zase najdete hrající schody, které podporují zdravý pohyb. Je sice pravda, že šťouchy náš svět nespasí, **rozhodně** však mají své výhody: zpravidla skoro nic nestojí, jsou zábavné a život nám nepochybně zpříjemní.
(www.nazory.aktualne.cz, upraveno)

Která z následujících možností patří na vynechané místo (*****) ve výchozím textu?

A. Jejich princip je prostý – využívají přirozené lidské záliby v hraní.
B. Jeho princip šťouchu je prostý – využívá přirozené lidské záliby v hraní.
C. Jejich princip je prostý – využívají přirozeného lidského strachu z trestů.
D. Jeho princip šťouchu je prostý – využívá přirozeného lidského strachu z trestů.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: **A)**

VYSVĚTLENÍ

Zájmeno jejich odkazuje na šťouchy (množné číslo); šťouchy využívají záliby v hraní (nikoli strachu z trestů), jak dokládají konkrétní příklady v textu.

C5PCD22C0T03 · 2022 – 1. náhradní termín (C) · úloha 11 · 1 b.

VÝCHOZÍ TEXT

TEXT 1

(**1**) Dávný bůh Moloch vyžadoval lidské oběti, proto se slovem moloch obvykle označuje něco strašného, co ničí člověka. Moloch ovšem není jen symbol krutosti. Je to i drobný ještěr dorůstající 20 centimetrů, který žije v australských písčitých pouštích.

Moloch ostnitý, podivný tvor pokrytý ostny a kožními růžky, sice vypadá děsivě, pro člověka je však zcela neškodný. Je to potravní specialista, tedy živočich živící se výhradně jedním živočišným druhem. V případě molocha jsou to mravenci – uvádí se, že za minutu jich spořádá až 45. Požírat tento hmyz malou, částečně srostlou tlamičkou sice moloch zvládne, nabrat vodu přímo do tlamy však nedokáže.

(**2**) Přesto žízní rozhodně nikdy netrpí. Šupinatá kůže molocha ostnitého totiž ukrývá jakousi síť zavlažovacích kanálků, slabších než lidský vlas. Když si po občasném dešti moloch stoupne do kaluže, jeho kůže začne nasávat vodu, ta se dostává dál do těla a končí v jeho tlamě. Vodu ještěr nakonec spolkne. Funguje to podobně, jako kdybyste kostku cukru postavili do loužičky modrého inkoustu: po kontaktu s tekutinou se kostka začne směrem vzhůru barvit modře. Moloch je schopen nasát dostatečné množství vody také z písku nasáklého rosou: stačí, že si na něj třeba lehne bříškem nebo si ho nožičkama hodí na záda. *****

(**3**) **Moloch** je ale fascinující **živočich** i z jiných důvodů. Například zbarvení jeho těla není stále stejné: v teple je tento **ještěr** světle žlutý s načervenalými skvrnami, v chladu ztmavne. Díky tomu moloch snadno splyne se svým okolím. Knoflíkovitý výrůstek na jeho týlu, který připomíná druhou hlavu, slouží k oklamání nepřátel. Případné útočníky odradí i nebezpečně vyhlížející ostny. Moloch ostnitý je zkrátka důkazem, že se živočichové umí přizpůsobit i extrémním podmínkám.

(www.zoommagazin.iprima.cz; www.abicko.cz, upraveno)

TEXT 2

Souvětí typu A je jednoznačné, zájmeno který totiž odkazuje pouze k jednomu podstatnému jménu, např. Učili se o symbolech České republiky, která vznikla ve 20. století.

Souvětí typu B je nejednoznačné, zájmeno který totiž může odkazovat k více podstatným jménům, např. Učili se o vlajce České republiky, která vznikla ve 20. století.

Která z následujících možností patří na vynechané místo (*****) v TEXTU 1?

A. Teprve když oba tyto na sebe navazující úkony provede, může přijmout ještě více vody.
B. Někdy se do vlhkého písku dokonce zahrabe celý, tak totiž může přijmout ještě více vody.
C. Teprve když oba tyto na sebe navazující úkony provede, konečně přestane trpět nedostatkem vody.
D. Někdy se do vlhkého písku dokonce zahrabe celý, jedině tak totiž přestane trpět nedostatkem vody.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: **B)**

C5PCD22C0T03 · 2022 – 1. náhradní termín (C) · úloha 15 · 3 b.

VÝCHOZÍ TEXT

A) Jakmile ovšem zjistili, že v bytě staré paní nemáme co dělat, slušně nás vyhodili. Vrátili jsme se k Huklorům probrat další postup.
B) Na chvíli jsem se zastavila a poslouchala. Určitě to bylo sténání. Zazvonila jsem na ni, ale nic. Žádné kroky se neozvaly. Co teď?
C) Stručně jsem jim vylíčila, co jsem za dveřmi naší sousedky zaslechla. „Musíme neprodleně jednat," řekl Kvído a Hugo sundal ze skoby na zdi svazek paklíčů. Pro tyhle zkušené detektivy byla hračka dveře otevřít.
D) To, co jsme uvnitř spatřili, všem vyrazilo dech. Paní Čermáková ležela na zemi, pod hlavou měla kaluž krve a vedle ní byl pohrabáč. Ihned jsme zavolali sanitku a policisty, kteří vzápětí přijeli.
E) Když jsem se v poledne vracela ze školy, zaslechla jsem za dveřmi bytu paní Čermákové nějaké podivné zvuky. Zdálo se mi, že stará paní volá o pomoc.
F) Klidně bych vyrazila dveře, jenže sama bych to nezvládla. Honem jsem vyběhla do věže a zabouchala na Huklory. „Co se děje?" otevřel mi Hugo. Vzápětí vyhlédl z pokoje Kvído.
(V. Steklač, Dvojčata v akci, upraveno)

Uspořádejte jednotlivé části textu (A–F) tak, aby na sebe navazovaly.

A. Jakmile ovšem zjistili, že v bytě staré paní nemáme co dělat, slušně nás vyhodili. Vrátili jsme se k Huklorům probrat další postup.
B. Na chvíli jsem se zastavila a poslouchala. Určitě to bylo sténání. Zazvonila jsem na ni, ale nic. Žádné kroky se neozvaly. Co teď?
C. Stručně jsem jim vylíčila, co jsem za dveřmi naší sousedky zaslechla. „Musíme neprodleně jednat," řekl Kvído a Hugo sundal ze skoby na zdi svazek paklíčů. Pro tyhle zkušené detektivy byla hračka dveře otevřít.
D. To, co jsme uvnitř spatřili, všem vyrazilo dech. Paní Čermáková ležela na zemi, pod hlavou měla kaluž krve a vedle ní byl pohrabáč. Ihned jsme zavolali sanitku a policisty, kteří vzápětí přijeli.
E. Když jsem se v poledne vracela ze školy, zaslechla jsem za dveřmi bytu paní Čermákové nějaké podivné zvuky. Zdálo se mi, že stará paní volá o pomoc.
F. Klidně bych vyrazila dveře, jenže sama bych to nezvládla. Honem jsem vyběhla do věže a zabouchala na Huklory. „Co se děje?" otevřel mi Hugo. Vzápětí vyhlédl z pokoje Kvído.

První část: ___
Druhá část: ___
Třetí část: ___
Čtvrtá část: ___
Pátá část: ___
Šestá část: ___

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: **E) – B) – F) – C) – D) – A)**

C5PDD22C0T04 · 2022 – 2. náhradní termín (D) · úloha 9 · 1 b.

VÝCHOZÍ TEXT

(**1**) Želvy se řadí mezi nejstarší plazy, na Zemi se totiž objevily před více než dvěma sty miliony let. V současnosti jich na světě žije více než 350 druhů, většina z nich jsou želvy suchozemské a sladkovodní. Mořských želv je dnes pouhých sedm druhů.

Mořské želvy jsou bezesporu úžasní živočichové. Když ze slzovodů umístěných v oblasti očí vylučují slanou vodu, může to někomu připomínat lidský pláč. Jejich krunýř je svým tvarem přizpůsoben životu pod vodou. Kromě kožatek mají všechny mořské želvy kostěný krunýř, jehož vnější část je tvořena destičkami z keratinu (keratin je látka nacházející se např. i v lidském nehtu). Pomocí ploutví, připomínajících křídla ptáků, mořské želvy elegantně plují oceánem. Za potravou, kterou tvoří medúzy, mořské houby či rybky, se potápějí do opravdu velké hloubky (například kožatka velká, jeden z nejlepších potápěčů v živočišné říši, se umí ponořit až do hloubky přes 1 200 metrů). Když nadejde čas rozmnožování, mořské želvy vylezou na pláž a tam do hnízd, která v písku šikovně vyhloubí zadními končetinami, nakladou vejce.

(**2**) Přestože mořské želvy plní v mořích velmi důležité role (např. na korálových útesech požírají mořské houby, jež by pro korály mohly být smrtící), člověk svým chováním odpradávna ohrožuje jejich existenci. Již staří Řekové lovili želvy kvůli krunýřům, z **nichž** vyráběli šperky a hřebeny. K zásadnímu poklesu želví populace později přispělo i to, že lidé začali více konzumovat maso těchto živočichů. ***** Další nebezpečí představují pytláci, kteří želvám kradou vejce. Ochránci želv ale využívají moderní technologie, například falešná vejce se skrytým lokátorem. Díky **němu** je snadné pytláka vystopovat.

(www.abicko.cz; National Geographic 10/2019, upraveno)

Která z následujících možností patří na vynechané místo (*****) ve výchozím textu?

A. V současnosti se už ale želvy nepotýkají s žádnými závažnými problémy, protože mají dostatek čistých moří, jejichž dno potřebují pro hnízdění.

B. V současnosti se už ale želvy nepotýkají s žádnými závažnými problémy, protože mají dostatek čistých nezastavěných pláží, potřebných pro hnízdění.

C. V současnosti se želvy potýkají s novými závažnými problémy, jako je znečištění moří či úbytek čistých nezastavěných pláží, potřebných pro hnízdění.

D. V současnosti se želvy potýkají s novými závažnými problémy, jako je úbytek čistých nezastavěných pláží či znečištění moří, jejichž dno potřebují pro hnízdění.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: C)

C5PDD22C0T04 · 2022 – 2. náhradní termín (D) · úloha 15 · 3 b.

VÝCHOZÍ TEXT

Části textu A–F (Karel Čapek, Měl jsem psa a kočku, upraveno):

A) „Poslouchejte," spustil jsem na ně, „mám pro vás báječné kotě!" Někteří se vytáčeli, že by rádi, ale bohužel nemohou a kdesi cosi.

B) Kočka, která k nám jednoho mlhavého večera přišla, dostala jméno Pudlenka. Přišla z neznáma, ale nijak se nenaparovala svým tajemným původem. Naopak, chovala se jako každá jiná kočka.

C) A už jsem běžel za dalšími. Nakonec se mi povedlo najít pro všech pět koťátek nový domov. Za měsíc šla Pudlenka poslouchat hrdinný baryton sousedovic kocoura. Za padesát tři dní přivedla na svět dalších šest potomků.

D) Jiní byli tak překvapení, že než ze sebe vypravili slovo, stiskl jsem jim ruku a prohlásil, že tedy ujednáno a že kotě ihned pošlu.

E) Tak to šlo pořád dál. Vždycky jsem si myslíval, že mám plno známých, ale šestadvacáté Pudlenčino kotě už nemám komu nabídnout.

F) Pila mlíčko, spala na klíně a v noci se toulala. Když přišel její čas, vrhla pět koťat: jedno bylo zrzavé, jedno černé, jedno tříbarevné, jedno mourovaté a jedno angorské. Všechna ale doma zůstat nemohla. Tak co s nimi? I počal jsem zastavovat všechny známé.

Uspořádejte jednotlivé části textu (A–F) tak, aby na sebe navazovaly.

První část:
Druhá část:
Třetí část:
Čtvrtá část:
Pátá část:
Šestá část:

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: **První část: B, Druhá část: F, Třetí část: A, Čtvrtá část: D, Pátá část: C, Šestá část: E**

C5PAD23C0T01 · 2023 – 1. řádný termín (A) · úloha 11 · 1 b.

VÝCHOZÍ TEXT

Vážky patří k nejnápadnějším zástupcům hmyzu v okolí vod nejen kvůli své velikosti, ale především kvůli své křehké kráse. Na Zemi se objevily v závěrečné fázi prvohor, a to zhruba před 300 miliony let. Jako jedni z prvních živočichů opustily vodní prostředí, dodnes jsou však na něm závislé – voda je pro jejich vývoj nepostradatelná.

Dospělé vážky jsou krásně zbarvené, mají štíhlé protáhlé tělo a dva páry křídel (největší rozpětí křídel je kolem 19 cm). Jejich schopnosti je řadí k nejdokonalejším letcům z hmyzí říše. Umí letět kolmo nahoru i dolů a na krátkou vzdálenost dovedou vyvinout rychlost větší, než kdy během závodů zvládl nejrychlejší muž světa Usain Bolt.

Vážky mají dvě velké složené oči (složené oko je tvořeno tisíci maličkých oček), pomocí **nichž** si jako mozaiku skládají obraz toho, co vidí. Zrak je pro ně důležitým smyslem: nevidí sice příliš ostře, zato mají velké zorné pole a ve své blízkosti ZACHYTÍ sebemenší pohyb. Jsou to predátoři, tedy živočichové živící se dravým způsobem: kořist, jíž je v případě dospělých vážek létající hmyz, uloví a sežerou. Vážky nelítostně pronásledují svou oběť, zpravidla ji dostihnou za pár sekund. Polapený hmyz poté nohama přitáhnou rovnou ke kusadlům.

Vážkám se kdysi dávaly různé přezdívky – třeba Evropané **je** nazývali ďáblovými létajícími jehlami a strašili jimi zlobivé děti. Asie naopak ve vážkách vždy viděla symbol krásy, štěstí a odvahy. Například ve Vietnamu je vážka tradičně spojována s úspěchem a její dokonale vyvážené modely si mohou turisté zakoupit v mnoha zdejších obchodech se suvenýry.

(www.national-geographic.cz; www.abicko.cz, upraveno)

Které z následujících tvrzení o zájmenech tučně vyznačených ve výchozím textu (**nichž**, **je**) je pravdivé?

A. Podstatné jméno vážka je zastupováno pouze zájmenem je.
B. Podstatné jméno vážka je zastupováno pouze zájmenem nichž.
C. Podstatné jméno vážka je zastupováno jak zájmenem nichž, tak zájmenem je.
D. Podstatné jméno vážka není zastupováno ani zájmenem nichž, ani zájmenem je.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: A)

VYSVĚTLENÍ

Zájmeno *nichž* zastupuje podstatné jméno *oko* (oči), zájmeno *je* zastupuje podstatné jméno *vážka* – vážky nazývali ďáblovými jehlami.

C5PAD23C0T01 · 2023 – 1. řádný termín (A) · úloha 15 · 3 b.

VÝCHOZÍ TEXT

„Myslel jsem, že budeš mít radost," podrážděně poznamenal táta a strčil bankovky do kapsy. „Kdo je ten doktor Fišer?" ozval jsem se. // „Který? Ten, co bydlí tamhle?" zeptala se máma a pohodila hlavou směrem ke kopci. „Ano, doktor Fišer," přitakal táta a dodal, „je to ovšem pouhá záloha." // Máma přijela domů po páté. Jen co se objevila v kuchyni, vyhrkla na tátu: „Co ti je?" Táta mlčky z kapsy vylovil balíček peněz a položil ho na stůl. // „Cože? Jaká záloha?" vyjekla máma. „Na rekonstrukci tělocvičny," řekl táta. Máma ale byla nedůvěřivá: „Odkdy se platí taková suma v hotovosti?" // „Co to je?" divila se máma a postavila tašky s nákupem na kuchyňskou linku. „Ohodnocení za poctivou práci," vysvětloval táta, „konečně mi aspoň nějaký zákazník zaplatil." // „Majitel toho záhadného domu na kopci. Maminka si myslí, že je to šílenec, protože se s nikým nebaví. A to, že mi dal takové peníze na ruku, ji v tom jen utvrdilo," odpověděl mi táta. Máma vrhla na tátu rozzuřený pohled.
(P. Braunová, Dům doktora Fišera, upraveno)

Uspořádejte jednotlivé části textu (A–F) tak, aby na sebe navazovaly.

A. „Myslel jsem, že budeš mít radost," podrážděně poznamenal táta a strčil bankovky do kapsy. „Kdo je ten doktor Fišer?" ozval jsem se.

B. „Který? Ten, co bydlí tamhle?" zeptala se máma a pohodila hlavou směrem ke kopci. „Ano, doktor Fišer," přitakal táta a dodal, „je to ovšem pouhá záloha."

C. Máma přijela domů po páté. Jen co se objevila v kuchyni, vyhrkla na tátu: „Co ti je?" Táta mlčky z kapsy vylovil balíček peněz a položil ho na stůl.

D. „Cože? Jaká záloha?" vyjekla máma. „Na rekonstrukci tělocvičny," řekl táta. Máma ale byla nedůvěřivá: „Odkdy se platí taková suma v hotovosti?"

E. „Co to je?" divila se máma a postavila tašky s nákupem na kuchyňskou linku. „Ohodnocení za poctivou práci," vysvětloval táta, „konečně mi aspoň nějaký zákazník zaplatil."

F. „Majitel toho záhadného domu na kopci. Maminka si myslí, že je to šílenec, protože se s nikým nebaví. A to, že mi dal takové peníze na ruku, ji v tom jen utvrdilo," odpověděl mi táta. Máma vrhla na tátu rozzuřený pohled.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: **C) → E) → B) → D) → A) → F)**

VYSVĚTLENÍ

Správné pořadí: 1. C, 2. E, 3. B, 4. D, 5. A, 6. F – příběh začíná příchodem mámy domů (C), pokračuje vysvětlením tátou (E), zmínkou o doktoru Fišerovi (B), pochybnostmi mámy (D), tátovou reakcí (A) a závěrečným vysvětlením (F).

C5PAD23C0T01 · 2023 – 1. řádný termín (A) · úloha 26 · 1 b.

VÝCHOZÍ TEXT

Jako děti jste jistě trávili čas na prolézačkách a měli rádi hru na babu. V roce 2014 **propojení** těchto dvou aktivit vznikl nový sport – Chase Tag. Netradiční sport vzbudil takový zájem, že se již o dva roky později konalo první mistrovství světa. Dnes se Chase Tag hraje v šesti různých **variantách**.

Mezi **nejzajímavější** patří hra Chase-Off, jejíž podstatou jsou souboje (duely). Na hřiště s překážkami vyšle každé ze dvou soupeřících družstev jednoho hráče: útočník se snaží dát honěnému babu (tj. dotknout se ho), honěný se před ním snaží utéct. Babu lze dát na **jakoukoli** část soupeřova těla, ovšem výhradně dotekem ruky. Body se přidělují pouze za vítězství v duelu, a to podle principu 1 vyhraný duel = 1 bod. Útočník zvítězí, pokud dá svému protihráči v duelu babu do 20 sekund. Když to v daném limitu nestihne, bod získává honěný. Po skončení duelu poražený hráč opouští hřiště a následujícího duelu se neúčastní, vítěz zůstává na hřišti v roli honěného. ***** Při jednom zápasu v Chase-Off se uskuteční celkem 16 duelů, celý zápas vyhrává družstvo s více body.

Chase Tag nabízí atraktivní podívanou plnou vzrušujících momentů. Není tedy divu, že videa z některých zápasů mají na YouTube až 11 milionů zhlédnutí.

(www.idnes.cz; www.lidovky.cz, upraveno)

Která z následujících možností patří na vynechané místo (*****) ve výchozím textu?

A. Vítězné družstvo nechává na pozici útočníka svého hráče z předchozího duelu.
B. Poražené družstvo nechává na pozici útočníka svého hráče z předchozího duelu.
C. Na pozici útočníka pak nastupuje hráč z družstva, které v předchozím duelu zvítězilo.
D. Na pozici útočníka pak nastupuje hráč z družstva, které v předchozím duelu prohrálo.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: D)

VYSVĚTLENÍ

Vítěz zůstává jako honěný, proto útočníka musí poslat poražené družstvo – konkrétně hráče, který se předchozího duelu neúčastnil.

C5PBD23C0T02 · 2023 – 2. řádný termín (B) · úloha 8 · 1 b.

VÝCHOZÍ TEXT

TEXT 1

Veverka obecná, menší hlodavec žijící v hlubokých lesích i na sídlištích velkoměst, patří k nejoblíbenějším živočichům. Není divu, je to totiž opravdu roztomilé zvířátko.

Veverky se chlubí pestrou škálou odstínů srsti: od světle rezavé přes **sytě** hnědou až po černou. Na světě zřejmě nenajdete dvě zcela stejně zbarvené veverky. Jediné, co mají v tomto směru všechny veverky společné, je bílé bříško. Jejich huňatý ocas, dlouhý až 20 cm, má několik funkcí. Veverky se do něj například zabalí, když se spustí **hustý** déšť nebo jim je zima, a také díky NĚMU udržují rovnováhu při skákání po stromech.

Veverky nemají své příbytky v dutinách stromů, jak se mylně domnívá řada lidí, ale splétají si z větévek hnízda, připomínající svým tvarem míč na ragby. Jejich vnitřek bývá vycpán suchým lýkem, mechem či trávou. *****: letní jsou jednodušší a méně zateplená než hnízda zimní nebo doupátka určená pro uložení novorozeňat.

Protože se veverka neukládá k zimnímu spánku, musí si předem sehnat dostatečné zásoby potravy, KTERÉ jí umožní přečkat zimu. Hledáním potravy, kterou tvoří například semena jehličnanů či oříšky, veverka stráví 15 až 19 hodin denně. Zásoby **pečlivě** zahrabe do země nebo je uloží do dutin stromů. Říká se, že si veverka nepamatuje, kde má své spižírny, ve skutečnosti však má o svých úkrytech dokonalý přehled. Stává se ale, že si část zásob nevyzvedne, jelikož si jich schová víc, než je **nutné**. Dříve se veverky lovily kvůli kožešině a masu. Dnes už veverka obecná patří mezi chráněné živočichy, a to jak v České republice, tak ve většině dalších evropských států.

(Epocha 14/2022; www.stoplusjednicka.cz, upraveno)

TEXT 2

Slovo typu A vzniká spojením dvou celých slov, a proto ho **lze** rozložit na smysluplné slovní spojení. Např. slovo vlastizrada lze rozdělit na slovní spojení zrada vlasti.

Slovo typu B vzniká buď spojením základů dvou slov (např. slovo vodoměr vzniklo ze základů slov voda a měřit), nebo spojením základu slova a celého slova (např. krupobití vzniklo ze základu slova kroupa a ze slova bití). Slova typu B **nelze** rozložit na smysluplné slovní spojení.

Která z následujících možností patří na vynechané místo (*****) v TEXTU 1?

A. Míra zateplení se liší podle typu hnízda
B. Míra zateplení je totožná u všech typů hnízd
C. S mírou zateplení je rozlišeno hlavně typem hnízda
D. S mírou zateplení se ztotožňuje na všech typech hnízd

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: **A)**

VYSVĚTLENÍ

Navazující věta popisuje rozdíly v zateplení jednotlivých typů hnízd, logicky tedy platí, že míra zateplení se liší.

C5PBD23C0T02 · 2023 – 2. řádný termín (B) · úloha 12 · 1 b.

↑ *Výchozí text viz výše.*

Které z následujících tvrzení o zájmenech zapsaných v TEXTU 1 velkými písmeny je pravdivé?

A. Zájmenem němu je v textu zastupováno podstatné jméno ocas, zájmenem které je v textu zastupováno podstatné jméno zásoba.
B. Zájmenem němu je v textu zastupováno podstatné jméno déšť, zájmenem které je v textu zastupováno podstatné jméno zásoba.
C. Zájmenem němu je v textu zastupováno podstatné jméno ocas, zájmenem které je v textu zastupováno podstatné jméno potrava.
D. Zájmenem němu je v textu zastupováno podstatné jméno déšť, zájmenem které je v textu zastupováno podstatné jméno potrava.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: A)

VYSVĚTLENÍ

NĚMU odkazuje k *ocasu* (díky ocasu udržují rovnováhu), KTERÉ odkazuje k *zásobám* (zásoby potravy, které jí umožní přečkat zimu).

C5PBD23C0T02 · 2023 – 2. řádný termín (B) · úloha 14 · 3 b.

VÝCHOZÍ TEXT

F) Po probdělé noci jsem se za svítání vracela ze svého tajného dobrodružství. Zmohla mě ale únava, a tak jsem se rozhodla chvilku prospat pod širým nebem. Když budu doma do deseti, nikdo nezjistí, že jsem noc strávila venku.

A) V naší rodině se totiž vstává pozdě. Vedle stodoly nedaleko pláže stál trakař. Naložila jsem na něj kupu sena a vzápětí usnula.

C) Z hlubokého spánku mě vytrhla slepice, která se uvelebila na mém břiše. Hnala jsem toho tupého ptáka od stodoly až k oceánu. Vlny ji zmáčely od zobáku po paťáty. Pomsta byla sladká!

B) Mé uspokojení se ale rychle rozplynulo, když jsem zaslechla, že hodiny na věži právě odbíjejí devět! K našemu domu jsem doběhla celá uřícená. Vypadalo to, že všichni ještě spí. Vydrápala jsem se po vinné révě ke své ložnici. Zatraceně! Okno bylo zavřené!

E) Nezbylo mi nic jiného než sešplhat dolů a projít hlavním vchodem. Tiše jsem pootevřela těžké dveře, pomalu vešla dovnitř a rozhlédla se.

D) Nikoho jsem neviděla. S troškou štěstí bych mohla nepozorovaně proklouznout do svého pokoje. Opatrně jsem našlapovala po schodech. Zanedlouho už jsem ležela pod svou nadýchanou peřinou.

(S. Rabinová, Betsy a císař, upraveno)

Uspořádejte jednotlivé části textu (A–F) tak, aby na sebe navazovaly.

A. V naší rodině se totiž vstává pozdě. Vedle stodoly nedaleko pláže stál trakař. Naložila jsem na něj kupu sena a vzápětí usnula.

B. Mé uspokojení se ale rychle rozplynulo, když jsem zaslechla, že hodiny na věži právě odbíjejí devět! K našemu domu jsem doběhla celá uřícená. Vypadalo to, že všichni ještě spí. Vydrápala jsem se po vinné révě ke své ložnici. Zatraceně! Okno bylo zavřené!

C. Z hlubokého spánku mě vytrhla slepice, která se uvelebila na mém břiše. Hnala jsem toho tupého ptáka od stodoly až k oceánu. Vlny ji zmáčely od zobáku po paťáty. Pomsta byla sladká!

D. Nikoho jsem neviděla. S troškou štěstí bych mohla nepozorovaně proklouznout do svého pokoje. Opatrně jsem našlapovala po schodech. Zanedlouho už jsem ležela pod svou nadýchanou peřinou.

E. Nezbylo mi nic jiného než sešplhat dolů a projít hlavním vchodem. Tiše jsem pootevřela těžké dveře, pomalu vešla dovnitř a rozhlédla se.

F. Po probdělé noci jsem se za svítání vracela ze svého tajného dobrodružství. Zmohla mě ale únava, a tak jsem se rozhodla chvilku prospat pod širým nebem. Když budu doma do deseti, nikdo nezjistí, že jsem noc strávila venku.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: **1. část: F), 2. část: A), 3. část: C), 4. část: B), 5. část: E), 6. část: D)**

VYSVĚTLENÍ

Správné pořadí: F (odchod za dobrodružstvím, únava) → A (usnutí na trakaři) → C (probuzení slepicí) → B (zjištění pozdní hodiny, zamčené okno) → E (vstup hlavním vchodem) → D (kradmý návrat do pokoje).

C5PCD23C0T03 · 2023 – 1. náhradní termín (C) · úloha 9 · 1 b.

VÝCHOZÍ TEXT

(**1**) Liška polární obývá severní oblasti tří světadílů: Evropy, Asie a Ameriky. V extrémních podmínkách tohoto prostředí, **jimž** se velmi dobře přizpůsobila, má liška oproti jiným živočichům mnoho výhod. Její tělo je pokryté hustou srstí, která **ji** nejen chrání před nízkými teplotami, ale v zimě dokonce mění barvu z hnědé na bílou, což lišce umožňuje dokonale splynout se sněhem. K přežití jí pomáhá také zvláštní systém oběhu krve v tlapkách, který zabraňuje ztrátě tělesného tepla.

(**2**) Lišky polární si postupně vyvinuly speciální způsob lovu. Díky svému vynikajícímu sluchu dokážou najít potravu i pod silnou vrstvou sněhu – jakmile kořist vypátrají, vyskočí obloukem do vzduchu a proboří se sněhem přímo ke své oběti. Při lovu mají velmi vysokou úspěšnost, ***** v zimě trpí nedostatkem potravy. Z tohoto důvodu se některé lišky vydávají v zimním období za stády sobů a přiživují se na tělech uhynulých kusů. Jiné se zatoulají až na moře a ledové kry je odnesou daleko od jejich domova. I tehdy si ale liška dovede poradit: stopuje lední medvědy a dojídá po nich zbytky jejich kořisti.

(**3**) Na jaře se lišky vracejí zpět ke svým norám, které se většinou nalézají na vyvýšených místech. Nory se v liščích rodinách zpravidla dědí, některé lišky polární žijí v norách starých i desítky let. Hrabání ve zdejší zmrzlé půdě je totiž namáhavé, vyhloubit novou skrýš ***** není úplně jednoduché. Vědci nedávno zjistili, že poblíž liščích nor dochází k významné změně prostředí. Je to dáno tím, že zbytky kořisti, které lišky nesežerou, i liščí trus obohacují půdu o živiny, což podporuje růst travin. Zatravněná místa pak přilákají býložravce. Lišky polární by se proto daly s nadsázkou označit za zvířecí zemědělce.
(www.stoplusjednicka.cz; www.abicko.cz, upraveno)

Na každé ze dvou vynechaných míst (*****) ve výchozím textu patří jedno slovo. Ve které z následujících možností jsou uvedena obě tato slova v pořadí odpovídajícím výchozímu textu?
(Po doplnění slova musí být příslušný větný celek smysluplný a gramaticky správný.)

A. proto – sice
B. přesto – sice
C. proto – tudíž
D. přesto – tudíž

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: D)

C5PCD23C0T03 · 2023 – 1. náhradní termín (C) · úloha 15 · 3 b.

VÝCHOZÍ TEXT

Jednou večer, když k Veselkům přišli na večeři Hrdličkovi, začal pan Hrdlička vyprávět o Ikabogovi. Tahle příšera údajně dokáže napodobit lidský hlas, chrlí oheň a plive jed. Už spousty let Mokřadským škodí, a prý dokonce pojídá děti.

Malý Vilém Veselka jeho historku poslouchal se zatajeným dechem. V noci se pak vzbudil celý vyděšený a uplakaný. Ve snu se totiž pomalu propadal do močálu zahaleného mlhou, nad nímž zářily obrovité bílé oči netvora.

Vilémova maminka zaslechla pláč, a tak hned spěchala za svým synkem. „Žádný Ikabog není, Vilíku," konejšila ho a kolébala ho na klíně, „je to jen taková povídačka."

„Ale pan Hrdlička říkal, že se v okolí Mokřadů ztrácejí ov-ovce," škytal Vilém.

„To je sice pravda, ale ne proto, že by je kradla nějaká příšera. Jsou to prostinká stvoření, a tak se snadno zaběhnou." „Ale pan Hrdlička taky povídal," pokračoval Vilém, „že v noci jsou za okny slyšet hlasy a ráno jsou pryč slepice!"

„To mají na svědomí obyčejní zloději," rozesmála se paní Veselková, „Mokřadští si navzájem ukradnou, co můžou. Je jednodušší hodit všechno na Ikaboga než připustit, že ti soused něco ukradl. Ničeho se neboj a klidně spi."

(J. K. Rowlingová, Ikabog, upraveno)

Uspořádejte jednotlivé části textu (A–F) tak, aby na sebe navazovaly.

A. Malý Vilém Veselka jeho historku poslouchal se zatajeným dechem. V noci se pak vzbudil celý vyděšený a uplakaný. Ve snu se totiž pomalu propadal do močálu zahaleného mlhou, nad nímž zářily obrovité bílé oči netvora.

B. „To mají na svědomí obyčejní zloději," rozesmála se paní Veselková, „Mokřadští si navzájem ukradnou, co můžou. Je jednodušší hodit všechno na Ikaboga než připustit, že ti soused něco ukradl. Ničeho se neboj a klidně spi."

C. Vilémova maminka zaslechla pláč, a tak hned spěchala za svým synkem. „Žádný Ikabog není, Vilíku," konejšila ho a kolébala ho na klíně, „je to jen taková povídačka."

D. Jednou večer, když k Veselkům přišli na večeři Hrdličkovi, začal pan Hrdlička vyprávět o Ikabogovi. Tahle příšera údajně dokáže napodobit lidský hlas, chrlí oheň a plive jed. Už spousty let Mokřadským škodí, a prý dokonce pojídá děti.

E. „To je sice pravda, ale ne proto, že by je kradla nějaká příšera. Jsou to prostinká stvoření, a tak se snadno zaběhnou." „Ale pan Hrdlička taky povídal," pokračoval Vilém, „že v noci jsou za okny slyšet hlasy a ráno jsou pryč slepice!"

F. „Ale pan Hrdlička říkal, že se v okolí Mokřadů ztrácejí ov-ovce," škytal Vilém.

První část: _____

Druhá část: _____

Třetí část: _____

Čtvrtá část: _____

Pátá část: _____

Šestá část: _____

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: **D) A) C) F) E) B)**

C5PDD23C0T04 · 2023 – 2. náhradní termín (D) · úloha 9 · 1 b.

VÝCHOZÍ TEXT

Kapustňáci jsou velcí býložraví savci, kteří žijí v pobřežních vodách i v ústích řek. Vzhledově se trochu podobají tuleňům, oproti **nim** ale kapustňáci mají výraznější, mírně zploštělou hlavu. Dospělí jedinci dorůstají délky 2,5 až 4,5 metru a váží 200 až 600 kilogramů. Jejich potravu tvoří především mořské trávy a řasy. Díky tomu získali přezdívku mořské krávy, ačkoliv s kravami, které se pasou na loukách, příbuzní rozhodně nejsou. Kapustňáci se vyvinuli před více než 50 miliony let ze čtyřnohých suchozemských savců a společné předky mají – poněkud překvapivě – se slony.

Pokud vezmeme v potaz poměr mezi hmotností mozku a celkovou hmotností živočicha, pak kapustňák má menší mozek než většina savců. To ale neznamená, že je hloupý. Podle vědců jsou kapustňáci v URČITÉM směru srovnatelní s delfíny, považovanými za jedny z nejinteligentnějších tvorů ve zvířecí říši. Kapustňáci mají malé oči, nicméně zrak jim slouží docela dobře. Aby se ale podívali směrem, kterým potřebují, musí otočit celé tělo. Místo 7 krčních obratlů, což je počet obvyklý u savců, jich totiž kapustňák má pouze 6 (stejně jako lenochod krátkokrký). Co se týče zubů, mohli bychom kapustňákům závidět. Člověk totiž PROJDE přirozenou výměnou chrupu jen jednou za život, zato když kapustňákovi vypadne zub (většinou následkem konzumace stravy se zrnky písku), vždy **mu** doroste.

Kapustňáci jsou zdatní plavci – mají velký silný ocas, který jim USNADŇUJE pohyb ve vodě. Nad hladinu se vynořují zpravidla každých 5 minut, i když pod vodou vydrží bez nádechu až 20 minut. Nemají silnou vrstvu podkožního tuku, a tak dlouhodobě nejsou schopni snášet nižší teploty. *****

Kapustňáci jsou velmi přátelští tvorové. V současné době však jejich počty z dosud neznámých důvodů stále klesají. Byli proto zapsáni na seznam OHROŽENÝCH živočišných druhů.

(www.epochaplus.cz; www.national-geographic.cz, upraveno)

Která z následujících možností patří na vynechané místo (*****) ve výchozím textu?

A. V teplejších měsících hledají možnost, jak se ochladit, a proto se přesouvající do polárních oblastí.
B. V chladnějších měsících hledají možnost, jak se zahřát, a proto se přesouvající do tropických oblastí.
C. V chladnějších měsících proto hledají možnost, jak se zahřát, a to například v blízkosti elektráren vypouštějících teplou vodu.
D. V teplejších měsících proto hledají možnost, jak se ochladit, a to například v blízkosti elektráren vypouštějících studenou vodu.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: **C)**

C5PDD23C0T04 · 2023 – 2. náhradní termín (D) · úloha 14 · 3 b.

VÝCHOZÍ TEXT

A) Byl si totiž jist, že se bude skvěle vyjímat mezi dalšími trofejemi v jeho domě. Vejce tedy zastrčil do kapsy svého kabátu a spěchal zpět do člunu.
B) Kapitán K. je ale prohlásil za zbabělce a přikázal, aby veslovali dál. V hloubi jeskyně spatřili velkou hromadu předmětů z potopených lodí.
C) Okouzleně na něj hleděl. Nic podobného ještě nikdy neviděl. Zvedl ho a vtom slyšel šeptat tisíce hlasů: Můžu proměnit tvé sny ve skutečnost. Kapitán K. však neměl čas na hlasy ani na nesmysly z pohádek. Zatoužil po tom křišťálu.
D) Kapitán K. velel bitevní lodi Leviatan. Hlídkoval zrovna na dalekém severu, když spatřil ostrov tvořený skalami a ledem, který nebyl zanesen na žádné mapě.
E) Na jejím vrcholku cosi červeně zářilo. Kapitán K. vystoupil z člunu a začal lézt nahoru. Záhy zjistil, že jde o obří hnízdo. V jeho středu spočívalo červené křišťálové vejce.
F) Zkoumal dalekohledem pobřeží a vtom zpozoroval jeskyni, z níž vycházelo světlo. Nařídil, aby byl na moře spuštěn člun, a s posádkou se vypravil prozkoumat tajemství ostrova. Jakmile loďka vplula do jeskyně, ozval se řev. Námořníci úplně ztuhli hrůzou.
(T. Taylor, Malamandr, upraveno)

Uspořádejte jednotlivé části textu (A–F) tak, aby na sebe navazovaly.
První část: _____
Druhá část: _____
Třetí část: _____
Čtvrtá část: _____
Pátá část: _____
Šestá část: _____

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: **První část: D, Druhá část: F, Třetí část: B, Čtvrtá část: E, Pátá část: C, Šestá část: A**

C5PAD24C0T01 · 2024 – 1. řádný termín (A) · úloha 10 · 1 b.

VÝCHOZÍ TEXT

Už odpradávna velbloud vláčí těžký náklad pod žárem nelítostného slunce. Ne nadarmo se mu říká koráb pouště. Tento mohutný býložravec dokáže zázraky: bez vody vydrží prokazatelně přes dva týdny a po dlounou dobu (údajně dokonce pět týdnů) přežije i bez jídla.

Velbloud je rychlý a vytrvalý běžec: za 12 hodin uběhne až 175 km. Řadí se mezi mimochodníky (stejně jako např. žirafy či sloni). To jsou čtyřnozí živočichové, kteří při chůzi používají současně vždy dvě nohy na stejné straně těla (tj. buď na levém, nebo na pravém boku). Když tedy například vykročí oběma levýma nohama, obě pravé spočívají na zemi.

Na světě žijí velbloudi, kteří se pyšní dvěma hrby, a velbloudi jednohrbí (zvaní též dromedáři). Ti jsou sice o jeden výčnělek na hřbetě chudší, přesto mají v určitém směru nad těmi dvouhrbými navrch – tvoří totiž naprostou většinu světové velbloudí populace. Říká se, že v hrbech si velbloudi nosí vodu na dlouhou cestu. To je ale jen pověra. Mají v **nich** totiž uložen tuk (o hmotnosti až 35 kg), který slouží jako zásobárna energie pro horší časy. Velikost hrbů se mění v závislosti na množství uloženého tuku: *****.

Pro život v drsných podmínkách jsou velbloudi skvěle vybaveni. Klidně odpočívají na horkém písku, a přesto se nespálí. Ztvrdlá kůže, kterou mají na kolenou (a dromedáři navíc také na hrudi), totiž funguje jako ochrana před popáleninami. Velbloudi se ani příliš neboří do písku, a to díky specifickému tvaru nášlapné části nohy. Nelehké putování pouští **jim** usnadňují i tři víčka na každém oku a husté řasy: během písečných bouří tato výbava zmírňuje negativní vliv písku a silného větru na oči. Nehostinné prostředí pouště zkrátka pro tyto živočichy nepředstavuje žádný problém.

(Epocha 12/2023, upraveno)

Které z následujících tvrzení o dvou zájmenech tučně vyznačených ve výchozím textu je pravdivé?

A. Jak zájmeno **nich**, tak zájmeno **jim** odkazuje ke slovu velbloudi.
B. Ani zájmeno **nich**, ani zájmeno **jim** neodkazuje ke slovu velbloudi.
C. Ke slovu velbloudi odkazuje zájmeno **nich**, nikoli však zájmeno **jim**.
D. Ke slovu velbloudi odkazuje zájmeno **jim**, nikoli však zájmeno **nich**.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: D)

VYSVĚTLENÍ

„Nich" zastupuje „hrby" (Mají v nich totiž uložen tuk); „jim" zastupuje „velbloudi" (Nelehké putování pouští jim usnadňují…).

C5PAD24C0T01 · 2024 – 1. řádný termín (A) · úloha 14 · 3 b.

VÝCHOZÍ TEXT

Nastoupili a velký skleněný výtah se vznesl asi tisíc metrů nad zem. Všichni v kabině se tetelili vzrušením při představě, že budou žít ve slavné továrně pana Wonky. Karlík radostně poskakoval na místě. Jeho rodiče, pan a paní Bucketovi, se poprvé po mnoha letech usmívali. „Co nás u všech všudy drží i s touhle potřeštěnou krabicí ve vzduchu?" zaskřehotala náhle babička Pepička. „Vážená paní," promluvil pan Wonka, „to není žádná krabice. Je to velký skleněný výtah a vyletěl s námi až do nebe." „A co ho drží ve vzduchu?" nedala pokoj Pepička. „Mrakodrápy," odpověděl pan Wonka. „A tyhle mrakodrápy," pokračovala Pepička, „ty se asi mají zadrápnout za mraky, je to tak?" „Ano," potvrdil pan Wonka. „Ale co když na nebi žádné nejsou, zrovna jako dneska?" zajímala se Pepička. „Prosím? Já čím dál tím hůř slyším," řekl pan Wonka. „Karlíku," oznámila babička Pepička svému vnukovi, „ten pán mi připadá nanejvýš podezřelý." „Mně taky," přidala se k ní babička Jiřinka, „vymýšlí si nesmysly." Karlík se naklonil ke stařenkám a pošeptal jim: „Hlavně nám to prosím celé nepokazte. Pan Wonka je báječný člověk. A je to můj kamarád."
(R. Dahl, Karlík a velký skleněný výtah, upraveno)

Uspořádejte jednotlivé části textu (A–F) tak, aby na sebe navazovaly.

A. „Ano," potvrdil pan Wonka. „Ale co když na nebi žádné nejsou, zrovna jako dneska?" zajímala se Pepička. „Prosím? Já čím dál tím hůř slyším," řekl pan Wonka. „Karlíku," oznámila babička Pepička svému vnukovi, „ten pán mi připadá nanejvýš podezřelý."

B. Jeho rodiče, pan a paní Bucketovi, se poprvé po mnoha letech usmívali. „Co nás u všech všudy drží i s touhle potřeštěnou krabicí ve vzduchu?" zaskřehotala náhle babička Pepička.

C. „Mrakodrápy," odpověděl pan Wonka. „A tyhle mrakodrápy," pokračovala Pepička, „ty se asi mají zadrápnout za mraky, je to tak?"

D. „Vážená paní," promluvil pan Wonka, „to není žádná krabice. Je to velký skleněný výtah a vyletěl s námi až do nebe." „A co ho drží ve vzduchu?" nedala pokoj Pepička.

E. Nastoupili a velký skleněný výtah se vznesl asi tisíc metrů nad zem. Všichni v kabině se tetelili vzrušením při představě, že budou žít ve slavné továrně pana Wonky. Karlík radostně poskakoval na místě.

F. „Mně taky," přidala se k ní babička Jiřinka, „vymýšlí si nesmysly." Karlík se naklonil ke stařenkám a pošeptal jim: „Hlavně nám to prosím celé nepokazte. Pan Wonka je báječný člověk. A je to můj kamarád."

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: **E) – B) – D) – C) – A) – F)**

VYSVĚTLENÍ

Správné pořadí: E (vzlet výtahu), B (reakce rodičů, otázka babičky), D (odpověď pana Wonky, nová otázka), C (odpověď mrakodrápy), A (konec dialogu, podezření Pepičky), F (Jiřinka, Karlíkovo pošeptání).

C5PAD24C0T01 · 2024 – 1. řádný termín (A) · úloha 21 · 1 b.

VÝCHOZÍ TEXT

TEXT 1

(**1**) Serafina se probudila a pořádně se rozhlédla po ztemnělém sklepení. Zkoumala, zda nějaké krysy nebyly natolik HLOUPÉ, aby sem vlezly, zatímco spala. Tady, v rozlehlém sídle Biltmore, byly VŠUDE. Tohle je slibná noc pro lov, pomyslela si dívka a potichu se vykradla do přízemí. Ve dne bylo plné služebnictva, teď ale místnosti osiřely. Serafina tu znala každou SKULINU. Občas při svých nočních výpravách proklouzla z přízemí i do horních pater. V noci byl totiž celý dům její.

(**2**) Když bylo Serafině deset let, zeptala se tatínka, jestli i ona má v domě nějakou práci. „Ovšem, a moc důležitou!" odpověděl. „Jsi HCHK Biltmoru. Hlavní chytačka krys!"

Serafina si i teď, po více než dvou letech, vybavovala, jakou tehdy pocítila hrdost. Skutečně měla vrozený talent na chytání těch prohnaných škůdců. Ze vzpomínek ji ale najednou vytrhl zvuk ozývající se z nedaleké chodby. Někdo chodí po domě!

Serafina se přitiskla ke zdi. Vzápětí spatřila muže v černém plášti. V jedné ruce držel lucernu a druhou vlekl holčičku ve žlutých šatech. Prošli jen kousek od Serafiny. Vtom se dívenka vytrhla ze sevření a rozběhla se do sklepení. Muž ji začal pronásledovat. Co teď? Serafina by nejradši utekla. Jenže ta holčička… Serafina usilovně přemýšlela. **„Jsem jediná, kdo pro tu chudinku může něco udělat," řekla si nakonec.** A vydala se za nimi.

(**3**) Na kamenné podlaze nejhlubší části sklepení ležela rozbitá lucerna. V pohasínající záři Serafina viděla, že holčička ve žlutých šatech bojuje o život. „Za chvíli už bude konec," pronesl zloduch. Náhle mužův černý plášť vzlétl vzhůru a pak jeho záhyby obtočily tělo vzlykající dívenky jako chapadla hladové chobotnice. Na okamžik ještě Serafina zahlédla vyděšený obličej té malé bojovnice. Záhy však pláč utichl a po děvčátku nezůstalo nic než černota pláště. Nadobro zmizelo.

TEXT 2

Podstatné jméno typu A označuje osobu rodu ženského a je příbuzné se svým mužským protějškem, kterým je podstatné jméno rodu mužského životného. Příklady:

podstatné jméno typu A / jeho mužský protějšek
svědkyně / svědek
královna / král

Podstatné jméno typu B (např. dcera, žena) označuje osobu rodu ženského. Podstatná jména tohoto typu mužský protějšek se stejným kořenem nemají.

Kterou z následujících možností lze úsek tučně vyznačený v TEXTU 1 (**„Jsem jediná, kdo pro tu chudinku může něco udělat," řekla si nakonec.**) nahradit tak, aby význam textu zůstal zachován?

A. Nakonec si řekla, že je jediná, kdo pro tu chudinku může něco udělat.
B. Je jediná, kdo pro tu chudinku může něco udělat, řekla jsem si nakonec.
C. Nakonec si řekla, že jsem jediná, kdo pro tu chudinku může něco udělat.
D. Jsem jediná, kdo pro tu chudinku může něco udělat, řekla jsem si nakonec.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ:

A)

VYSVĚTLENÍ

Serafina je postava (ne vypravěč), proto sloveso být i říct zůstávají ve 3. osobě jednotného čísla při převodu přímé řeči do nepřímé.

C5PBD24C0T02 · 2024 – 2. řádný termín (B) · úloha 8 · 1 b.

VÝCHOZÍ TEXT

Koníček mořský je drobná rybka, žijící v mělkých pobřežních vodách. Zpravidla měří 15 cm, v ojedinělých případech dosahuje až dvojnásobku této délky. Tento zajímavý živočich má specifický vzhled: jeho hlava tvarem připomíná koňskou a několikrát prohnuté tělo se trochu podobá písmenu S.

Stavba těla omezuje koníčka mořského v pohybu. Plavat proto může pouze ve vzpřímené poloze, takže se pohybuje opravdu pomalu. Většinu času tráví na dně moře v porostu řas či ve větvích korálů, k nimž se obratně přichytí pomocí spirálovitě zatočeného ocásku. Koníček mořský, stejně jako jiné ryby, dýchá žábrami. Živí se hlavně malými korýši, požírá ale i rybí potěr (tzn. čerstvě vylíhnuté rybičky). Koníček mořský je dravec, svou kořist však nepronásleduje. Trpělivě čeká, až dopluje k němu, a pak ji nasaje do tlamičky. Jeho oči jsou schopny pohybovat se nezávisle na sobě: *****.

U koníčků mořských přivádí potomky na svět sameček. Má totiž poblíž břišní ploutvičky vak, do **něhož mu** samička na konci námluv naklade vajíčka. Z nich se po třech až pěti týdnech vylíhnou zhruba 12milimetrová mláďata. Jejich otec se o ně vzorně stará a postupně je připravuje na samostatný život v moři. Sameček koníčka mořského může „rodit" až čtyřikrát ročně.

V současnosti hrozí koníčkům mořským vyhubení. Extrakt z jejich těl využívá tradiční čínská medicína, a to například při léčbě srdečních chorob. Tento extrakt prý také zpomaluje plešatění. Koníčci mořští se ale loví i z dalších důvodů: stávají se ozdobou akvárií, jsou součástí šperků či pochoutkou, která se podává na špejli. V poslední době proto ochránci zvířat stále častěji bijí na poplach.

(www.abicko.cz; www.national-geographic.cz, upraveno)

Která z následujících možností patří na vynechané místo (*****) ve výchozím textu?
(Po doplnění možnosti musí být výchozí text smysluplný a gramaticky správný.)

A. jedním okem tedy například vyhlíží potravu a druhým sleduje, zda se z jiné strany neblíží nepřítel
B. jedním okem tedy například vyhlíží potravu a druhým sleduje, zda blížícímu se nepříteli z jiné strany
C. což znamená, že obě oči vždy stočí buď jen na pravou stranu za potravou, nebo jen doleva, odkud se blíží nepřítel
D. což znamená, že obě oči vždy stočí buď jen na pravou stranu za potravou, nebo jen doleva, odkud blížící se nepřítel

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: A)

VYSVĚTLENÍ

Možnost A) je gramaticky správná a konkretizuje pohyb očí nezávisle na sobě; B) postrádá sloveso v určitém tvaru, C) a D) odporují smyslu (oči se pohybují nezávisle, ne obě stejným směrem).

C5PBD24C0T02 · 2024 – 2. řádný termín (B) · úloha 14 · 3 b.

VÝCHOZÍ TEXT

Na jižní straně ostrova vlny vytvořily krásné jeskyně. Dostat se k nim ovšem nebylo jen tak. Muselo se tam lézt po příkré stěně a přidržovat se skal, aby člověk nespadl rovnou do moře. Proto když Tomy řekl Anice, že si půjdou do jedné z jeskyní hrát, byla proti. Plazit se po skalní stěně a pod sebou mít moře plné žraloků, to zkrátka nebyla zábava podle Aničina vkusu. Tomyho to naštvalo. Rozhodl se tedy sestře dokázat, že není čeho se bát: „Koukej se na mě! Chytneš se tady a pak…" Žbluňk – a byl ve vodě. Anika pohlédla dolů a zděsila se. Viděla totiž, jak se k němu bleskurychle blíží ploutev. „Žralok!" začala křičet. Ještěže tam byla Pipi. Bez váhání skočila do vody. Připlavala k Tomymu zároveň se žralokem. Tomy už cítil, jak mu po noze sjely ostré žraločí zuby. Vtom ale Pipi popadla tu krvelačnou bestii a zvedla ji nad hladinu. Žralok se překvapeně rozhlížel kolem sebe. Takhle vysoko ve vzduchu se mu špatně dýchalo. „Slib, že už to nikdy neuděláš, a já tě pustím," pronesla Pipi s plnou vážností. Pak jím mrštila vší silou daleko od nich.
(A. Lindgrenová, Pipi Dlouhá punčocha, upraveno)

Uspořádejte jednotlivé části textu (A–F) tak, aby na sebe navazovaly.

A. Rozhodl se tedy sestře dokázat, že není čeho se bát: „Koukej se na mě! Chytneš se tady a pak…" Žbluňk – a byl ve vodě.

B. Bez váhání skočila do vody. Připlavala k Tomymu zároveň se žralokem. Tomy už cítil, jak mu po noze sjely ostré žraločí zuby. Vtom ale Pipi popadla tu krvelačnou bestii a zvedla ji nad hladinu. Žralok se překvapeně rozhlížel kolem sebe.

C. Na jižní straně ostrova vlny vytvořily krásné jeskyně. Dostat se k nim ovšem nebylo jen tak. Muselo se tam lézt po příkré stěně a přidržovat se skal, aby člověk nespadl rovnou do moře. Proto když Tomy řekl Anice, že si půjdou do jedné z jeskyní hrát, byla proti.

D. Anika pohlédla dolů a zděsila se. Viděla totiž, jak se k němu bleskurychle blíží ploutev. „Žralok!" začala křičet. Ještěže tam byla Pipi.

E. Takhle vysoko ve vzduchu se mu špatně dýchalo. „Slib, že už to nikdy neuděláš, a já tě pustím," pronesla Pipi s plnou vážností. Pak jím mrštila vší silou daleko od nich.

F. Plazit se po skalní stěně a pod sebou mít moře plné žraloků, to zkrátka nebyla zábava podle Aničina vkusu. Tomyho to naštvalo.

(A. Lindgrenová, Pipi Dlouhá punčocha, upraveno)

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ:

C) – F) – A) – D) – B) – E)

VYSVĚTLENÍ

Správné pořadí: C (úvod – jeskyně, Aničin odpor), F (Tomyho naštvání), A (Tomyho skok do vody), D (Anika vidí žraloka, volá Pipi), B (Pipi zachraňuje Tomyho), E (Pipi drží žraloka ve vzduchu a hodí ho).

C5PCD24C0T03 · 2024 – 1. náhradní termín (C) · úloha 10 · 1 b.

VÝCHOZÍ TEXT

Labutě byly odjakživa považovány za symbol krásy a věrnosti. Kvůli jejich eleganci si je oblíbili šlechtici, a proto je často chovali jako okrasné ptáky, kteří byli ozdobou jezírek v zámeckých parcích. Ve **volné** přírodě se ale u nás začaly labutě častěji vyskytovat teprve nedávno – v druhé polovině 20. století.

Labuť velká, nejrozšířenější druh labutě v Česku, má bílé peří a typické černé **zbarvení** okolo zářivě oranžového zobáku. Není to žádný drobeček: dospělý jedinec má rozpětí křídel něco přes dva metry a vážit může více než 12 kilogramů. Labuť velká je býložravec (její jídelníček se skládá převážně z vodních rostlin či rostlin rostoucích na břehu), občas si ale stravu zpestří i malými vodními živočichy. Lidé často labutě krmí rohlíky či chlebem, to však odborníci nedoporučují. Větší množství pečiva totiž může labutím (i jiným živočichům) způsobit zdravotní problémy.

Labutě jsou tažní ptáci. Ty, které žijí v České republice, ovšem poslední dobou do teplých krajů neodlétají, ale **mírnou** zimu zpravidla přečkávají na našich **nezamrzajících** řekách. Zimovat k nám přilétají i labutě ze severní Evropy, takže v tomto ročním období se u nás zvýší počet labutí až na čtyři tisíce.

Labutě žijí v menších hejnech, která opouštějí jen během hnízdění. Jejich námluvy jsou skutečnou podívanou a vzniklý labutí pár si bývá obdivuhodně věrný: obvykle spolu stráví zbytek života. V období od dubna do června samička snese 4–7 vajec, mláďata se vylíhnou zhruba za 40 dní. *****, rodiče se o ně společně starají ještě několik měsíců.

Co se hlasového projevu týče, labutě velké nejsou vyhlášení zpěváci. Před svou smrtí prý ale každá labuť zazpívá svou nejkrásnější píseň. Proto se spojení labutí píseň někdy používá pro označení mimořádného výkonu, jímž umělec ukončí svou kariéru.

(www.stoplusjednicka.cz, upraveno)

Která z následujících možností patří na vynechané místo (*****) ve výchozím textu?
(Po doplnění možnosti musí být výchozí text smysluplný a gramaticky správný.)

A. Jakmile se vejce nakladou do hnízda
B. Jakmile se vejce kladoucí přímo do hnízda
C. Ačkoli jsou schopná plavat už pár hodin po vylíhnutí
D. Ačkoli jsou schopná plavat několika hodinách od vylíhnutí

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: C)

C5PCD24C0T03 · 2024 – 1. náhradní termín (C) · úloha 16 · 3 b.

VÝCHOZÍ TEXT

Části textu k seřazení (A–F):

A) V té chvíli měl ale jen jednu ruku na volantu. Nestihl proto včas zareagovat, když kola najela na krajnici. Auto vyletělo z dráhy a nabouralo do stromu.

B) Řídit závodní auto a rozbalovat tyčinku Mars jsou dvě věci, které by člověk neměl dělat najednou. Jenže Joe měl hlad, a tak když vjížděl do zatáčky, roztrhl zuby obal a zakousl se do nugátu v čokoládě.

C) Joe ji dychtivě otevřel. Kolik tam bude letos? Když se ale podíval na přiložený šek, zatvářil se zklamaně. „Milion liber?" ušklíbl se. „Jenom?"

D) Pan Spud seděl na pohovce z krokodýlí kůže. Aniž zvedl hlavu od výtisku bulvárního deníku Sun, prohlásil: „Tím se netrap, Joe, koupím ti jiné. A všechno nejlepší k narozeninám." Podal synovi obálku a dál si četl.

E) „Co se děje?" zeptal se pan Spud a na okamžik odložil noviny. „Letos bych měl přece dostat víc než loni," fňukal Joe. Pan Spud vytáhl peněženku: „Hned to napravím, synu."

F) Ten sice zůstal celý, ale auto bylo na odpis. Joe se opatrně vysoukal ven. Nebyl zraněný, jen trochu v šoku. Pomalu se potácel domů. „Tati, naboural jsem auto," ohlásil, když vstoupil do přepychového obýváku.

(D. Walliams, Malý miliardář, upraveno)

Uspořádejte jednotlivé části textu (A–F) tak, aby na sebe navazovaly.

První část: _____

Druhá část: _____

Třetí část: _____

Čtvrtá část: _____

Pátá část: _____

Šestá část: _____

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: **První část: B; Druhá část: A; Třetí část: F; Čtvrtá část: D; Pátá část: C; Šestá část: E**

C5PCD24C0T03 · 2024 – 1. náhradní termín (C) · úloha 26 · 1 b.

VÝCHOZÍ TEXT

Nekorunovaným králem stolních her procvičujících paměť a soustředění je pexeso. Za jeho autora je považován Zdeněk Princ. Tento výtvarník zprvu vymyslel Obrázkovou mozaiku, která se hrála se sadou čítající celkem 64 obrázkových kartiček (každý obrázek byl v sadě obsažen dvakrát). Jeho nápad **nakladatelům** hned učaroval, trvali ***** na tom, že se hra musí jmenovat atraktivněji.

V Československé televizi se tehdy vysílala soutěžní hra Pekelně se soustřeď a právě z počátků slov jejího názvu vzniklo slovo pexeso. První pexeso bylo vydáno v roce 1965 v nákladu 10 tisíc kusů a obsahovalo 32 párů kartiček s obrázky slavného náčelníka Vinnetoua a dalších hrdinů z filmu Poklad na Stříbrném jezeře. Tento filmový snímek z roku 1962 se promítal ve více než šedesáti **státech** a okouzlil malé i velké diváky. Není ***** divu, že pexeso na jeho motivy bylo vmžiku vyprodané. Záhy následovala další pexesa, například s postavičkami z večerníčků.

Dnes existuje nepřeberné množství verzí této hry. Oblíbená jsou třeba pexesa, kde hráči místo shodných obrázků hledají tematické dvojice, například přiřazují fotbalistu k jeho týmu nebo písničku k notám. Mezi nejzajímavější se řadí krychličky obsahující různé chrasticí náplně – hráč musí najít druhou část páru jen podle zvuku.

(magazin.aktualne.cz; plzen.rozhlas.cz, upraveno)

Na každé ze dvou vynechaných míst (*****) ve výchozím textu patří jedno slovo. Která dvě slova je nejvhodnější na tato místa doplnit?

(Po doplnění slov musí být výchozí text smysluplný a gramaticky správný.)

A. však – tedy
B. však – přesto
C. nejenom – tedy
D. nejenom – přesto

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: A)

C5PDD24C0T04 · 2024 – 2. náhradní termín (D) · úloha 15 · 3 b.

VÝCHOZÍ TEXT

Části textu k seřazení (A–F):

A) Jo sice zahlédla, jak její sestra pomalu opouští bezpečné místo u břehu, ale rozhodla se, že si jí nebude všímat. Právě se chystala vydat za Tadeášem, když vtom zaslechla zoufalý výkřik. Vzápětí spatřila, jak Amy mizí pod praskajícím ledem.

B) Řítil se k místu, kde Amy zmizela, a přitom volal na zkamenělou Jo: „Sežeň nějakou tyč nebo větev!" Jo si později nedokázala vysvětlit, kde se v ní najednou vzala ta síla. Vmžiku dojela ke břehu, vzala Tadeášovu hokejku a během několika vteřin byla zpět.

C) A hned zase uháněl pryč. Amy měla tolik práce s tím, aby neupadla, že vůbec nevnímala, co jim řekl. Dál se nemotorně potácela na zamrzlé ploše.

D) Tadeáš už ležel na břiše a pomalu se posunoval k díře v ledu. Jo mu hodila hokejku a on ji opatrně přisunul k Amy. Za okamžik se nešťastnici podařilo vytáhnout z vody. Rychle utíkali domů, aby se zahřáli.

E) Snažila se rozjet, aby sestře pomohla, ale nohy ji přestaly poslouchat. Zaplaťpánbůh, že se zrovna vracel Tadeáš!

F) Tadeáš si obul brusle a jel prozkoumat led. Rychle se vzdaloval od Jo a Amy, které na zamrzlé řece zatím čekaly poblíž břehu. Když se vrátil, upozornil je: „Musíme se držet u kraje, uprostřed je led tenký."

(L. M. Alcottová, Malé ženy, upraveno)

Uspořádejte jednotlivé části textu (A–F) tak, aby na sebe navazovaly.

První část: _____

Druhá část: _____

Třetí část: _____

Čtvrtá část: _____

Pátá část: _____

Šestá část: _____

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: **F, C, A, E, B, D**

C5PDD24C0T04 · 2024 – 2. náhradní termín (D) · úloha 26 · 1 b.

VÝCHOZÍ TEXT

Ve volné přírodě žijí papoušci většinou ve velkých hejnech, ***** jako domácí mazlíčci jsou zpravidla chováni samostatně. To na ně může mít nepříjemný dopad – často se pak nudí a cítí se osaměle. Svůj smutek vyjadřují specificky: někdy se na bidýlku pohupují zepředu dozadu, někdy si zase vytrhávají peří. Vědci se ***** rozhodli vyzkoušet, zda tito ptáci, kteří vynikají vysokou **inteligenci** a rádi se učí novým věcem, budou schopni mezi sebou komunikovat pomocí videohovorů.

Experimentu se zúčastnilo 18 papoušků. Majitel nejdřív svého mazlíčka naučil, že když zobákem zazvoní na zvoneček, ukážou se na tabletu fotografie dalších papoušků **zapojených** do experimentu. Jakmile se papoušek dotkl některé z nich, zahájil se videohovor. Pestrobarevní opeřenci si experiment zjevně užívali: například napodobovali chování svého protějšku, zpívali si, nebo dokonce společně usínali. Někteří občas vzali do zobáku nějaký předmět a ukázali ho novému kamarádovi.

Po analýze více než 1 000 hodin záznamů z celkem 147 papouščích videohovorů vědci dospěli k závěru, že rozhovory mají na papoušky pozitivní vliv. Tato forma komunikace by podle odborníků mohla **papouškům** alespoň částečně nahradit život v hejnech. **Velkou** spokojenost s experimentem projevili i majitelé papoušků.

(www.novinky.cz; echo24.cz, upraveno)

Na každé ze dvou vynechaných míst (*****) ve výchozím textu patří jedno slovo. Která dvě slova je nejvhodnější na tato místa doplnit?

(Po doplnění slov musí být výchozí text smysluplný a gramaticky správný.)

A. neméně – totiž
B. neméně – proto
C. nicméně – totiž
D. nicméně – proto

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: D)

C5PAD25C0T01 · 2025 – 1. řádný termín (A) · úloha 15 · 3 b.

VÝCHOZÍ TEXT

A) Když tam Bibi posvítí lucernou, všechny vidí, že dolů nevedou schody ani žebřík. Hned pod otvorem je ale přivázaný provaz.
B) Dívky odsunou knihovnu a sestoupí do sklepení. Začnou zkoumat podlahu. Na jednom místě to zní nějak dutě. Ukáže se, že pod slámou je deska s kovovým kruhem. Všem je jasné, že to jsou padací dveře vedoucí do tajného úkrytu.
C) Nakonec sjede dolů Valpurga s lucernou. Bibi se ještě podívá vzhůru: padací dveře zůstaly otevřené, takže se mohou do domu vrátit, kdykoli budou chtít.
D) Co s tím? Valpurga dostane dobrý nápad. Prostrčí tím kruhem tyč a řekne: „Teď společně zabereme. Raz… dva… tři!" Ozve se skřípavý zvuk, dveře povolí a ukáže se jakýsi temný otvor. Děvčata ho obestoupí a nakukují dovnitř.
E) Hned zavolá na kamarádky a ty se postupně začnou spouštět za ní. Bibi je dost překvapená – nikdy by nevěřila, že se toho odváží i Anna Charlotta.
F) Bibi zkoumá, jestli dosahuje až na dno. Usoudí, že ano, a tak lucernu odloží, vleze do otvoru a sešplhá po provazu až dolů. Ocitá se v nějaké jeskyni.
(K. Michaelisová, Bibi, upraveno)

Uspořádejte jednotlivé části textu (A–F) tak, aby na sebe navazovaly.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: **B) → D) → A) → F) → E) → C)**

VYSVĚTLENÍ

Správné pořadí: první část B), druhá část D), třetí část A), čtvrtá část F), pátá část E), šestá část C).

C5PBD25C0T02 · 2025 – 2. řádný termín (B) · úloha 17 · 3 b.

VÝCHOZÍ TEXT

A) Začala po Mlze házet vším, co jí přišlo pod ruku: kamením, kusy dřeva i kořeny, jež vyrvala ze země. Chtěla tím klisnu donutit, aby se uchýlila k pláži.

B) Kvůli neustávajícímu dešti se totiž z rokle stalo jezero. V něm, přímo pod Almou, plavala klisna Mlha. Zoufale se snažila dostat z vody.

C) Hlavní však bylo, že Mlha konečně zamířila správným směrem. Za okamžik už klisna byla v bezpečí. Pofrkávala a pozorovala tu divoženku, která ji zachránila.

D) Zároveň křičela nejhorší slova ve všech jazycích, které ji otec s matkou naučili, a poskakovala. Těžko říct, co zapůsobilo nejvíc – zda kameny, křik, či křepčení.

E) Alma stála nad Trnitou roklí. Tahle úzká průrva mezi dvěma skalními stěnami byla obvykle vystlaná trním. Dnes ale místo trní spatřila velikou vodní plochu.

F) Kopyty narážela do skalních stěn a bylo slyšet její chrčivý dech. Náhle si Alma všimla, že část skalní stěny se vydrolila a vytvořila strmou pláž. Bylo to jediné místo, kudy Mlha mohla uniknout. Kdyby Alma uměla plavat, skočila by do vody a vyvedla ji odtud. Jenže neuměla. Zvolila tedy jiný způsob.

(T. de Fombelle, Alma, upraveno)

Uspořádejte jednotlivé části textu (A–F) tak, aby na sebe navazovaly.

A. Začala po Mlze házet vším, co jí přišlo pod ruku: kamením, kusy dřeva i kořeny, jež vyrvala ze země. Chtěla tím klisnu donutit, aby se uchýlila k pláži.

B. Kvůli neustávajícímu dešti se totiž z rokle stalo jezero. V něm, přímo pod Almou, plavala klisna Mlha. Zoufale se snažila dostat z vody.

C. Hlavní však bylo, že Mlha konečně zamířila správným směrem. Za okamžik už klisna byla v bezpečí. Pofrkávala a pozorovala tu divoženku, která ji zachránila.

D. Zároveň křičela nejhorší slova ve všech jazycích, které ji otec s matkou naučili, a poskakovala. Těžko říct, co zapůsobilo nejvíc – zda kameny, křik, či křepčení.

E. Alma stála nad Trnitou roklí. Tahle úzká průrva mezi dvěma skalními stěnami byla obvykle vystlaná trním. Dnes ale místo trní spatřila velikou vodní plochu.

F. Kopyty narážela do skalních stěn a bylo slyšet její chrčivý dech. Náhle si Alma všimla, že část skalní stěny se vydrolila a vytvořila strmou pláž. Bylo to jediné místo, kudy Mlha mohla uniknout. Kdyby Alma uměla plavat, skočila by do vody a vyvedla ji odtud. Jenže neuměla. Zvolila tedy jiný způsob.

(T. de Fombelle, Alma, upraveno)

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: **E) → B) → F) → A) → D) → C)**

VYSVĚTLENÍ

Správné pořadí: E (úvod – Alma nad roklí), B (popis situace Mlhy v jezeru), F (Alma hledá řešení), A (hází předměty), D (křičí a poskakuje), C (Mlha se zachrání).

C5PCD25C0T03 · 2025 – 1. náhradní termín (C) · úloha 14 · 3 b.

VÝCHOZÍ TEXT

D) Malá vlaková stanice, kde Staš s Nelou vystoupili, byla skoro prázdná. Po jejich otcích tu nebylo ani stopy. „Pánové odjeli na poušť postavit stany. Poslali průvodce, kteří nás za nimi dovedou," vysvětlil dětem Idrís a ukázal na muže stojící u osedlaných velbloudů.

B) Všichni se tedy usadili do sedel a vyrazili. Byly čtyři hodiny odpoledne a počasí bylo nádherné. Dokud jeli zelenou krajinou, vůdce vedl karavanu mírným krokem, jakmile však pod nohama velbloudů zaskřípal písek, všechno se rázem změnilo.

E) Ozvalo se svištění bičů a velbloudi začali uhánět jako vítr. Zpočátku tato šílená jízda děti bavila.

C) Když ale prudký běh neustával, Nele se začala točit hlava a měla mžitky před očima. Staš, který seděl v sedle za ní, proto začal volat na muže jedoucí vpředu, aby zpomalili.

A) Ti ovšem na jeho výzvy vůbec nereagovali. Staš si uvědomil, že pospíchají z nějaké jemu neznámé příčiny. Začínalo se stmívat. Nela už byla z jízdy tak vyčerpaná, že ji Staš musel v sedle přidržovat, aby nespadla.

F) Zanedlouho nastala noc, ale stany ani ohně stále nikde. Vtom se Staš zděsil. Náhle totiž pochopil, že on a Nela byli uneseni.

(H. Sienkiewicz, Pouští a pralesem, upraveno)

Uspořádejte jednotlivé části textu (A–F) tak, aby na sebe navazovaly.

A. Ti ovšem na jeho výzvy vůbec nereagovali. Staš si uvědomil, že pospíchají z nějaké jemu neznámé příčiny. Začínalo se stmívat. Nela už byla z jízdy tak vyčerpaná, že ji Staš musel v sedle přidržovat, aby nespadla.

B. Všichni se tedy usadili do sedel a vyrazili. Byly čtyři hodiny odpoledne a počasí bylo nádherné. Dokud jeli zelenou krajinou, vůdce vedl karavanu mírným krokem, jakmile však pod nohama velbloudů zaskřípal písek, všechno se rázem změnilo.

C. Když ale prudký běh neustával, Nele se začala točit hlava a měla mžitky před očima. Staš, který seděl v sedle za ní, proto začal volat na muže jedoucí vpředu, aby zpomalili.

D. Malá vlaková stanice, kde Staš s Nelou vystoupili, byla skoro prázdná. Po jejich otcích tu nebylo ani stopy. „Pánové odjeli na poušť postavit stany. Poslali průvodce, kteří nás za nimi dovedou," vysvětlil dětem Idrís a ukázal na muže stojící u osedlaných velbloudů.

E. Ozvalo se svištění bičů a velbloudi začali uhánět jako vítr. Zpočátku tato šílená jízda děti bavila.

F. Zanedlouho nastala noc, ale stany ani ohně stále nikde. Vtom se Staš zděsil. Náhle totiž pochopil, že on a Nela byli uneseni.

První část: _____
Druhá část: _____
Třetí část: _____
Čtvrtá část: _____
Pátá část: _____
Šestá část: _____

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: D, B, E, C, A, F

C5PCD25C0T03 · 2025 – 1. náhradní termín (C) · úloha 19 · 1 b.

VÝCHOZÍ TEXT

(**1**) Ve známé komedii Adéla ještě nevečeřela zločinec vypěstuje rostlinu, která při poslechu jedné skladby spořádá obrovského psa. Jde sice jen o výplod scenáristovy fantazie, nicméně některé rostliny se Adéle trochu podobají.

***** Právě proto se masožravky vybavily důmyslnými pastmi: do **svých** lapacích listů jsou schopny přivábit drobné živočichy, zvláště pak hmyz. Poté je chytí a stráví.

(**2**) Je zde ovšem jeden zásadní rozpor – masožravky loví hmyz, aby získaly živiny, zároveň ho ale potřebují k opylování svých květů. Musely tedy najít efektivní způsob, jak odlišit potravu od opylovače. Vědci zjistili, že za tímto účelem masožravky používají tři různé metody. Některé druhy například kvetou jen v období, kdy jejich pasti ještě nejsou funkční. Princip metody prostorové zase tkví v tom, že květy vyrůstají na dlouhých stoncích, zatímco lapací listy s pastmi se nacházejí mnohem níže, takže tam uvíznou živočichové pohybující se po zemi. Další masožravky si zase umí vypomoct dokonalým trikem: opylovače přitahují jinou vůní, než jakou vábí kořist.

(**3**) Na světě se vyskytuje zhruba 600 druhů masožravých rostlin. Masožravky se liší jak zbarvením či tvarem listů, tak **svými** rozměry. Některé jsou spíše menší (např. rosnatka minor má stvol dlouhý zhruba 10 cm a listy o délce maximálně 3 cm), jiné jsou velké jako dospělý člověk. Mezi největší druhy masožravek se řadí láčkovka rádža. Tato rostlina dokáže do svých pastí o velikosti lidského chodidla lapit nejen hmyz, ale dokonce drobné obratlovce, jako jsou myši nebo malé žáby.

Asi nejznámější masožravou rostlinou je mucholapka podivná. Okraje jejího lapacího listu jsou pokryty sladkým nektarem, na nějž láká hmyz. Jakmile tam hmyz přistane, mucholapka bleskurychle (často během půl sekundy) uzavře svůj lapací list, čímž oběti znemožní únik.

Na vynechané místo (*****) ve výchozím textu patří smysluplný a gramaticky správný větný celek. Který z následujících větných celků na toto místo patří?

A. Masožravé rostliny rostou v bažinách či písčitých oblastech, tedy zejména místa, kde je půda chudá na živiny.
B. Masožravé rostliny rostoucí v bažinách či písčitých oblastech, tedy zejména místa, kde je půda chudá na živiny.
C. Masožravé rostliny rostou v bažinách či písčitých oblastech, tedy zejména na místech, kde je půda chudá na živiny.
D. Masožravé rostliny rostoucí v bažinách či písčitých oblastech, tedy zejména na místech, kde je půda chudá na živiny.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: C)

C5PDD25C0T04 · 2025 – 2. náhradní termín (D) · úloha 9 · 1 b.

VÝCHOZÍ TEXT

TEXT 1

(**1**) Strýček Jindřich seděl na zápraží a pozoroval oblohu, jež byla šedivější než obvykle. Vedle něj stála Dorotka s pejskem Totem v náručí. Odkudsi ze severu k nim dolehlo zakvílení větru a vysoká tráva se začala vlnit.

„Pozor, blíží se vichřice, Emo," zavolal Jindřich na svou ženu, „jdu se podívat do stájí na dobytek." Když se teta Ema podívala ven z okna chalupy, ihned pochopila, že jim hrozí velké nebezpečí. Bylo jasné, že se všichni musí schovat do větrného sklepa – jámy vyhloubené v zemi pod chalupou. „Dorotko, honem!" vykřikla Ema, zvedla poklop v podlaze a slezla po žebříku dolů.

***** Chalupa se zatřásla tak silně, že Dorotka spadla. Toto jí zakňučel u nohou. Náhle se dům třikrát otočil dokola a zvedl se do výše. Vichřice ho unášela pryč, jako by to bylo pírko. Uběhlo několik hodin a chalupa s oběma cestujícími stále letěla. Už byli na míle daleko od rodného kraje. Dorotka se nakonec doplazila do postele a tvrdě usnula. Toto se přitulil k ní.

(**2**) Probral je prudký náraz. Chalupa nehnutě stála a **dovnitř** proudilo sluneční světlo. Když Dorotka vyšla před dům, úžasem naprosto oněměla. Dívence připadalo, že snad prožívá nějaký sen. Ocitla se **uprostřed** překrásné krajiny. Všude kvetly cizokrajné květiny, na stromech seděli pestrobarevní ptáci, opodál bublal třpytivý potůček. Náhle dívka zpozorovala, že k ní kráčí skupinka velmi podivných lidí. Dorotku překvapilo, že všichni čtyři jsou velcí jako ona, ale vypadají **daleko** starší. Bez většího zaváhání přistoupili k dívence a hluboce se jí uklonili.

(**3**) Jediná žena v hloučku promluvila: „Buď vítána v zemi Mlaskalů, vznešená čarodějko. Jsme ti vděčni, že jsi zabila Zlou kouzelnici a osvobodila náš lid z poddanství."

Dorotka se rozpačitě usmála: „To bude nějaký omyl. Já jsem nikoho nezabila."

„Ale tvoje chalupa ano. Podívej se," usmála se stařenka.

Dorotka se ohlédla a strnula. **Zpod** chalupy vyčnívaly dvě nohy ve špičatých botách.

(L. F. Baum, Čaroděj ze země Oz, upraveno)

TEXT **2**

Rozdíl mezi krátkými a dlouhými samohláskami (a × á, e × é, i × í atd.) může mít zásadní vliv na význam slova, např. žití × žíti, pravém × právem.

Slovní tvar typu A: změníme-li v daném tvaru délku každé samohlásky, získáme spisovný tvar jiného ohebného slova.

Slovní tvar typu B: změníme-li v daném tvaru délku každé samohlásky, získáme spisovné neohebné slovo.

Která z následujících možností nejspíše patří na vynechané místo (*****) v TEXTU 1?

A. Dorotka po něm taky sešplhala, a když už byla s tetou v jámě, vítr mocně zaskučel.
B. Dorotka rychle vběhla do domu a už se chystala vyrazit za tetou, když vtom vítr mocně zaskučel.
C. Dorotka po něm taky sešplhala, a když už byla s tetou v jámě, vrátil se strýček. Vzápětí vítr mocně zaskučel.
D. Dorotka rychle vběhla do domu a už se chystala vyrazit za tetou, když vtom se vrátil strýček. Vzápětí vítr mocně zaskučel.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: **B)**

C5PDD25C0T04 · 2025 – 2. náhradní termín (D) · úloha 14 · 3 b.

Uspořádejte jednotlivé části textu (A–F) tak, aby na sebe navazovaly.

A. Pokud nějakého zahlédne, má vystřelit světlici a pak začít mlátit do kastrolu naběračkou a řvát. Medvědi mají citlivý sluch a tohle je prý většinou zaplaší. Asi hodinu se nic nedělo. Pak se náhle ozvalo hlasité šplouchnutí.

B. Pak ji však pud sebezáchovy probral. Zvedla pistoli a vystřelila. Světlice vyrazila vzhůru. Stvoření se ale stále přibližovalo. Nora tedy začala mlátit naběračkou o kastrol a z plných plic řvala: „MEDVĚD, MEDVĚD, MEDVĚD!"

C. Nora stála na zasněžené skále. V ruce svírala signální pistoli, u nohou měla batoh a hned vedle ležel kastrol s naběračkou. Zatímco vědci bádali na ostrůvku, ona držela hlídku. Dostala za úkol upozornit je na lední medvědy.

D. Za okamžik zmizel v mlze. Zanedlouho zaslechla další šplouchnutí, tentokrát z jiného směru. Silueta kráčející přímo k ní byla obrovská. Mnohem větší než tamten tuleň, mnohem větší než člověk. Nora zprvu ztuhla hrůzou.

E. Nezabíralo to. Už byl blízko. Zavřela oči a čekala. Když je otevřela, spatřila, jak medvěd mizí pod hladinou. Záhy uslyšela, jak na ni lidé v mlze volají jménem.

F. Cosi s plesknutím vyskočilo na ledem pokrytý kámen. Nora se strachy roztřásla. Málem vypálila světlici. Byl to ale jen tuleň.

První část: _____
Druhá část: _____
Třetí část: _____
Čtvrtá část: _____
Pátá část: _____
Šestá část: _____
(M. Haig, Půlnoční knihovna, upraveno)

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: **První část: C); Druhá část: A); Třetí část: F); Čtvrtá část: D); Pátá část: B); Šestá část: E)**

C5PAD26C0T01 · 2026 – 1. řádný termín (A) · úloha 13 · 3 b.

VÝCHOZÍ TEXT

A) Z jednoho místa vycházely všemi směry malé otisky podobné klacíčkům. „Tak," řekl dědeček, „o kousek dál nastražíme past." Odbočili jsme ze stezky a po chvilce jsme našli to, co jsme potřebovali – dutinu po vyhnilém pařezu.

B) Když už byla jáma dost hluboká, zakryli jsme ji větvemi a navrch nasypali spoustu listí. Pak dědeček vyryl nožem rýhu vedoucí od jámy až ke krocaní pěšince.

C) „Tak, máme hotovo a teď pudem dál," řekl a zamířil rychlým krokem opět ke stezce. Údolí už bylo hluboko pod námi a vrcholky hor se zřetelně přibližovaly.

D) Nejprve jsme ji očistili od listí a potom dědeček vykrojil dlouhým nožem kus půdy. Společně jsme vyhrabávali hlínu a trousili ji okolo.

E) Z kapsy kabátu vyndal zrna červené indiánské kukuřice a začal je sypat po celé délce rýhy. Nakonec jich hodil plnou hrst na listí zakrývající jámu.

F) Prošli jsme údolím a pak jsme odbočili na strmě stoupající stezku. Najednou se dědeček zastavil a ukázal na kraj stezky: „To je vona – krocaní pěšinka. Vidíš to?" Důkladně jsem prozkoumal stopy.

(F. Carter: Škola Malého stromu; upraveno)

Uspořádejte jednotlivé části textu (A–F) tak, aby na sebe navazovaly.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: **F) – A) – D) – B) – E) – C)**

VYSVĚTLENÍ

Příběh začíná chůzí po stezce a nalezením krocaní pěšinky (F), pokračuje prohlídkou stop (A), kopáním jámy (D), zakrytím jámy a vyrytím rýhy (B), sypáním kukuřice (E) a odchodem (C).

C5PAD26C0T01 · 2026 – 1. řádný termín (A) · úloha 19 · 1 b.

VÝCHOZÍ TEXT

(**1**) Roku 1961 světově uznávaný chemik Otto Wichterle doma sestavil ze stavebnice Merkur přístroj známý pod názvem čočkostroj a vyrobil první použitelnou sérii gelových kontaktních čoček. *****

Jejím předchůdcem je stavebnice Inventor, kterou v roce 1920 začal v Polici nad Metují vyrábět Jaroslav Vancl. Kovové díly Inventoru se spojovaly kovovými háčky. Daný spojovací systém ale dětem připadal příliš složitý, navíc umožňoval sestavit jen malé množství modelů. Inventor proto nebyl přijat moc kladně. V roce 1925 Vanclova firma **přechází** na jednodušší spojovací systém: kovové části nové stavebnice, která dostala název Merkur, byly k sobě spojovány maticemi a šroubky. Díky tomu bylo možné sestrojit mnohem víc modelů.

(**2**) Zájem o Merkur rychle **rostl**. Postupně přibývaly nové díly a vznikly také nové řady s elektrickými modely. Do slibného vývoje ale zasáhla druhá světová válka, další velkou ránu Vanclovi zasadili komunisté. Poté, co v únoru 1948 **převzali** moc, Vanclovu firmu (stejně jako řadu jiných) zrušili. Stavebnici Merkur tedy začal nově vyrábět státní podnik, v němž Jaroslav Vancl pracoval na pozici běžného dělníka. Časem se ale stali vedoucími dílny jeho dva zeťové, a protože všichni tři mohli částečně ovlivňovat výrobu, produkt si zachoval svou kvalitu. V období 1962–1989 Československo vyrobilo přes 5 milionů stavebnic značky Merkur, tři čtvrtiny této produkce však byly vyvezeny do zahraničí.

(**3**) Od roku 2006 má Merkur své muzeum v Polici nad Metují. K oblíbeným exponátům patří vláčky, replika Wichterleho čočkostroje či obří Ocelové město, soustava budov inspirovaná stejnojmenným románem Julesa Verna. Stavebnici dodnes **využívají** při výuce mnohé školy. Možná už brzy bude Merkur znovu stát u zrodu velkého vynálezu.

Která z následujících možností nejspíše patří na vynechané místo (*****) ve výchozím textu?

A. Tato výjimečná stavebnice je totiž především na hraní.
B. Tento výjimečný přístroj ovšem vyráběl především čočky.
C. Tato výjimečná stavebnice totiž zdaleka není jen na hraní.
D. Tento výjimečný přístroj ovšem zdaleka nevyráběl jen čočky.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: **C)**

VYSVĚTLENÍ

Bezprostředně za vynechaným místem navazuje zájmeno *jejím* (rod ženský, č. j.), které odkazuje na stavebnici Merkur, a smysl textu vyžaduje, aby šlo o kladné hodnocení jejího využití.

C5PAD26C0T01 · 2026 – 1. řádný termín (A) · úloha 26 · 1 b.

VÝCHOZÍ TEXT

Deskovou hru Člověče, nezlob se zná asi každý. Hráči při ní posouvají barevné figurky po hrací desce, přičemž počet kroků určuje hrací kostka. Málokdo ale ví, že Člověče, nezlob se má svůj původ ve staré indické hře Pačísí, známé už v 7. století. Indové ovšem tehdy Pačísí nehráli s hrací kostkou, ale s mušlemi kauri, kdysi rovněž používanými jako platidlo. Počet kroků se řídil množstvím mušlí, které na hrací plochu dopadly otvorem vzhůru.

Když se hra Pačísí poprvé dostala do Evropy, neujala se zde. Uběhly stovky let, než se koncem 19. století v Evropě objevila podruhé. Přivezli ji sem Angličané. Po úpravě pravidel byla na evropský trh uvedena v roce 1896 pod názvem Ludo, ani tehdy ale úspěch nesklidila.

Vše se začalo měnit až o 18 let později, kdy německý obchodník J. F. Schmidt zahájil sériovou **výrobu** hry s názvem Mensch, ärgere dich nicht (česky Člověče, nezlob se). Během první světové války Schmidt poslal 3 000 kusů své hry do lazaretů, aby vojáci zranění měli zabavit se během léčby čím. Pozitivní ohlasy od zotavujících se pacientů byly vskutku skvělou **reklamu**, a tak se hra brzy rozšířila po celém světě. Některé zdroje uvádějí, že dodnes se této hry prodalo přes 60 milionů kusů.

Vysvětlivka: lazaret – dočasná nemocnice pro vojáky, kteří byli zraněni v boji

Věta podtržená ve výchozím textu nemá vhodný slovosled (tj. pořadí slov). Která z následujících možností nejlépe odstraňuje tento nedostatek?
(Při řešení posuzujte jak gramatickou správnost, tak smysl sdělení.)

A. aby čím se měli zabavit vojáci zranění během léčby
B. aby se vojáci zranění během léčby měli čím zabavit
C. aby čím se měli zabavit během léčby zranění vojáci
D. aby se zranění vojáci měli během léčby čím zabavit

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: D)

VYSVĚTLENÍ

Zájmeno *se* musí stát na druhé pozici a *čím* před slovesem *zabavit*; možnost B) nedává smysl, protože vojáci nebyli zraněni během léčby, ale v boji.

C5PBD26C0T02 · 2026 – 2. řádný termín (B) · úloha 9 · 1 b.

VÝCHOZÍ TEXT

(1) Loď duchů na mě i z paluby působila stejně opuštěným dojmem jako včera, když jsem ji za svitu měsíce pozorovala z majáku dalekohledem. Našlapovala jsem opatrně, protože paluba mohla být ztrouchnivělá. Naštěstí jsem však i s Drobkem v kapuci byla docela lehká. Vzpomněla jsem si na dnešní odpoledne. Seděla jsem ve svém pokoji a přes vysílačku jsem se bavila s Kamilou o Černém kameni. Přečetla mi pasáž z jedné knihy: „K Černému kameni se už sto let nikdo neodvážil připlout, protože tam straší loď duchů. Tak se říká lodím, které kdysi ztroskotaly. Oběti takového neštěstí se promění ve strašidla."
Na palubě byl zatím klid. Předpokládala jsem, že strašidla vyspávají. ***** jsem se rozhodla nejdřív nakouknout do podpalubí dírou v podlaze a nelézt tam hned po schodech. Pohlédla jsem dolů, ale viděla jsem jen černou vodu. Když jsem ovšem vzápětí zvedla hlavu, vyjekla jsem leknutím. Na přídi lodi duchů, jen pár metrů ode mě, stály hrůzostrašné postavy s mokvajícíma očima. Jedné příšeře chyběla levá noha, další zase měla místo pravé ruky krabí klepeto, přivázané k zápěstí provazem. Nejděsivější ze všech byl ale kapitán. Zpod klobouku mu padaly do tváře hadovité propletence zelených chaluh, jimiž prosvítaly temně žhnoucí oči, a z jeho dlouhých hustých vousů vykukovala chapadla chobotnice!
(2) Příšery se po mně začaly sápat a já jsem byla strachy bez sebe. Pak se mi ale vybavil pravý důvod, proč jsem se na tuhle šílenou cestu vydala: chtěla jsem přece vrátit Drobka jeho mamince! „Co myslíš, Drobku, že by teď udělal můj pradědeček Sindibád?" zeptala jsem se ptáčátka. Po těchto slovech se stvůry zarazily.
„Cože? Ihned mi řekni, kdo vlastně jsi," zaburácel rozzuřeně kapitán.
„Atlanta z majáku na Větrném útesu. Můj pradědeček byl slavný mořeplavec Sindibád!"
Kapitán ohromeně pronesl: „Takže to znamená, že jsi moje pravnučka!" Poté si sundal klobouk a s ním i svoje chaluhové vlasy. •••••
Vysvětlivka: Slovo chaluhy označuje ve výchozím textu mořské řasy.
(M. Dunajcsik: Všímavá siréna; upraveno)

Na první vynechané místo (*****) ve výchozím textu je nutné doplnit slovo tak, aby byl příslušný větný celek gramaticky správný a text jako celek smysluplný. Které z následujících slov na toto místo patří?

A. Sice
B. Ačkoli
C. Přesto
D. Jelikož

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: C)

VYSVĚTLENÍ

Slovo *přesto* naznačuje, že dané tvrzení odporuje předchozí výpovědi – Atlanta předpokládala, že strašidla spí, přesto se rozhodla do podpalubí jen nakouknout, ne tam lézt.

C5PBD26C0T02 · 2026 – 2. řádný termín (B) · úloha 11 · 1 b.

↑ *Výchozí text viz výše.*

Která z následujících možností nejspíše patří na druhé vynechané místo (•••••) ve výchozím textu?

A. Ukázalo se, že byly ke klobouku jen připevněné. Teď už jsem zřetelně viděla pradědečkův obličej, který jsem dosud znala jen z portrétu.

B. Ukázalo se, že klobouk byl k němu jen připevněný. Teď už jsem zřetelně viděla pradědečkův obličej, který jsem dosud znala jen z portrétu.

C. Ukázalo se, že byly ke klobouku jen připevněné. Díky tomu mi ihned došlo, že přede mnou stojí pradědeček, kterého jsem dosud neviděla ani na portrétu.

D. Ukázalo se, že klobouk byl k němu jen připevněný. Díky tomu mi ihned došlo, že přede mnou stojí pradědeček, kterého jsem dosud neviděla ani na portrétu.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: A)

VYSVĚTLENÍ

Odkaz *byly* se vztahuje k chaluhám (vlasům), které byly ke klobouku připevněné; Atlanta pradědečka znala z portrétu, proto ho poznala – možnost C je vyloučena.

C5PBD26C0T02 · 2026 – 2. řádný termín (B) · úloha 13 · 3 b.

VÝCHOZÍ TEXT

A) „Já ale nečekám dívku," namítl Matouš rozpačitě. „Paní Spencerová měla ze sirotčince přivézt chlapce. Chtěli jsme ho se sestrou adoptovat." Přednosta hlasitě hvízdl: „O tom já nic nevím. Paní Spencerová mi sdělila, že si přijedete pro to děvče."

B) Při představě, že má oslovit neznámou dívku a zeptat se jí, proč není kluk, Matouš zaúpěl. I když se ale cítil trapně, vydal se za ní na konec nástupiště.

C) Když Matouš dorazil na nádraží, nebylo po žádném vlaku ani stopy. Nástupiště bylo téměř prázdné, tedy až na jednu dívku. Zjevně na někoho čekala. Matouš spatřil přednostu stanice.

D) „Vy jste pan Matouš Cuthbert ze Zeleného domu, viďte?" řekla přívětivě. „Už jsem začínala mít strach, že pro mě nepřijedete."

E) Hned k němu zamířil, aby se zeptal, jestli vlak v pět třicet má zpoždění. „Ten už odjel před půl hodinou," odpověděl stroze přednosta. „Ale paní Spencerová tady pro vás vysadila jednoho pasažéra – děvče."

F) „To bude asi omyl," hlesl Matouš bezmocně. „No tak se zeptejte toho děvčete, jistě vám vše vysvětlí," odsekl přednosta a povýšeně odkráčel do kanceláře.

(L. M. Montgomeryová: Anna ze Zeleného domu; upraveno)

Uspořádejte jednotlivé části textu (A–F) tak, aby na sebe navazovaly.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: **C) → E) → A) → F) → B) → D)**

VYSVĚTLENÍ

Správné pořadí: C (příjezd na nádraží), E (rozhovor s přednosta o dívce), A (Matouš nesouhlasí, přednosta trvá na svém), F (bezmocná reakce Matouše, přednosta odchází), B (Matouš jde za dívkou), D (dívka oslovuje Matouše).

C5PCD26C0T03 · 2026 – 1. náhradní termín (C) · úloha 13 · 3 b.

VÝCHOZÍ TEXT

A) „Že ho zdvořile prosíme, aby někdy vyšel ven," vysvětlil mi Dill. „Myslíme si, že když s náma chvilku posedí, bude mu třeba líp." Všichni tři jsme se přesunuli ke starému domu.
B) „Vzduch je čistý," hlásila jsem. Jem se dal do práce. Papírek ale nebyl na prutu dobře připevněný a neustále padal na zem. Nehnutě jsem Jema pozorovala, když vtom Dill začal poskakovat a zuřivě zvonil zvonkem.
C) „Tak dobrá, ale uděláš, co ti řekneme," varoval mě Dill. „O co jde?" zeptala jsem se. Jem řekl: „Chceme poslat Radleymu lístek."
D) Dill zůstal stát u pouliční lampy a my s Jemem jsme se dál plížili podél zdi. Zastavila jsem se na rohu domu, přikrčila se a nakoukla na dvůr.
E) Ráno jsem na naší zahradě zastihla Dilla a svého bratra Jema, jak o něčem rokují. Jako obvykle mi řekli, ať jdu pryč. „Nepudu. Mám stejný právo hrát si tady jako vy," odsekla jsem.
F) Pak mi vysvětlili svůj plán. Jem hodlal připevnit papírek se vzkazem na konec rybářského prutu a prostrčit jej oknem. Dill bude hlídat Radleyho dům zepředu, a kdyby někdo šel, zazvoní zvonkem. Já mám hlídat dvůr. „A co jste mu napsali?" zajímalo mě.
(H. Leeová: Jako zabít ptáčka; upraveno)

Uspořádejte jednotlivé části textu (A–F) tak, aby na sebe navazovaly.
První část: _____
Druhá část: _____
Třetí část: _____
Čtvrtá část: _____
Pátá část: _____
Šestá část: _____

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: **První část: E, Druhá část: C, Třetí část: F, Čtvrtá část: A, Pátá část: D, Šestá část: B**

C5PDD26C0T04 · 2026 – 2. náhradní termín (D) · úloha 13 · 3 b.

VÝCHOZÍ TEXT

A) „Vem si nějaký pořádný, to bílý je takovej chcípáček," řekne táta, ale já už to bílý držím v náručí. Neseme ho zabalený v dece. Na chvilku ho pustíme i na zem. Bílý štěně na zasněžený cestě.

B) Čekám na tátu před domem. Zatím si hraju s dvojčaty. Trefím Ninu sněhovou koulí do obličeje, ale ne schválně. Mamka mě naštvaně honí po zahradě. Pak se ve dveřích objeví táta. Malá Julie se rozbrečí, že chce s náma.

C) Podle táty je totiž zbytečný platit za autobus, když je to pár kilometrů. Hájenka je až na konci vesnice. Na dvoře štěkají dva velký psi a dva jezevčíci.

D) Táta to ale rázně odmítne: „Neexistuje. Nebudu s sebou tahat kočárek." Pak zamíří k brance a já utíkám za ním. Do vedlejší vesnice jdeme lesem.

E) Uvnitř domu je normální vlčák, to je matka těch štěňat. Sedm štěňat je hnědých a jedno je bílý. Všechny jsou skvělý, ale já už vím, který chci.

F) Bojím se, aby neuteklo, když nemám vodítko. Radši ho zase zvednu. Když dorazíme domů, máma řekne: „Pěknej psík." Pojmenuju ho Snížek.

(P. Soukupová: Kdo zabil Snížka?; upraveno)

Uspořádejte jednotlivé části textu (A–F) tak, aby na sebe navazovaly.

První část: _____

Druhá část: _____

Třetí část: _____

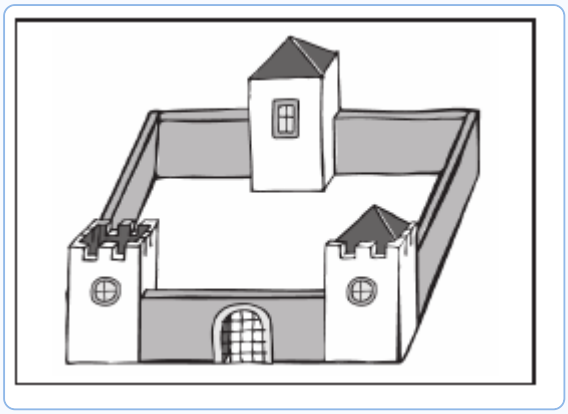
Čtvrtá část: _____

Pátá část: _____

Šestá část: _____

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: **B, D, C, E, A, F**

C5PDD26C0T04 · 2026 – 2. náhradní termín (D) · úloha 28 · 4 b.

Originál (výřez) – C5PDD26C0T04 · 2026 – 2. náhradní termín (D) · úloha 28

Přiřaďte k jednotlivým obrázkům (28.1–28.4) odpovídající popis (A–F).
(Žádná možnost z nabídky A–F nesmí být přiřazena víckrát než jednou.)

A. Každá z hradních věží má alespoň jedno okno. Celkový počet věží se špičatou střechou je lichý. Jedna z předních věží nemá cimbuří.

B. Každá z předních věží má špičatou střechu. Hrad má sudý počet věží. Na jedné přední věži je stejný počet hranatých oken jako na druhé přední věži.

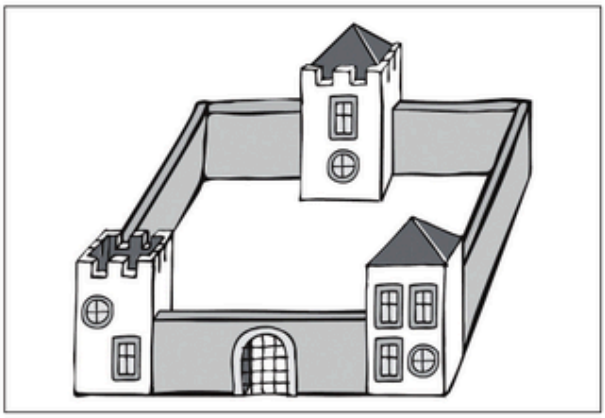
C. Alespoň na jedné z hradních věží je sudý počet oken. Více než dvě hradní věže mají cimbuří. Na každé z hradních věží je alespoň jedno hranaté okno.

D. Celkový počet oken na hradních věžích je sudý. Jedna hradní věž s cimbuřím nemá špičatou střechu. Na obrázku je hranatých oken více než kulatých.

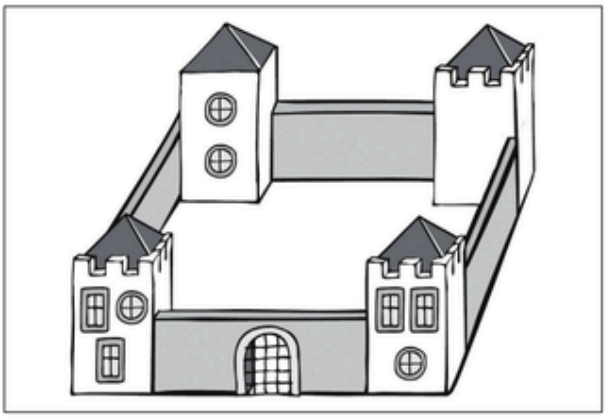
E. Celkový počet kulatých oken na hradních věžích je sudý. Jedna přední věž má stejný počet oken jako druhá přední věž. Pouze jedna z předních věží má cimbuří.

F. Ze všech kulatých oken na obrázku jsou celkem dvě na předních věžích. Celkový počet hranatých oken na hradních věžích je lichý. Každá hradní věž s cimbuřím má špičatou střechu.

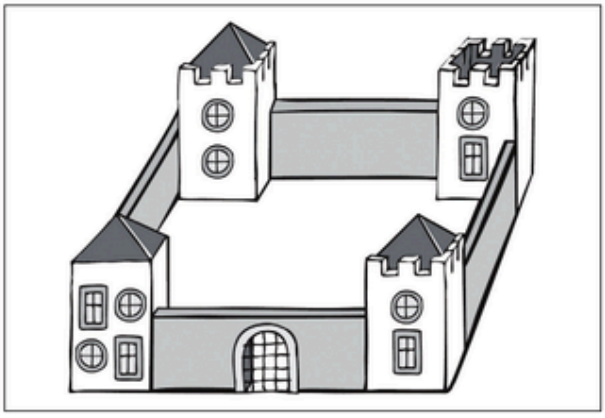
28.1

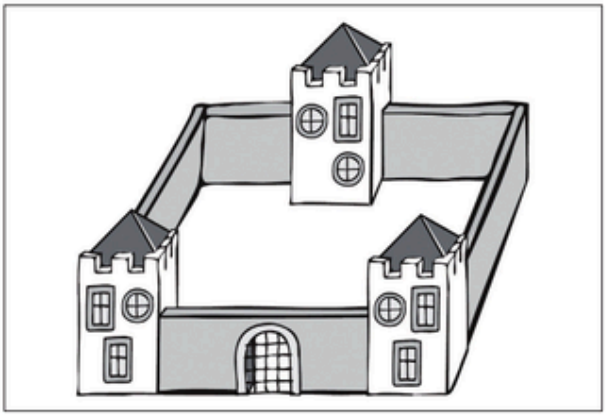
28.2

28.3

28.4

Originál (výřez) – C5PDD26C0T04 · 2026 – 2. náhradní termín (D) · úloha 28

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: **28.1 D); 28.2 B); 28.3 A); 28.4 F)**

Komunikační funkce výpovědi

7 úloh

C5PAD22C0T01 · 2022 – 1. řádný termín (A) · úloha 20 · 1 b.

VÝCHOZÍ TEXT

(**1**) Dne 23. března 1865 letěl nad Tichým oceánem balon, stržený vzdušným vírem. „**Ven** se vší zátěží!" zaznělo ve čtyři odpoledne. Pod koulí naplněnou plynem se ještě dlouhé hodiny zmítal koš s cestujícími. Uragán se zklidnil až ráno. V dohledu ale **stále** žádná země, všude kolem jen rozbouřené moře. Vtom balon začal prudce klesat. Trhlinou v jeho plášti totiž unikal plyn. Situace vypadala **beznadějně**. Když už byli vzduchoplavci napůl ponořeni ve vodě, zahlédli neznámý ostrov. Splasklý plášť se náhle prohnul v jakousi kapsu a balon byl větrem hnán jako loď směrem k pobřeží. Na písčitém břehu si všichni **zhluboka** oddechli.

Od té doby uběhlo již půl roku. 24. září se šel Pencroff podívat na pasti, které nalíčil. V jedné z nich sebou házel malý pekari. To bude výtečná hostina, zaradoval se námořník.

(**2**) Pečené selátko skutečně všem chutnalo. Pencroff zrovna hltal už druhou porci, když vtom zaklel. „O něco jsem si zlomil zub!" vykřikl. Pak vyňal z úst předmět, který ho připravil o část stoličky. Byla to olověná kulka! Ani zjevení nadpřirozené bytosti by trosečníky nerozrušilo víc. Při průzkumech ostrova totiž na člověka nenarazili, žádný kouř přítomnost lidí neprozrazoval.

(**3**) „Neříkal jste, Pencroffe, že ten pekari byl asi tři měsíce starý•" zeptal se inženýr.

„Přesně to jsem říkal, pane Smithi," odpověděl mu námořník, „vždyť to bylo mládě!"

„Z toho tedy vyplývá, že nedávno byla na ostrově vypálena rána z pušky."

„A že kulka," doplnil logicky uvažujícího Smithe Spilett, „zasáhla toto zvíře."

(**4**) „Buď je tedy ostrov obydlen," pokračoval Smith, „nebo tu někdo tajně přistál. Nevíme, zda to jsou přátelé, či nepřátelé• Musíme znovu prozkoumat ostrov a zjistit, jestli jsou ještě tady!"

Vysvětlivka: pekari – drobný sudokopytník podobný prasatům

(J. Verne, Tajuplný ostrov, upraveno)

Kterou z následujících možností lze úsek podtržený ve výchozím textu („O něco jsem si zlomil zub!" vykřikl.) nahradit tak, aby význam textu zůstal zachován?

A. Vykřikl, že si o něco zlomil zub.
B. O něco si zlomil zub, vykřikl jsem.
C. Vykřikl, že jsem si o něco zlomil zub.
D. O něco jsem si zlomil zub, vykřikl jsem.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: **A)**

VYSVĚTLENÍ

Přímá řeč Pencroffa se převádí do nepřímé: sloveso *zlomit* přechází do 3. osoby jednotného čísla, sloveso *vykřiknout* zůstává ve 3. osobě.

C5PBD22C0T02 · 2022 – 2. řádný termín (B) · úloha 16 · 3 b.

VÝCHOZÍ TEXT

TEXT 1

1. Proč jsi ještě nenapsal babičce dopis?
2. Pomáháš někdy rodičům s úklidem?
3. Chtěla bys párek s hořčicí, nebo spíš s kečupem?
4. Jaký dárek k svátku dáš mamince?
5. Slyšel jsi, o čem se ti kluci baví?
6. Kolik stála ta krásná kytice růží?
7. Na co si ze svého dětství pamatuješ?
8. Jít žalovat učitelce, či raději mlčet?
9. Kdy táta konečně přijede ze služební cesty?
10. Měl bys zítra čas vysvětlit mi, jak se sčítají zlomky?
11. Bez čeho se v životě neobejdeš?
12. Budeme si číst, anebo se dívat na film?

TEXT 2

Na některé otázky nelze odpovědět ano/ne, taková odpověď by totiž nedávala smysl. Na otázky zjišťovací naopak odpovědět ano/ne lze, protože taková odpověď smysl dává.

Najděte v TEXTU 1 tři otázky zjišťovací a napište jejich čísla. Úlohu řešte na základě informací uvedených v TEXTU 2.
Chybějící dílčí odpověď nebo zápis jakékoli číslice či jakéhokoli slova, které nevyhovují zadání úlohy, jsou považovány za chybu.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: **2, 5, 10**

VYSVĚTLENÍ

Pouze na otázky č. 2, 5 a 10 lze odpovědět ano/ne a taková odpověď dává smysl; ostatní otázky jsou doplňovací nebo alternativní.

C5PBD23C0T02 · 2023 – 2. řádný termín (B) · úloha 4 · 1 b.

Situace: Petr říká Evě: „To musíš tak křičet?"
Která z následujících možností nejlépe vystihuje výše uvedenou situaci?

A. Petr vytýká Evě její chování: nejspíš od ní nevyžaduje odpověď, ale patrně očekává, že se ztiší.
B. Petr vytýká Evě její chování: určitě od ní vyžaduje odpověď, ale zcela jistě neočekává, že se ztiší.
C. Petr vyhrožuje Evě kvůli jejímu chování: nejspíš od ní nevyžaduje odpověď, ale patrně očekává, že se ztiší.
D. Petr vyhrožuje Evě kvůli jejímu chování: určitě od ní vyžaduje odpověď, ale zcela jistě neočekává, že se ztiší.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: A)

VYSVĚTLENÍ

Petrova otázka je řečnická výtka (nepřímá žádost o ztišení), nikoli hrozba ani požadavek na odpověď.

C5PCD23C0T03 · 2023 – 1. náhradní termín (C) · úloha 4 · 1 b.

Situace: Lukáš říká mámě: „Zítra si pokoj určitě uklidím."
Která z následujících možností nejlépe vystihuje výše uvedenou situaci?

A. Jde o Lukášův slib adresovaný matce.
B. Jde o Lukášův příkaz adresovaný matce.
C. Jde o matčinu výzvu adresovanou Lukášovi.
D. Jde o matčinu nabídku adresovanou Lukášovi.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: A)

C5PDD23C0T04 · 2023 – 2. náhradní termín (D) · úloha 5 · 1 b.

Situace: Jana říká Evě: „Dávám ti své slovo, že příště už přijdu včas."
Která z následujících možností nejlépe vystihuje výše uvedenou situaci?

A. Jde o Evin návrh adresovaný Janě.
B. Jde o Janin závazek adresovaný Evě.
C. Jde o Evinu výtku adresovanou Janě.
D. Jde o Janinu výčitku adresovanou Evě.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: B)

C5PAD24C0T01 · 2024 – 1. řádný termín (A) · úloha 7 · 1 b.

Sdělení č. 1: „Myslím, že by ses měla Otovi hned omluvit, Věro, jinak bych to bohužel musel řešit s tvými rodiči."
Sdělení č. 2: „Jestli se Otovi hned neomluvíš, Věro, budu to okamžitě řešit s tvými rodiči."
Které z následujících tvrzení nejlépe vystihuje výše uvedená sdělení?

A. V obou případech jde o sdělení adresované Věře, sdělení č. 1 je ale vyjádřeno ostřeji než sdělení č. 2.
B. V obou případech jde o sdělení adresované Věře, sdělení č. 2 je ale vyjádřeno ostřeji než sdělení č. 1.
C. V obou případech jde o sdělení adresované Otovi, sdělení č. 1 je ale vyjádřeno ostřeji než sdělení č. 2.
D. V obou případech jde o sdělení adresované Otovi, sdělení č. 2 je ale vyjádřeno ostřeji než sdělení č. 1.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: B)

VYSVĚTLENÍ

Obě sdělení jsou adresována Věře; sdělení č. 2 je přímější a důraznější (budu to okamžitě řešit × bohužel bych to musel řešit).

C5PBD24C0T02 · 2024 – 2. řádný termín (B) · úloha 7 · 1 b.

Situace č. 1: Tomáš mi říká: „Měla bys zítra zapracovat všechny Janiny připomínky."
Situace č. 2: Tomáš mi říká: „Mohla bys do zítra zapracovat všechny Janiny připomínky?"
Které z následujících tvrzení nejlépe vystihuje výše uvedené situace?

A. Tomáš vyjadřuje v situaci č. 1 svůj závazek a v situaci č. 2 prosbu.
B. Tomáš vyjadřuje v situaci č. 1 svůj závazek a v situaci č. 2 námitku.
C. Tomáš vyjadřuje v situaci č. 1 své doporučení a v situaci č. 2 prosbu.
D. Tomáš vyjadřuje v situaci č. 1 své doporučení a v situaci č. 2 námitku.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: C)

VYSVĚTLENÍ

„Měla bys" vyjadřuje doporučení, „mohla bys" ve tázací větě vyjadřuje prosbu.